

คาทอลิก” ก็เกิดจากการที่ตะวันตกต้องการเผยแผ่ศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกซึ่งการกระทำนี้ก็มิ่นัยยะแฝงอยู่อีกชั้นว่าตะวันตกต้องการแสดงว่าศาสนาของตนนั้นดีส่วนศาสนาอื่น ๆ ล้วนแล้วแต่ป่าเถื่อน ในความเห็นของชาวยุโรปที่ตะวันตกยังคงครอบงำตะวันออกอยู่ได้ก็เป็นเพราะตะวันออกยินยอมอันเนื่องมาจากการที่ตะวันตกคือสหรัฐอเมริกาได้สร้างแรงกดดันทางเศรษฐกิจต่อตะวันออก ดังนั้นในปัจจุบันนี้จึงมีการยินยอมและยอมรับหลักการบูรพาภิบาลโดยปราศจากการต่อต้าน การติดต่อสัมพันธ์กันทางเศรษฐกิจ การเมือง และสังคมระหว่างตะวันตกและตะวันออกนั้นเป็นปัจจัยส่งเสริมให้เกิดการรับแนวคิดบูรพาภิบาลมากยิ่งขึ้นชาวตะวันออกในยุคปัจจุบันจึงได้รับอิทธิพลจากแนวคิดดังกล่าวจากตะวันตกอย่างง่ายดายและรวดเร็วยิ่งขึ้น

ชาวยุโรปอธิบายว่าตะวันตกยังมีมุมมองต่อตะวันออกในแง่ลบว่าตะวันออกเป็นชาติที่ไร้เหตุผล เสื่อมทราม นิสัยเหมือนเด็ก แตกต่างจากตะวันตก มีแต่เจตนาร้าย เจ้าเล่ห์ ไร้ความเมตตาปราณี ไม่รู้ว่าสิ่งใดควรหรือไม่ควรกระทำ ชอบไปปดมดเท็จ เงี้ยวชา สอดรู้ สอดเห็น ไม่กระตือรือร้น เป็นฝ่ายที่ถูกกระทำ เป็นวัตถุสำหรับไว้ศึกษา ไม่มีอิสระในการปกครองตัวเอง ถูกครอบงำ ล้าหลัง ไร้อารยธรรม เชื่อในเรื่องพรหมลิขิต ตะวันออกไม่เคยเข้าใจความหมายของรัฐบาลที่ปกครองตนเองได้อย่างตะวันตก เต็มไปด้วยข้อบกพร่อง ไม่ว่าจะเป็นด้านภาษา ผู้คน หรืออารยธรรม มีแต่ความป่าเถื่อน ไม่ยอมรับระบอบประชาธิปไตย มีศาสนา อารยธรรม และพฤติกรรมที่ต่ำต้อย ต่อต้านศีลธรรม ไม่รู้จักคำว่าเสรีภาพ รู้จักแต่การใช้กำลัง ไม่มีผู้นำ มีระบบการเมืองที่ไม่มีเสถียรภาพ ไร้อนาคต เกียจคร้าน แปลกประหลาด จิตวิถิต่าง ลามกต่ำช้าแบบสัตว์ ผักไฟในเรื่องการารมณ์ มีความโน้มเอียงว่าจะเป็นพวกเผด็จการ จิตใจผิดปกติ นิสัยใช้ไม่ได้ มีลักษณะเหมือนผู้หญิง ไม่เท่าเทียมกับตะวันตก บกพร่องในหน้าที่ บ้า น่าสงสาร ไม่อยู่ในฐานะเป็นพลเมือง ไม่สามารถจะเข้าใจตนเองได้ ตะวันตกเท่านั้นที่จะทำให้ตะวันออกเข้าใจตนเองได้ สูญเสียศาสนา ปรัชญา แทบจะอยู่ในสภาพที่ไร้ความสามารถมีอารยธรรม ไร้รัฐบาล สับสนวุ่นวาย กำลังฆ่าตัวตาย ไร้ความสามารถในการสร้างระบบในสิ่งที่ตนได้พบเห็น ไม่เห็นความสำคัญของกฎหมาย เป็นพวกดึกดำบรรพ์ อยู่ไกลโพ้น ทั้งหมดนี้ตรงข้ามกับตะวันตกซึ่งเป็นผู้มีความเป็นมนุษย์ สมบูรณ์เต็มเปี่ยม ฉลาด มีเหตุผล ทรงคุณธรรม เป็นปกติ รักสงบ มีอิสรภาพ จัดการกับทุกสิ่งทุกอย่างได้ตามความเป็นจริง มีความชัดเจน ตรงไปตรงมา มีความสูงส่งเพราะมีเชื้อสายของพวกเขาเองไกลแซกซอน ไม่มีนิสัยสงสัยแบบตะวันออกดังที่ชาวยุโรปกล่าวไว้ การที่ตะวันออกถูกมองในแง่ลบอย่างเช่น ไร้เหตุผล จิตวิปริตทำให้สำหรับตะวันตกแล้วตะวันออกเป็นชาติ

ที่ไม่น่าไว้วางใจ เช่น การปฏิบัติที่เกิดขึ้นในตะวันออกนั้นตะวันตกมองว่าเป็นการกระทำของคนที่ขาดสติ ไร้เหตุผล ด้อยสติปัญญา ชอบใช้ความรุนแรง เป็นต้น ชาวตะวันตกเปรียบเทียบการทำการปฏิบัติของชาวตะวันออกว่าเหมือนการกระทำของผู้ที่ต้องการตอบสนองอารมณ์ใคร่เพียงชั่วครั้งชั่วคราว ไม่ได้เกิดจากการใช้เหตุผลแต่เกิดจากอารมณ์ความรู้สึกตะวันตกจึงมองการปฏิบัติของตะวันออกว่าอยู่บนพื้นฐานของการใช้อารมณ์มากกว่าการใช้เหตุผล

ความคิดที่มีอคติต่อตะวันออกของตะวันตกทั้งหมดที่กล่าวมานั้นได้กลายเป็นความคิดความเชื่อเก่าๆ เกี่ยวกับตะวันออก ไม่ว่าจะเป็นความหมกมุ่นในโลกวิสัย ความโน้มเอียงที่จะเป็นเผด็จการ สภาพจิตที่ผิดปกติ นิสัยอันไม่รอบคอบ ความล้าหลัง ซึ่งทั้งหมดนี้ล้วนแล้วแต่มีความเกี่ยวข้องกับหลักการทางปัญญาความคิดอื่นๆ ในวัฒนธรรมด้วย

ในที่สุดความคิดอันแฝงไปด้วยอคติของตะวันตกที่มีต่อตะวันออกเช่นนี้ก็กลายเป็นที่ยอมรับว่าเป็นลักษณะที่แท้จริงและไม่เปลี่ยนแปลงของตะวันออกและได้ฝังรากลึกอยู่ในจิตใต้สำนึกของคนตะวันตก ลักษณะที่ถูกสมมติขึ้นมาของตะวันออกที่เป็นที่ยอมรับโดยคนตะวันตกนี้นักบูรพาคดีนิยมก็ได้นำมาแบ่งแยกเป็นประเภท เช่น ถ้าเป็นคนอเมริกันอินเดียจะมีผิวแดง โกรธง่าย ถ้าเป็นคนเอเชียจะต้องมีผิวเหลือง จิตใจหดหู่ ด้วยเหตุนี้การแบ่งแยกประเภทของมนุษย์จึงมีการแบ่งอย่างเป็นระบบ กล่าวคือ การแบ่งเป็นชนชาติที่ศักดิ์สิทธิ์และชนชาติที่นอกจารีตรวมทั้งการแบ่งในด้านเชื้อชาติ สีผิว รากเหง้า อารมณ์ ลักษณะนิสัย และแบบซึ่งแสดงให้เห็นถึงการสร้างความแตกต่างระหว่างคริสต์ศาสนิกชนและผู้ที่ยับยั้งศาสนาอื่นอย่างเห็นได้ชัด ด้วยเหตุนี้การแบ่งประเภทตะวันออกจึงทำให้ตะวันออกซึ่งแท้ที่จริงมีลักษณะที่หลากหลายอย่างเช่นใจเย็น จลลาด กลายเป็นว่าตะวันออกมีเพียงลักษณะเดียวตามที่ตะวันตกสมมติขึ้นมาอันเป็นลักษณะในแง่ลบ ทั้งนี้เนื่องจากการแบ่งประเภทนี้ไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงแต่อยู่บนแบบที่นักบูรพาคดีนิยมได้กำหนดขึ้นและคัดลอกมาจากตัวบทต่อๆ กันมา นอกจากนี้การแบ่งประเภทยังเป็นการควบคุมหรือกำหนดลักษณะของตะวันออกไว้อย่างตายตัวซึ่งหากจะมีการกำหนดลักษณะของตะวันออกที่เป็นในแง่บวกก็ย่อมเป็นไปได้อย่างที่ชาวอิสลามถูกกำหนดโดยชาวยุโรปยุคกลางตอนต้นซึ่งก็เป็นเช่นนั้นมาจนปัจจุบัน

ในวรรณกรรมและภาพยนตร์เรื่อง *ลิตเติล บุตคา* มีหลายตอนที่สะท้อนถึงแนวคิดที่ว่าตะวันออกและตะวันตกมีความแตกต่างกันในลักษณะของคู่ตรงข้าม (binary opposition) เหมือนดังที่เฮนรี คิชซิงเจอร์ (Henry Kissinger) ใช้แนวคิดดังกล่าวในการแบ่งโลกออกเป็น

สองส่วน เช่น แบ่งเป็นโลกเก่าและโลกใหม่ ประเทศกำลังพัฒนาและประเทศที่พัฒนาแล้ว
 ดังจะเห็นได้จากคำบรรยายตอนที่ลามะนอร์บูได้รับโทรเลขจากเคมโป เทนซินที่อยู่ในสหรัฐ
 อเมริกาแจ้งถึงเรื่องการค้นหาลามะดอร์เจ อาจารย์คนสำคัญของชาวทิเบตที่ได้เสียชีวิตไปเมื่อ
 แปดปีก่อนว่าได้กลับชาติมาเกิดเป็นเด็กชายชาวตะวันตกคนหนึ่งชื่อเจสซีซึ่งอยู่ที่เมืองซีแอตเติล
 ประเทศสหรัฐอเมริกา

The Lama looked puzzled. It was the first time a telegram had been delivered to the monastery. The outside world, the world of sea-level, was beginning to encroach. He put on his spectacles, read carefully, and beamed at Chompa.¹

คำว่า “โลกภายนอก” (the outside world) ที่ผู้ประพันธ์ใช้นั้นสื่อให้เห็นถึงความแตกต่างในลักษณะของคู่ตรงข้ามระหว่างตะวันออกซึ่งเป็นโลกของลามะนอร์บูหรือโลกภายใน (our world หรือ the inside world) และตะวันตกหรือโลกภายนอก (their world หรือ the outside world) โลกของลามะนอร์บูซึ่งแทนตะวันออกนั้นแตกต่างจากตะวันตกในแง่ที่ว่าโลกตะวันออกเป็นสิ่งที่นิ่งเฉย มีลักษณะของเพศหญิง เป็นฝ่ายยินยอม รอคอยการบุกรุกจากโลกตะวันตกที่มีลักษณะของเพศชาย มีชีวิตชีวา เป็นผู้กระทำการดังปรากฏในประโยคที่ว่า “โลกภายนอกที่อยู่ในระดับน้ำทะเลกำลังจะเริ่มล้นแล้ว” ที่แสดงถึงความมีอำนาจเหนือกว่าของโลกตะวันตก การที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้ลามะนอร์บูซึ่งเป็นตัวละครชาวตะวันออกพูดคำว่า “โลกภายนอก” อันหมายถึงโลกตะวันตกนั้นน่าจะเป็นคำพูดที่เกิดจากมุมมองของผู้ประพันธ์ซึ่งเป็นชาวตะวันตกเพราะต้องการแสดงให้เห็นว่าตะวันตกหรือโลกภายนอกนั้นมีความอำนาจและพลังที่จะล้นล้นตะวันออกได้

ตามมุมมองที่ยึดตะวันตกเป็นศูนย์กลาง (Europocentrism) ตะวันตกจะถือว่า “โลกข้างนอก” หมายถึงโลกตะวันออกแต่ในนวนิยายเรื่องนี้กลับใช้หมายถึงโลกตะวันตก กล่าวคือ ผู้ประพันธ์กำหนดให้ตัวละครลามะนอร์บูใช้คำว่า “โลกข้างนอก” หมายถึงโลกตะวันตกเพราะผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าตะวันออกแตกต่างจากตะวันตกจริงๆ เพราะแม้แต่ตัวละครชาวตะวันออกอย่างลามะนอร์บูก็ยังมีแนวคิดแบบบูรพาคตินิยมที่มองว่าตะวันตกและ

¹ Gordon McGill, *Little Buddha* (n.p.) (Mimeographed), pp. 16-17.

ตะวันออกแตกต่างกันดังปรากฏอยู่ในคำพูดของลามะนอร์บู อย่างไรก็ตามในมุมมองของผู้ประพันธ์โลกข้างนอกก็ย่อมหมายถึงโลกตะวันออกอย่างแน่นอน และเนื่องจากในเรื่องนี้ผู้ประพันธ์ได้ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องโดยสายตาที่รู้แจ้งของบุคคลที่สาม (omniscient point of view) อันเป็นกลวิธีที่ผู้ประพันธ์สามารถมองเห็นทะลุเข้าไปในจิตใจและความคิดของตัวละครทุกตัว จึงทำให้คำบรรยายความคิดความรู้สึกข้างต้นของตัวละครกลายเป็นสิ่งที่ผู้อ่านใช้ในการตัดสินคุณค่าและสถานภาพของตัวละครตะวันออกในเรื่องไปโดยปริยาย กล่าวคือ ผู้อ่านที่ไม่รู้เท่าทันเจตนาแอบแฝงของผู้ประพันธ์ก็อาจมองว่าในโลกแห่งความเป็นจริงตะวันออกแตกต่างจากตะวันตกจริงๆ

มีการเน้นย้ำให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างตะวันออกและตะวันตกอีกครั้งโดยใช้คำว่า “โลกข้างนอก” (the world)

“Perhaps” was enough for Chompa. “Perhaps” meant the possibility of seeing the world. If “perhaps” could become a probability, then he, as the old man’s favorite pupil, would go on the search. He would leave the mountains and go down to the earth below and into an airplane and over the oceans. The very idea made him feel dizzy.²

คำว่า “โลกข้างนอก” (the world) หรือ “โลกข้างล่าง” (the earth below) ที่ผู้ประพันธ์หมายถึงโลกตะวันตกเป็นคำที่มีความหมายเชิงอุปมาอุปไมยหมายถึงโลกมนุษย์ที่แท้จริงอันมีความเจริญก้าวหน้าทางวัตถุซึ่งแตกต่างไปจากโลกตะวันออกที่เป็น “ภูเขา” (the mountains) อันเป็นคำที่มีความหมายเชิงเปรียบเทียบอีกเช่นกันว่าหมายถึงโลกที่ด้อยพัฒนาการที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้คำเช่นนี้ก็เพื่อจะเน้นว่าตะวันตกและตะวันออกแตกต่างกันราวกับว่าอยู่กันคนละโลกเพราะหากผู้ประพันธ์มิได้มีเจตนาดังกล่าวก็น่าจะใช้คำว่าที่ระบุชัดเจนอย่างเช่นคำว่า “วัดในภูฏาน” หรือ “ประเทศสหรัฐอเมริกา” ก็น่าจะได้

มุมมองดังกล่าวจะเห็นได้ชัดยิ่งขึ้นในคำบรรยายต่อไปนี้ซึ่งจะสนับสนุนความคิดที่ผู้ประพันธ์แสดงผ่านตัวละครชอมปาได้เป็นอย่างดี

² Ibid., p.17.

Again the old man slowly set off, and Chompa followed him across the bridge, then turned and looked south, toward the place called sea level, where they would get into an airplane and fly across the ocean into the future known as America.³

เนื่องจากผู้ประพันธ์ใช้ผู้เล่าในฐานะที่เป็นผู้รอบรู้ในทุกสิ่งจึงมีสิทธิที่จะกำหนดความเห็นของตนที่มีต่อตะวันออกลงไปในงานของตน กล่าวคือ ผู้ประพันธ์ได้แทรกความเห็นของตนในคำบรรยายช่วงนี้ว่าโลกตะวันออกคือโลกแห่งความเสียบ แผลกประหลาด ห่างไกล ล้าหลัง เป็นโลกแห่งอดีต ต่างจากโลกตะวันตกซึ่งเป็นโลกแห่งอนาคตที่มีความเจริญและพัฒนาแล้ว การกระทำดังกล่าวนั้นก็เหมือนกับที่นักบูรพาคดีนิยมรุ่นแรกๆ ได้ทำมา กล่าวคือ ผู้ประพันธ์ได้รับเอาบูรพาคดีนิยมแฝงเร้นซึ่งมีความมั่นคง ไม่แปรเปลี่ยนมาใช้ในงานของตนเพื่อสื่อถึงความแตกต่างในลักษณะคู่ตรงข้ามระหว่างตะวันตกกับตะวันออก การที่ผู้ประพันธ์กล่าวออกมาตรงๆ ว่าคำว่า “อนาคต” (the future) หมายถึงอเมริกาก็เพราะผู้ประพันธ์ต้องการสื่อให้เห็นถึงสิ่งที่ตรงกันข้ามกับ “อนาคต” ซึ่งก็คือ “อดีต” (the past) และคำว่า “อดีต” ก็สอดคล้องเป็นอย่างยิ่งกับคำว่า “ภูเขา” (the mountains) ที่ผู้ประพันธ์ได้กำหนดให้พระภิกษุชอมปาคิด กล่าวคือ โลกที่พระภิกษุชอมปาอยู่คือดินแดนที่เป็นภูเขาซึ่งเปรียบเหมือนเป็นโลกในอดีตที่มีความแตกต่างจากโลกแห่งอนาคตในแง่ความเจริญ โลกในอดีตจะล้าหลังกว่าส่วนโลกแห่งอนาคตจะเจริญมากกว่าซึ่งก็หมายถึงสหรัฐอเมริกาที่มีบทบาทในการเป็นจักรวรรดินิยมยุคใหม่ในปัจจุบันนี้ และนี่คือคำตอบที่ชัดเจนที่สุดในความแตกต่างระหว่างตะวันออกและตะวันตก

ในเวลาต่อมาเมื่อลามะนอร์บูเดินทางไปยังเมืองซีแอตเติล ประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อค้นหาลามะดอร์เจที่คาดว่าจะกลับชาติมาเกิดเป็นเจสซีลามะนอร์บูต้องเผชิญกับเจ้าหน้าที่ศุลกากรหนุ่มที่ทำหน้าที่ตรวจสอบของที่ลามะนอร์บูนำมา สัมผัสแรกที่เจ้าหน้าที่มีต่อลามะนอร์บูและชอมปานั้นเต็มไปด้วยความคิดในเรื่องของความแปลกประหลาดและความเป็นอื่น

He glanced at Harry at the next desk then focused on the first two coming

³ Ibid., p. 21.

toward them. Maroon robes and shaved heads. The big one was an older version of George Foreman, the young one moonfaced and gazing around him in wonder. They were like some sort of vaudeville team, and they were like heading for the green channel with their two little bags and a trunk on a trolley, a trunk that looked like it came out of the Ark.⁴

ผู้ประพันธ์เลือกใช้คำว่า “...มาจากเรือโนอาห์” (...it came out of the Ark) บรรยายความเป็นตะวันออกของลามะนอร์บูในแง่ว่าเป็นสิ่งที่เก่าคร่ำคร่ายุคโบราณเพราะตามตำนานเรื่องน้ำท่วมโลกในคัมภีร์ไบเบิลฉบับพันธสัญญาเดิม (The Old Testament)* โนอาห์ได้สร้าง “เรือขนาดใหญ่” (a large boat or ark) เพื่อหนีน้ำท่วมและหลังจากที่น้ำลดแล้วโนอาห์และครอบครัวที่รอดตายจากน้ำท่วมก็ได้ออกมาจากเรือ จากตำนานนี้ได้เกิดสำนวนในภาษาอังกฤษว่า “มาจากเรือโนอาห์” (come out of the ark) ซึ่งใช้กับสิ่งที่ล้าสมัย โบราณ (old-fashioned, out-of-date) ดังนั้นการที่กระเป๋าดูเก่าของลามะนอร์บูหรือชาวตะวันออกที่เหมือนกับมาจากเรือโนอาห์ในสายตาของชาวตะวันตกมาอยู่ในสมัยปัจจุบันหรือโลกตะวันตกย่อมหมายถึงการอยู่ผิดที่ผิดทางของตะวันออก (displacement) ซึ่งไม่น่าจะมีอยู่ในโลกปัจจุบันที่เจริญแล้วจึงจัดเป็นความแปลกประหลาดและความเป็นอื่นในสายตาของชาวตะวันตกที่มีความคิดว่าตะวันออกแตกต่างจากตนในแง่ของวัฒนธรรมและความเจริญแล้ว

เจ้าหน้าที่ศุลกากรหนุ่มยังคงเผชิญกับความแปลกประหลาด ลึกลับ สับสนที่ดูยุ่งยาก ไม่อาจเข้าใจได้ง่ายของตะวันออกต่อไป

The young one opened it. Hinges creaked. The old one watched closely as McGovern went through the contents. There was a musty smell of sour

⁴ Ibid., p. 24.

* พระคัมภีร์ไบเบิลแบ่งออกเป็นสองภาคด้วยกันคือพระคัมภีร์ฉบับพันธสัญญาเดิม (The Old Testament) ที่ว่าด้วยการสร้างโลก กำเนิดของมนุษยชาติ ประวัติความเป็นมาของชนชาติอิสราเอลจนกระทั่งถึงการประสูติและการสิ้นพระชนม์ของพระเยซูซึ่งเป็นศาสดาของศาสนาคริสต์ และพระคัมภีร์ฉบับพันธสัญญาใหม่ (The New Testament) เป็นภาคที่ว่าด้วยคำสอนของพระเยซูซึ่งสานุศิษย์ที่สำคัญของพระองค์ได้ทำการเผยแพร่

butter and incense, and McGovern's nostrils twitched. He looked up at the old man, and the first word that flashed to mind was a cliché : inscrutable.⁵

อันที่จริงแล้วความคิดของคนตะวันตกที่ว่าตะวันออกนั้นแปลกประหลาด ลึกลับ ลับสน ยุ่งยาก และไม่อาจเข้าใจได้ง่ายเป็นสิ่งที่ตะวันตกคิดเองแต่ฝ่ายเดียวว่าถ้าเป็นประเทศตะวันออกก็จะต้องมีลักษณะดังกล่าวอันถือเป็นลักษณะของประเทศที่ด้อยพัฒนามากกว่าในความคิดของคนตะวันตกซึ่งสอดคล้องกับที่ซาอิดได้กล่าวถึงความคิดอันมั่นคง ไม่เปลี่ยนแปลงในเรื่องความเหนือกว่าของตะวันตกและความด้อยกว่าของตะวันออก

If the essence of Orientalism is the ineradicable distinction between Western superiority and Oriental inferiority, then we must be prepared to note how in its development and subsequent history Orientalism deepened and even hardened the distinction.⁶

หลังจากที่คณะของลามะนอร์บูได้เข้ามาแจ้งถึงภารกิจของพวกเขาในการตามหาลามะดอร์เจที่เชื่อว่ากลับชาติมาเกิดเป็นเจสซี บุตรชายของดินและลิซา ลิซาก็ได้พูดกับดินด้วยความรู้สึกที่ระคนกับความรู้สึกเหลือเชื่อในเหตุการณ์ที่ฟังดูราวกับเทพนิยายนี้

She handed back the glass, went across to the kitchen, and brought back the bottle. "The monks," she said. "Like the three kings from the East, huh?"⁷

กล่าวคือ ผู้ประพันธ์ได้พยายามสร้างความแตกต่างระหว่างตัวละครชาวตะวันตกและตัวละครชาวตะวันออกให้มากยิ่งขึ้นโดยการกำหนดให้ลิซาซึ่งเป็นตัวละครตะวันตกใช้คำพูดที่สะท้อนถึงมุมมองที่ตะวันตกมีต่อตะวันออกตลอดมาในประโยคที่ว่า "ภิกษุเหล่านั้นเหมือนกับกษัตริย์ทั้ง 3 องค์ที่มาจากตะวันออกเลยนะ" (Like the three kings from the East, huh?) ประโยคดังกล่าวได้เน้นย้ำให้เห็นถึงตัวตนของตะวันตกและตะวันออกได้อย่างชัดเจนโดยจะเห็นได้

⁵ Gordon McGill, *Little Buddha*, pp. 24-25.

⁶ Edward W. Said, *Orientalism* (New York : Vintage Books Edition, 1979), p. 42.

⁷ Gordon McGill, *Little Buddha*, p. 42.

จากการใช้คำว่า “ตะวันออก” (The East) อันเป็นนิยามที่ชาวตะวันตกกำหนดขึ้นมาในคัมภีร์ไบเบิลฉบับพันธสัญญาเดิมเพื่อแสดงความคิดเกี่ยวกับตะวันออก ผู้ประพันธ์นวนิยายเรื่องนี้ก็ได้รับเอาคำว่า “ตะวันออก” ที่มีนัยยะสื่อถึงความแตกต่างจาก “ตะวันตก” (The West) ในแง่ของการเป็นคู่ตรงข้ามกัน ดังนั้นความหมายที่สื่อจากคำว่า “ตะวันออก” จึงล้วนแต่ตรงกันข้ามกับคำว่า “ตะวันตก” ทั้งสิ้น กล่าวคือ ตะวันออกในสายตาชาวตะวันตกยังคงเป็นดินแดนที่ลึกลับและที่ยังคงไวซึ่งวัฒนธรรมอันล้าหลังโดยจะเห็นจากการใช้คำว่า “กษัตริย์ทั้ง 3 องค์” (the three kings) อันสื่อถึงระบอบการเมืองแบบของสมบูรณาญาสิทธิราชแบบตะวันออกที่เป็นระบอบการปกครองที่ล้าสมัยซึ่งตรงข้ามกับระบอบการเมืองประชาธิปไตยในรูปแบบทุนนิยมของชาวตะวันตกซึ่งในที่นี้ก็คือประเทศสหรัฐอเมริกาอันเป็น “ดินแดนแห่งเสรีภาพ” (the land of the free)⁸ และจัดเป็นรูปแบบการปกครองที่มีประสิทธิภาพและทันสมัยกว่าของตะวันออกในความคิดของคนตะวันตก ดังนั้นในสายตาของคนตะวันตกประเทศตะวันออกจึงมีลักษณะเหมือนในสมัยกลางที่ยังคงด้อยพัฒนา ล้าหลัง ไม่มีการพัฒนาหรือเปลี่ยนแปลงใดๆ ทั้งสิ้น

ลิซาได้อ่านหนังสือสำหรับเด็กเกี่ยวกับพุทธประวัติของเจ้าชายสิทธัตถะที่ลามะนอร์บูได้ให้เจสซีไวให้เขาฟัง ในหนังสือได้มีการบรรยายโลกของตะวันออกที่เจ้าชายสิทธัตถะอาศัยอยู่ว่าเป็นเมืองอันเป็นสถานที่แห่งมนตราซึ่งตั้งอยู่บนหลังคาโลก

The town was a magical place on the roof of the world, and sometimes in the glare of the sun or the water-color wash of the moon, it seemed somehow suspended, shimmering between earth and sky.⁹

คำว่า “สถานที่แห่งมนตรา” (a magical place) ที่ผู้ประพันธ์ใช้ในการบรรยายโลกตะวันออกนั้นแสดงให้เห็นว่าสำหรับคนตะวันตกแล้วตะวันออกเป็นดินแดนแห่งความลึกลับน่าพิศวงแห่งมนตรา และแห่งจิตวิญญาณที่น่าทึ่งมหัศจรรย์และเผื่อรอให้ชาวตะวันตกไปเปิดเผยความลึกลับนี้อันสื่อความหมายว่าตะวันออกแตกต่างจากตะวันตกที่เป็น “the world” อย่างสิ้นเชิงซึ่งตรงกับที่ซาอิดกล่าวไว้ว่าคำว่า “ตะวันออก” นั้นได้ถูกสร้างขึ้นมาว่าเป็นความแปลกประหลาด ความลึกลับ

⁸ Ibid., p. 26.

⁹ Ibid., p. 45.

(...) the word “Orient” was wonderfully, ingeniously connected to exoticism, glamour, mystery, and promise. But it was also a sweeping historical generalization.¹⁰

เห็นได้ว่าตั้งแต่ต้นเรื่องผู้ประพันธ์ได้บรรยายโลกตะวันออกว่าแปลกประหลาด ห้างไกล ลึกลับ น่าฉงนฉงวย และได้มีการเน้นย้ำลักษณะเหล่านี้ให้เด่นชัดยิ่งขึ้นในคำบรรยายต่อ ๆ มา โดยผ่านการบรรยายลักษณะของพระราชวังว่ามีความงามอันแปลกประหลาด น่าพิง

The castellated walls of the King's palace were now simply decoration, their ocher earthworks blending as a chameleon against the slopes of the mountain. Instead of being a scar on the land, the town complemented the contours of the mountain range.

(...) *The palace was a honeycomb of rooms and courtyards on many levels, the walls studded with jewels and embellished with shrubs and plants. There were hanging gardens and fountains, fish-ponds and pools for bathing.*

Peacocks strutted and swans glided, and the rose competed with the lotus to perfume the air.

*The King's bedroom could be reached only by a staircase of marble threaded with gold leaf. It stretched beneath the roof of the palace of the world and was open to the elements, the bed suspended from the bamboo ceiling by ropes. It swung gently in the night breeze and violently in passion. If the Queen did not wish to see the stars or the moon, she pulled a sash and the bed was enclosed in silk curtains. The mattress was made of goose down and each night was strewn with fresh rose petals.*¹¹

¹⁰ Edward W. Said, *Orientalism*, p. 340.

¹¹ Gordon McGill, *Little Buddha*, pp. 45–46.

เนื่องจากผู้ประพันธ์มองว่าตะวันออกมีความแปลกและแตกต่างจากตะวันตกนี้เองจึงได้บรรยายโลกของตะวันออกว่ามีความงดงามที่แฝงไว้ด้วยความแปลกประหลาดที่ไม่มีในตะวันตก อันจะเห็นได้จากประโยคที่ว่า “พระราชวังนั้นมีห้องมากมายราวกับรวงผึ้ง” “กำแพงล้อมไปด้วยอัญมณี” “บันไดหินอ่อนเรียงร้อยด้วยราวทองคำทอดยาวอยู่ภายใต้ชายคาพระราชวังแห่งหลังคาโลก” และ “แทนพระบรรทมห้อยด้วยเชือกจากเพดานไม้ไผ่” จะเห็นได้ว่าภาพของตะวันออกดังที่กล่าวมานี้บรรยายออกมาในทางที่แปลกประหลาดอันตรงข้ามกับตะวันตกที่ไม่มีลักษณะดังกล่าวทำให้ตะวันออกเป็นความเป็นอื่น (other) สำหรับตะวันตก และโดยเฉพาะการใช้คำว่า “พระราชวังแห่งหลังคาโลก” (the palace of the roof of the world) แทนตะวันออกอันเป็นดินแดนที่อยู่ในส่วนอื่นของโลกที่แตกต่างจากโลกตะวันตกที่ไม่ได้อยู่บนหลังคาโลกนั้นแสดงถึงเจตนาของผู้ประพันธ์ที่พยายามจะสร้างตัวตนของตะวันออกให้แตกต่างจากตะวันตกอย่างชัดเจนยิ่งขึ้นซึ่งสอดคล้องกับที่ซาอิดได้กล่าวไว้ว่าตะวันตกได้สร้างภาพตะวันออกขึ้นมาให้เป็นสิ่งที่แปลกประหลาด ความทรงจำที่หลอกหลอน ประสบการณ์ที่น่าทึ่ง ภาพแห่งความเป็นอื่นของตะวันออกที่ถูกสร้างขึ้นโดยตะวันตกในทางกลับกันก็เป็นการช่วยในการให้นิยามตัวตนของตะวันตกด้วย

The Orient was almost a European invention, and had been since antiquity a place of romance, exotic beings, haunting memories and landscapes, remarkable experiences. (...) ...and one of its deepest and most recurring images of the Other. In addition, the Orient has helped to define Europe (or the West)¹²

ผู้ประพันธ์ได้เน้นความแตกต่างระหว่างตะวันออกและตะวันตกให้เห็นชัดยิ่งขึ้นไปอีกโดยจะเห็นได้จากตอนที่ดิโนไปรับเจสซีที่ศูนย์ธรรมะในเมืองซีแอตเติลและต้องเผชิญหน้ากับลามะนอร์บู ดิโนคิดว่าสิ่งที่เขากำลังจะพูดนั้นอาจก่อให้เกิดความขัดแย้งเพราะทั้งคู่นอกจากจะมาจากต่างวัฒนธรรมแล้วยังอายุห่างกันมากด้วย

Dean smiled, relieved. He had thought that what he was about to say might get messy, might lead to an argument – two men of different cultures,

¹² Edward W. Said, *Orientalism*, p. 1.

from different generations, with no referee or translator--but the man seemed to be a bit of a mind reader and the very soul of tolerance.¹³

ผู้ประพันธ์ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความแตกต่างระหว่างตะวันตกและตะวันออกโดยใช้คำว่า “ชายสองคนต่างวัฒนธรรม” (two men of different cultures) การใช้คำดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์ซึ่งเป็นชาวตะวันตกนั้นตระหนักและยอมรับว่าตะวันตกและตะวันออกมีความแตกต่างกันจึงได้ใช้คำว่า “แตกต่าง” (different) ในคำบรรยายดังกล่าวเพื่อถ่ายทอดความคิดเรื่องความแตกต่างอันมีมาตั้งแต่สมัยกรีกที่มีการสมมุติทางภูมิศาสตร์ (imaginative geography) ว่าดินแดนตะวันออกมีความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงจากตะวันตก ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบุรพาคตินิยมแฝงเร้นเป็นสิ่งที่มาตั้งแต่สมัยอดีตจนกระทั่งสมัยปัจจุบันอันเนื่องมาจากการยอมรับความคิดในเรื่องความแตกต่างระหว่างตะวันตกและตะวันออกว่าเป็นเรื่องธรรมดาตนเอง

นอกจากการสื่อถึงแนวคิดบุรพาคตินิยมผ่านทางตัวละครชายสองคนที่มีความต่างทางวัฒนธรรมแล้วในฉากต่อมาผู้ประพันธ์ยังย้ำให้เห็นชัดเจนยิ่งขึ้นไปอีกถึงแนวคิดดังกล่าวผ่านทางคำพูดของดินซึ่งเป็นชาวตะวันตกที่บอกให้ลามะนอร์บูกลับไปยังโลกของตนและปล่อยพวกเขาให้อยู่กันตามประสาพ่อแม่ลูกที่นี่

“ Though perhaps the problem won’t arise. It seems our search has been complicated by the appearance of another candidate. A little boy living in Kathmandu.”

“Well,” Dean said, “he has my total support.” He paused. “Lama Norbu, I think you should go back to your world and let us stay here in ours, where I’ve got enough problems as it is.”¹⁴

การที่ผู้ประพันธ์ได้กำหนดให้ดินพูดคำว่า “โลกของคุณ” (your world) ซึ่งหมายถึงโลกของลามะนอร์บูหรือโลกตะวันออกนั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่าง

¹³ Gordon McGill, *Little Buddha*, pp. 82-83.

¹⁴ Ibid., p. 86.

ตะวันตกและตะวันออกในแง่ที่ว่าตะวันออกอยู่ในโลกอีกโลกหนึ่งที่ไม่ใช่โลกใบเดียวกับตะวันตกซึ่งเป็นโลกของดินลามะนอร์บูซึ่งเป็นชาวตะวันตกจึงเปรียบเสมือนพวกต่างด้าวที่มาจากโลกอื่นที่มีความแตกต่างจากโลกตะวันตกอย่างสิ้นเชิง นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังใช้คำว่า “ที่นี่” (here) แทนโลกของดินหรือโลกตะวันตกอันสื่อถึงนัยยะความเป็นคู่ตรงกันข้ามกับ “ที่นั่น” (there) อันหมายถึงโลกตะวันออก ดังนั้นการที่ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “โลกของคุณ” และ “ที่นี่” ก็เพราะต้องการสื่อว่าตะวันตกแตกต่างจากตะวันออก

เห็นได้ว่าความคิดเรื่องความแตกต่างหรือความแปลกประหลาดของตะวันออกนั้นมีอยู่ในใจของดินซึ่งเป็นชาวตะวันตก ในตอนที่ดินเดินทางไปกรุงกามานูเซาหวังที่จะได้พบสิ่งที่แปลกกว่า ไม่คุ้นเคยแตกต่าง ความหอมช่อ หรือของแปลกประหลาดที่เขาเคยเห็นจากโฆษณาทางโทรทัศน์หรือจากภาพยนตร์ สไลด์ท่องเที่ยว

First impressions were a disappointment. Dean had expected something alien. He'd seen the commercials and enough travelogues. At worst he expected squalor, at best something exotic...¹⁵

ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “ต่างด้าว” (alien) อันสื่อถึงความเป็นต่างด้าวของตะวันออกที่ชาวตะวันตกรับรู้มาตั้งแต่อดีตดังเช่นที่ เลนได้ตระหนักว่าตนนั้นแตกต่างจากตะวันออก เพราะมองว่าตะวันออกนั้นมีวัฒนธรรมที่แปลกประหลาดจากของตน

Lane's having lost his objectivity, he goes on to say that he conformed only to the words (his italics) of the Koran, and that he was always aware of his difference from an essentially alien culture.¹⁶

ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าสื่อต่าง ๆ อันทันสมัยของตะวันตกมีส่วนเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดภาพลักษณ์ของชาวตะวันออกที่จะให้มีลักษณะออกมาเช่นไรซึ่งภาพของตะวันออกที่ปรากฏออกมาทางสื่อนั้นก็มักจะเป็นภาพของตะวันออกที่ตะวันตกรับมาตั้งแต่สมัยคลาสสิกอันมี

¹⁵ Ibid., p. 110.

¹⁶ Edward W. Said, *Orientalism*, p. 160.

ผลต่อความคิดของผู้ชมชาวตะวันตกที่ไม่รู้จักประเทศตะวันออกดีพอเป็นอย่างมาก กล่าวคือ ผู้ชมชาวตะวันตกจะคิดว่าประเทศตะวันออกเป็นดังเช่นที่ปรากฏในสื่อต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นโทรทัศน์หรือภาพยนตร์ อิทธิพลดังกล่าวปรากฏอย่างชัดเจนในนวนิยายเรื่องนี้ กล่าวคือ ผู้ประพันธ์ได้แสดงให้เห็นว่าสื่อโทรทัศน์และภาพยนตร์นั้นมีส่วนเป็นอย่างยิ่งในการกำหนดความคิดและทัศนคติของผู้ชมชาวตะวันตกโดยจะเห็นได้จากตัวละครดินซึ่งเป็นชาวตะวันตกมีความคาดหวังจะได้พบกับความเป็นตะวันออกที่เป็นต่างดาว ความขมขื่น (squalor) ที่แปลกประหลาด (exotic) อันเป็นภาพของตะวันออกที่ดินอาจจะเคยเห็นทางสื่อต่าง ๆ และเชื่อว่าตะวันออกต้องเป็นเช่นนั้นจริง ๆ จะเห็นได้ว่าสิ่งเหล่านี้ยังคงปรากฏอยู่ใน *ลิตเติล บุคดา* อันเป็นวรรณกรรมในคริสต์ศตวรรษที่ 20 หรือในยุคปัจจุบันนี้จริง

เมื่อเจสซีและดินได้ไปถึงเนปาลเพื่อเข้ารับการทดสอบว่าเจสซีคือลามะดอร์เจที่กลับมาเกิดจริงหรือไม่พระภิกษุก็ได้นำคนทั้งสองเข้าไปในห้องพักและเจสซีก็เริ่มสำรวจตรวจตราห้องพักนั้น

Dean looked at him, then stretched out in the bed, and lit up. Jesse got up and began to prowling the room like a puppy in a strange place.¹⁷

ผู้ประพันธ์บรรยายลักษณะท่าทางของเจสซีโดยเปรียบเทียบท่าทางของเด็กน้อยว่าเหมือนกับลูกสุนัขที่อยู่ในที่แปลกถิ่น และเนื่องจากลูกสุนัขถูกเปรียบกับเจสซีซึ่งเป็นชาวตะวันตกคำว่า “ที่แปลกถิ่น” (a strange place) จึงน่าจะหมายถึงดินแดนตะวันออกอันเป็นสถานที่ที่ดูแปลกประหลาดสำหรับชาวตะวันตกซึ่งในที่นี้ก็คือเจสซี เนื่องจากตะวันออกเป็นที่ที่แปลกประหลาดสำหรับเจสซีเด็กน้อยผู้ซึ่งมีท่าทางจนสนทน่หนักเมื่อได้สัมผัสกับดินแดนแห่งนี้ อันสื่อให้เห็นว่าตะวันตกไม่เคยเข้าเป็นส่วนหนึ่งของตะวันออกไม่ว่าจะในด้านใดก็ตามจึงมองตะวันออกว่าแปลกประหลาด ไม่ใช่พวกเดียวกับตน (other) เพราะไม่เคยได้สัมผัสกับตะวันออกอย่างแท้จริง

ในทางกลับกันเมื่อครั้งที่พระภิกษุขอมปาได้ไปสหรัฐอเมริกาเป็นครั้งแรกกลับไม่มีปฏิกิริยาต่อประเทศนี้ในฐานะที่เป็น “ที่แปลกถิ่น” เลย ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่านวนิยายเรื่องนี้

¹⁷ Gordon McGill, *Little Buddha*, p. 112.

เขียนจากมุมมองของผู้ประพันธ์ชาวตะวันตกซึ่งไม่เคยมองว่าตนจะเป็น “ที่แปลกถิ่น” สำหรับผู้อื่นเลยและยังสมมติเอาเองว่าสำหรับตะวันออกแล้วตะวันตกเป็นประเทศที่พัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้ากว่าตะวันออกโดยจะเห็นได้จากการที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้พระภิกษุชอมปาเกิดอาการงุนงง สับสน ตกใจกับความเจริญก้าวหน้าของประเทศตะวันตก ดังนั้นในเมื่อผู้ประพันธ์เห็นว่าประเทศสหรัฐอเมริกาของตนมีความเจริญก้าวหน้ามากกว่าจึงเป็นการไม่สมควรอย่างยิ่งที่จะใช้คำว่า “ที่แปลกถิ่น” กับตะวันตกไม่ว่าจะเป็นจากมุมมองของใครก็ตามคำว่า “ที่แปลกถิ่น” จึงเป็นคำที่ถูกจำกัดให้ใช้กับเฉพาะประเทศตะวันออกซึ่งด้อยพัฒนามากกว่าดังจะเห็นได้จากการที่ผู้ประพันธ์ใช้คำดังกล่าวเพื่อบรรยายถึงตะวันออก

ในวันต่อมาเมื่อตื่นได้เดินทางไปเมืองการูมาณฑุพร้อมกับเจสซี ลามะนอร์บู และพระภิกษุชอมปาเพื่อไปหาราชูซึ่งเป็นอีกคนที่จะได้รับการทดสอบว่าเป็นลามะดอร์เจตัวจริงหรือไม่ ณ ที่นั้น ดินมีความรู้สึกประหลาดใจต่อสิ่งที่เขาพบเห็นในเมืองการูมาณฑุ

So astonished was he at the sight that it took Dean a moment to notice the crowd. It was like a massive, colorful fancy dress party. It was Mardi Gras and the Rio Carnival, a fusion of primary colors ; even the poorest in threadbare robes were colorful with their jewelry of coral and turquoise bracelets and necklaces. A group of monks in maroon filed past them, twirling prayer wheels* that were set into the wall of the *stupa*¹⁸

สำหรับดินแล้วสิ่งที่ได้เห็นถือเป็นความแปลกประหลาดของคนตะวันออกเพราะไม่เคยพบเห็นในคนตะวันตก ไม่ว่าจะเป็นในเรื่องการแต่งกายที่คนตะวันออกมีการแต่งกายที่เต็มไปด้วยสีสัน มีการสวมใส่เครื่องประดับที่เป็นปะการัง กำไลและสร้อยคอที่ทำด้วยพลอย คล้ายกับการแต่งกายในงานเทศกาลหรืองานเฉลิมฉลองของคนตะวันตก เช่น ในงานมาร์ติกราส์ หรือ งานคาร์นิวัลของตะวันตก ความคิดของดินสะท้อนถึงความคิดของชาวตะวันตกที่ว่าในการดำเนินชีวิตประจำวันของชาวตะวันตกนั้นไม่มีผู้ใดแต่งกายเช่นนี้ หากผู้ใดที่แต่งกาย

* กระบอมนต์หรือมนตรจักร (prayer wheels) เป็นกระบอกกลวง ภายนอกมีคำสวดหรือพระสูตร ทุกครั้งที่หมุนกระบอมนต์ก็ถือว่าท่องคำสวดไปแล้วหนึ่งครั้ง

¹⁸ Gordon McGill, *Little Buddha*, p. 119.

เช่นนี้ในการใช้ชีวิตประจำวันของตนแล้วย่อมแสดงว่าผู้นั้นมีรูปแบบในการดำเนินชีวิตที่แปลกประหลาดทั้งในแง่ของพฤติกรรม จิตใจ หรือความคิด การที่คนตะวันตกมีความคิดเช่นนี้ก็เพราะคนตะวันตกใช้บรรทัดฐานทางสังคมของตนตัดสินพฤติกรรมของคนในสังคมตะวันออกอันเป็นสิ่งที่ไม่ยุติธรรมเพราะแต่ละสังคมย่อมมีบรรทัดฐานอันได้แก่ วิถีชาวบ้าน จารีต กฎหมาย และค่านิยมที่ต่างกันซึ่งตรงกับที่ซาอิดได้กล่าวไว้ว่าความแตกต่างที่เกิดขึ้นนั้นล้วนแต่เกิดจากน้ำมือของมนุษย์เองทั้งสิ้น

Historical laws were in reality historians' laws, just as "the two forms of humanity" drew attention less to actuality than to a European capacity for lending man-made distinctions an air of inevitability.¹⁹

ดังนั้นจึงเป็นการสมมติของคนตะวันตกว่าคนตะวันออกแตกต่างจากคนตะวันตกในแง่ที่ว่าคนตะวันออกนั้นผิดแผก แปลกประหลาดไปจากความปกติของคนตะวันตกดังจะเห็นได้จากประโยคที่ผู้ประพันธ์เขียนไว้ว่า “ดินรู้สึกประหลาดใจในสายตาที่เห็น” และยังรู้สึกประหลาดใจมากขึ้นไปอีกเมื่อได้เห็นผู้คนสวมใส่เครื่องประดับที่เป็นหินปะการัง กำไลพลอย และสร้อยคอซึ่งไม่ใช่วิธีการแต่งกายในชีวิตประจำวันของคนตะวันตกทำให้ดินมองว่าการที่คนตะวันออกแต่งกายไม่เหมือนคนตะวันตกก็เนื่องมาจากความแปลกประหลาดของคนตะวันออก และเมื่อดินได้เห็นพระภิกษุเดินห่มนวมตรัสจารึกที่ติดกับผนังของสถูปนั้นอันเป็นสิ่งที่ดินไม่เคยเห็นมาก่อนก็ยิ่งเพิ่มความรู้สึกเรื่องความแตกต่างอย่างสิ้นเชิงของคนตะวันออกจากตะวันตกในเรื่องลักษณะของพิธีการ ความคิด และการปฏิบัติ

ผู้ประพันธ์ยังทำให้เห็นว่าดินซึ่งเป็นชาวตะวันตกมองว่าเจสซีแตกต่างจากคนอื่น ๆ โดยการที่ดินอนุญาตให้เจสซีเดินไปรอบ ๆ พระสถูปโพธิ์นาถเพราะสามารถเห็นเจสซีได้อย่างง่ายดายเนื่องจากเป็นเพียงคนเดียวที่มีผมสีทองในหมู่คนทั้งหลายที่มีผมสีดำ

Dean thought : Yeah, safe enough here among these people, safer than most places back home maybe, and anyway Dean was planning to go up on the *stupa* and he could keep an eye on Jesse. The boy would be easy enough to

¹⁹ Edward W. Said, *Orientalism*, p. 115.

spot, the only blond head in a baseball cap in the place.²⁰

เห็นได้ว่าผู้ประพันธ์พยายามกำหนดให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างตัวละครตะวันตกและตัวละครตะวันออกอย่างชัดเจนที่รวมถึงด้านกายภาพที่ชาวตะวันตกมีผมสีบลอนด์แต่ชาวตะวันออกมีผมสีดำหรือด้านการแต่งกายที่ตะวันตกคือเจสซีจะใส่หมวกแก๊ปสำหรับเล่นเบสบอลในขณะที่ตะวันออกแต่งกายโดยใช้เสื้อคลุมยาวที่เต็มไปด้วยเครื่องประดับจำพวกหินปะการังต่างๆ ด้วยเหตุนี้การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “ผมสีบลอนด์” (blond head) และ “หมวกแก๊ป” (baseball cap) ในการบรรยายตัวละครเจสซีก็เพราะคำเหล่านี้มีความหมายแฝงที่สื่อถึงความเป็นตะวันตกซึ่งจะช่วยเน้นย้ำว่าแตกต่างจากตะวันออกอย่างชัดเจน

เจสซีได้ขออนุญาตเดินออกไปเดินเล่นรอบๆ สตูโปโพนิก ในขณะที่กำลังเดินสำรวจดูเมืองการูมาดะไปเรื่อย ๆ ก็ได้พบกับพวกเด็ก ๆ ชาวตะวันออกที่ทำทางดูไม่มีพิษภัยเหมือนกับเด็ก ๆ ชาวตะวันตกเพราะมีท่าที่ที่ย่อมเจนน ไม่ได้มีท่าทางเกรหรือชวนหาเรื่อง

A gang of kids in robes jostled him and twisted his cap round back to front, but he didn't feel any animosity toward them. It wasn't like at home when the big kids came along and poked and prodded you till you lashed out ; these kids were okay. They were chattering at him in their funny language, and he shrugged and held up his hands in mock surrender, they just laughed and ran off.²¹

ประโยคที่ว่า “พวกเขาคุยด้วยภาษาที่แปลกพิลึก” สื่อให้เห็นว่าตะวันตกมีอคติกับตะวันออก กล่าวคือ ตะวันตกซึ่งเชื่อว่าตนเหนือกว่าตะวันออกมองว่าภาษาประจำชาติตะวันออกนั้นแปลกประหลาดส่วนภาษาของชาติตะวันตกนั้นสูงส่งเพราะคำว่า “funny” ที่ผู้ประพันธ์ใช้บรรยายภาษาของชาวตะวันออกนั้นมีความหมายในแง่ลบ

²⁰ Gordon McGill, *Little Buddha*, pp. 119-120.

²¹ Ibid. , p.120.

เจสซีเห็นชายชรานั่งขัดสมาธิหันหลังให้กำแพง ลักษณะเปลือยเปล่า นุ่งผ้าเตี่ยว
ท้าวด้วยซี่เก้า

He got to the end of the wall, turned, and nearly fell over an old man who was sitting with his back to the wall, cross-legged. He was naked except for a loincloth and covered with ash. Jesse took a step back and stared at him, but the old man did not acknowledge him. He looked closer, but the man just seemed to look through him, and Jesse imagined that maybe if he touched the man's stomach, he would feel right through to his backbone.²²

เห็นได้ว่าเจสซีนั่นเกิดความรู้สึกแปลกประหลาดจนพูดอะไรไม่ออกเมื่อต้องประสบ
กับสิ่งที่ไม่เคยเจอมาก่อนในสังคมของตน

เมื่อเจสซีเดินต่อไปก็ได้พบคณะละครสัตว์ของราชูซึ่งยิ่งทำให้เจสซีรู้สึกประหลาดใจ
มากกับสิ่งที่ตนได้พบเห็น

He walked on past him, keeping tight to the wall, clacking the wheels. Then, as if someone was pulling him by wires, he wandered off into the crowd toward the sound of brash music and the clash of a tambourine and, through the crowd, saw three boys and a girl, all around his age. They were ragged and half naked. Two of the boys were dancing to the tinny sound of an ancient record player. The girl was playing a tambourine. A monkey in a hat and red waistcoat was jiggling a tin cup. But it was the third boy who fascinated Jesse--a barefooted urchin in a torn shirt, juggling with four balls that seemed to be on fire, flames spurting from them. But the boy wasn't burned ; he just leapt around as if plugged into an electrical socket, all the while grinning like a maniac.²³

²² Ibid., pp. 120-121.

²³ Ibid., p. 121.

เจสซีรู้สึกทั้งและประหลาดใจที่ได้พบเห็นคณะละครสัตว์ที่ใช้เครื่องดนตรีโบราณใช้กลองตีเรียกร้องความสนใจ มีลิงถือกระป๋องนมคอยขอเงินจากผู้ชมการแสดงของพวกเขา และโดยเฉพาะเด็กชายคนหนึ่งที่ไม่ใส่รองเท้า เสื้อผ้าขาดรุ่งริ่งกำลังเล่นอยู่กับลูกบอลสีลูกที่อยู่บนไฟและยิ้มแฉะราวกับคนบ้า ทั้งหมดนี้แสดงถึงความแปลกประหลาดและความแตกต่างของตะวันออกในสายตาของคนตะวันตก นอกจากนี้ประโยคที่ผู้ประพันธ์บรรยายว่า “พวกเขาสวมเสื้อผ้าขาดๆ แค่ครั้งตัว” และ “ใส่เสื้อที่ขาดรุ่งริ่งไม่ใส่รองเท้า” ก็สื่อถึงความด้อยพัฒนาที่มีอยู่ในตะวันออกและยังบ่งบอกถึงตัวตน (identity) ของคนตะวันตกที่มองว่าตนนั้นสวมเสื้อผ้าที่ไม่ขาดรุ่งริ่งจนเหลือครึ่งท่อนและยังสวมรองเท้าด้วย ไม่เหมือนกับคนตะวันออก ถือเป็นลักษณะของผู้ที่มีอารยธรรมและพัฒนาสูงกว่าตะวันออก นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังใช้คำว่า “เสียงของเครื่องเสียงโบราณ” (the tinny sound of an ancient record player) ซึ่งยิ่งเป็นการสื่อให้เห็นถึงลักษณะอันด้อยกว่าของคนตะวันออกตามมุมมองของคนตะวันตกในแง่ที่ว่าตะวันออกยังคงมีการใช้เครื่องดนตรีโบราณอยู่ คำว่า “ancient” ที่ผู้ประพันธ์ใช้ในบริบทนี้เพราะต้องการสื่อถึงลักษณะอันตรงกันข้ามกับ “modern” ที่แสดงถึงความทันสมัยของคนตะวันตก และสื่อว่า “ancient” นั้นเป็นลักษณะของประเทศตะวันออกอันล้าหลังและต่ำด้อยกว่าประเทศตะวันตกซึ่งเป็นไปตามแนวคิดบูรพาคตินิยมที่ชาวยุโรปกล่าวไว้ว่าตะวันตกเป็นคนมีเหตุผล พัฒนาแล้ว เป็นมนุษย์ที่แท้จริง และเหนือกว่าในขณะที่ตะวันออกผิดปกติ ไร้ความเจริญ และด้อยกว่าตะวันตก

(...) one is the absolute and systematic difference between the West, which is rational, developed, humane, superior, and the Orient, which is aberrant, undeveloped, inferior.²⁴

เมื่อเจสซีถูกลิงแย่งเกมกดไปเขาก็รู้สึกโกรธแค้นเป็นอย่างมาก

Briefly Jesse stood motionless in shock ; then he ran after them, furious that he'd let himself be conned. Only five minutes in the Third World and some midget who didn't reach to his shoulder had swindled him out of fifty bucks of computer game.²⁵

²⁴ Edward W. Said, *Orientalism*, p. 300.

ความรู้สึกโกรธแค้นของเจสซีที่มีต่อคนตะวันตกนั้นระคนไปด้วยความรู้สึกแบ่งแยกและแตกต่างดังจะเห็นได้จากการที่เจสซีใช้คำว่า “ประเทศในโลกที่สาม” (the Third World) อันหมายถึงประเทศกำลังพัฒนาที่แตกต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างตะวันตก นิยามดังกล่าวเป็นนิยามที่ตะวันตกกำหนดขึ้นเองแต่ฝ่ายเดียวเพื่อใช้เรียกประเทศที่ด้อยพัฒนา กว่าตะวันตกที่หมายถึงประเทศตะวันออก ทั้งนี้เนื่องจากตะวันตกมองว่าตนเป็นประเทศที่พัฒนาแล้วอย่างแท้จริงส่วนตะวันออกเป็นประเทศในโลกที่สามที่ยังล้าหลังและด้อยพัฒนาและยังจะต้องทำการพัฒนาต่อไปอีกเพื่อให้ทัดเทียมกับชาติตะวันตกการใช้คำว่า “โลกที่สาม” ของผู้ประพันธ์จึงถือว่าตะวันตกมองว่าตะวันออกแตกต่างจากตนในแง่ของความเจริญทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและผู้คนจึงได้แยกตะวันออกเป็นคนละพวกกับตะวันตก กล่าวคือ คนตะวันตกจะมองว่าคนตะวันออกมีลักษณะทางกายภาพที่แคระแกร็นหรือตัวเตี้ยกว่าคนตะวันตกหรือเจสซีดังจะเห็นได้จากการใช้คำว่า “คนแคระ” (midget) ของผู้ประพันธ์ในการเรียกชาวตะวันออก สิ่งนี้สามารถสื่อถึงสิ่งที่อยู่ในจิตใต้สำนึกของผู้ประพันธ์เป็นอย่างดีว่าแท้จริงแล้วเขารู้สึกดูถูกเหยียดหยามตะวันออกหรือผู้ที่ตนคิดว่าต่ำต้อยกว่าโดยแสดงผ่านตัวละครเจสซีรวมทั้งยังเป็นการเน้นย้ำถึงความแตกต่างระหว่างคนตะวันตกและคนตะวันออกมากยิ่งขึ้น สิ่งเหล่านี้ล้วนแต่อยู่ภายใต้จิตใต้สำนึกของเจสซีทั้งสิ้น เป็นความรู้สึกที่ไม่ต้องสร้างขึ้นใหม่แต่สามารถแสดงออกมาได้เองโดยอัตโนมัติเพราะสิ่งเหล่านี้ได้ถูกปลูกฝังและลอกเลียนแบบกันมาจากรดับตั้งแต่ในอดีต และได้มีการสืบทอดแนวคิดจนกลายมาเป็นแนวคิดที่เป็นมาตรฐานอันตรงกับแนวคิดบูรพาคตินิยมของชาติด แม้บางคนอาจจะมองว่าเป็นเรื่องธรรมดาที่เราย่อมเกิดความรู้สึกที่ไม่ดีกับคนที่มาทำไม่ดีกับเราแต่ในนวนิยายเรื่องนี้ประโยคที่ว่า “...ในโลกที่ 3 เจ้าแคระนั้นซึ่งสูงไม่ถึงไหล่เขา...” นั้นแสดงถึงการตอกย้ำความแตกต่างและความรู้สึกดูถูกเหยียดหยามผู้ที่ตะวันตกมองว่าต่ำต้อยกว่าในแง่กายภาพว่าแม้แต่ความสูงก็ไม่อาจเทียบเท่าได้กับไหล่ของตน

นอกจากนี้การที่เจสซีเลือกใช้คำที่มีการสร้างขึ้นมาก่อนอยู่แล้วตามแนวคิดบูรพาคตินิยมแสดงว่าเจสซีใช้คำเหล่านี้โดยอัตโนมัติเพราะคำเหล่านี้ถือเป็นมาตรฐานในการใช้เรียกคนตะวันออกที่แตกต่างจากคนตะวันตก ตามความเห็นของผู้เขียนวิทยานิพนธ์สิ่งเหล่านี้น่าจะมีอยู่ในใจของผู้ประพันธ์ที่เป็นชาวตะวันตกอยู่แล้วและได้ถ่ายทอดความคิดของตนที่มีต่อตะวันออกโดยการใช้คำในแบบบูรพาคตินิยม

²⁵ Gordon McGill, *Little Buddha*, p. 123.

อีกทั้งการเจตนาขโมยเกมกดของเจสซีไปก็ถือเป็นการกระทำที่ต่ำช้าของพวกเขาด้วย พัฒนาการเห็นได้ชัด จุดนี้น่าคิดว่าเหตุใดผู้ประพันธ์จึงยังเจาะจงเลือกใช้คำว่า “โลกที่สาม” และ “คนแคระ” ในการบรรยายความเป็นตะวันออกทั้งที่จะละคำเหล่านี้ออกไปเสียก็ได้แล้ว เขียนเพียงว่า “เจสซีเจ็บใจที่ถูกขโมยเกมกดไป” เหตุผลก็คือว่าคำพูดเหล่านี้สอดคล้องกับ ความเป็นวัฒนธรรมขนานนิยมของนวนิยายเรื่องนี้ที่ต้องการนำเสนอให้ตรงกับสิ่งที่อยู่ในจิตใจของ ชาวตะวันตกที่ผู้ประพันธ์ถือเป็นมาตรฐานที่ยอมรับกันทั่วโลกเพื่อให้ผู้อ่านชาวตะวันตกถูกใจ และยอมรับสินค้าตัวนี้ และสิ่งที่อยู่ในจิตใจได้สำนึกของชาวตะวันตกส่วนใหญ่ก็คือแนวคิดแบบ บуржوازيةเป็นอันจัดเป็น буржوازيةที่เด่นชัดที่ได้ออกมาให้เห็นในรูปของวรรณกรรมอันจัด เป็น буржوازيةที่แสดงออกอย่างเปิดเผย

ผู้ประพันธ์ยังคงบรรยายความแปลกประหลาดและสภาพที่ไร้ความเจริญของตะวันออกตามสายตาของคนตะวันตกต่อไปดังจะเห็นในคำบรรยายสภาพบ้านเมืองของเนปาลผ่านสายตา ของเจสซีที่กำลังไล่ตามเด็กที่ขโมยเกมคอมพิวเตอร์ของเขาว่าตรอกนั้นแคบ มีลำธารไหลผ่าน กลาง มีคนกลุ่มหนึ่งยืนทะเลาะกันหน้าแผงลอยจนทำให้เขาผ่านไปไม่ได้จึงต้องถึงกับก้มลงคลาน ไประหว่างร่องเท้าसान พอเขายืนขึ้นก็เห็นตาของแพะ 3 ตัว ซึ่งถูกตัดหัวตกลกหนึ่งทำให้เขาตกใจ มากจนวิ่งหนีไปจนสุดซอย เจสซีพยายามหาสิ่งแต่ก็ไม่พบ ไม่มีใครสนใจเขาเลย ชายคน หนึ่งกำลังใช้ขวานสางฟางข้าวขึ้นเกวียน ข้างป็นหม้อคนหนึ่งขึ้นรูปบนแป้นหมุน คนอื่นๆ ยืน บดข้าวอยู่บนล้อ พวกเขาฝึกข้าวอย่างทะมัดทะแมง

He ran across the square and saw the monkey scamper down an alley, followed by the urchin. It seemed as if the crowd was on their side because he had to push and jostle his way through, and by the time he had reached the turning, he had lost them.

The alley was narrow. A stream ran down the center of it. A crowd was haggling in front of a stall. Jesse could not get through, and so he crawled between sandals ; then, as he got to his feet, he looked into the eyes of three goats. They had been beheaded and skinned except for wispy beards which fluttered in the breeze. Jesse shivered and ran on to the end of the alley, which gave onto a square. He looked left and right, but there was no sign of the monkey.

Slowly he trudged across the square. People went about their business and paid him no heed. Men forked bales, of straw onto carts. A potter worked at his wheel. Others stood on grinding wheels, whipping them into frenzied motion.²⁶

การใช้คำว่า “เด็กชายมอมแมมคนนั้น” (the urchin) เรียกตัวละครตะวันออก สื่อว่าคนตะวันออกนั้นต่ำต้อย การบรรยายกลุ่มคนที่ยืนขวางทางเจสซีจนทำให้เขาต้องผลักและดันคนเหล่านั้นให้พ้นทางก็บ่งบอกถึงอุปนิสัยใจคอของคนในโลกที่สามว่าไม่มีระเบียบวินัยและไม่รู้จักเกรงใจผู้อื่นที่จะต้องเดินทางผ่าน การบรรยายว่า “ตรอกนั้นแคบ มีลำธารไหลผ่านกลาง” ก็สะท้อนถึงสภาพบ้านเมืองที่ไม่เจริญของประเทศตะวันออก ภาพของคนกลุ่มหนึ่งที่กำลังทะเลาะกันหน้าแผงลอยก็สื่อถึงความไม่สมัครสมานสามัคคีของคนตะวันออก คำบรรยายหัวแพะที่ถูกตัดและถลกหนังหัวออกก็สื่อถึงความป่าเถื่อน ความโหดร้ายของสังคมตะวันออกที่มีลักษณะเหมือนกับในสมัยกลางที่ยังเต็มไปด้วยความป่าเถื่อนอยู่ คำบรรยายภาพคนใช้ข้ามสะพานข้ามขึ้นเกวียน ช่างปั้นหม้อที่ขึ้นรูปบนแป้นหมุน คนที่ยืนบดข้าวบนล้อ และคนที่มัดข้าวอย่างทะมัดทะแมงก็สะท้อนถึงสภาพความไม่เจริญของสังคมตะวันออกในสายตาของคนตะวันตกที่ยังใช้แรงงานคนในการผลิตและเก็บเกี่ยวข้าวซึ่งตรงข้ามกับประเทศตะวันตกที่ใช้เครื่องจักรอุตสาหกรรมในการผลิตและเก็บเกี่ยวข้าวได้เป็นจำนวนมาก ทั้งหมดที่กล่าวมาเป็นการบรรยายสภาพสังคมตะวันออกตามมุมมองของคนตะวันตกที่มองว่าตะวันออกก็ไม่แตกต่างไปจากยุคกลาง

แน่นอนว่าในสายตาของคนตะวันตกแล้วประเทศตะวันออกคือดินแดนที่เต็มไปด้วยสิ่งประหลาดลึกลับ ป่าเถื่อน ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับความคิดของผู้อ่านผู้ประพันธ์จึงกำหนดให้เจสซีได้บังเอิญไปเจอกับหัวแพะที่ถูกตัดและถลกหนังออกซึ่งแสดงถึงความแปลกประหลาดที่เต็มไปด้วยความป่าเถื่อนและไร้อารยธรรมของประเทศตะวันออกอันเป็นสิ่งที่เจสซีซึ่งเป็นชาวตะวันตกผู้มีอารยธรรมไม่อาจจะรับได้เพราะไม่เคยประสบพบเจอสิ่งเช่นนี้มาก่อนในประเทศของตน จุดนี้ตรงกับที่ซาอิดได้กล่าวไว้ว่าทัศนคติและประสบการณ์ของผู้อ่านนั้นจะถูกจำกัดโดยสิ่งที่พวกเขาเคยอ่านและในทางกลับกันสิ่งนี้ก็มีอิทธิพลต่อนักเขียนให้เขียนอยู่ภายในกรอบของประสบการณ์ของผู้อ่านเช่นกัน

²⁶ Ibid.

(...) the textual attitude is the appearance of success. (...) There is a rather complex dialectic of reinforcement by which the experience of readers in reality are determined by what they have read, and this in turn influences writers to take up subjects defined in advance by readers' experiences.²⁷

ผู้ประพันธ์เลือกที่จะบรรยายออกมาในลักษณะดังกล่าวเพื่อให้เป็นที่ยอมรับของคนตะวันตกอันจะนำมาซึ่งความนิยมตามหลักวัฒนธรรมชนนิยม ทั้งนี้ตามสายตาของคนตะวันตกแล้วสภาพสังคมตะวันออกเช่นนี้ถือเป็นสภาพที่ด้อยพัฒนาเพราะในสังคมตะวันตกที่มีความเจริญด้านวิทยาการและเทคโนโลยีแทบจะไม่มีภาพเช่นนี้ให้เห็นอีกแล้วการบรรยายดังกล่าวจึงเป็นการแสดงถึงสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อมายังผู้อ่านว่าตะวันออกนั้นด้อยพัฒนาและล้าหลังกว่าตะวันตกซึ่งรวมถึงลักษณะของผู้คนด้วยดังจะเห็นได้ในฉากถัดไปที่เจสซีซึ่งวิ่งไล่ตามพี่ชายราชูได้เกิดหลงทางและร้องไห้พลางคิดว่าตนเป็นคนอเมริกันและจะไม่ยอมให้คนในยุคกลางเห็นเขาร้องไห้เป็นอันขาด

Jesse sat on a step and looked back the way he had come. There were so many identical alleys leading off the square, and he couldn't remember which one he had run along, in his haste to find the goddamn monkey. He was lost, and he was in danger of bursting into tears, but, he thought, To hell with that, I'm an American, I'm not gonna let these medieval people see me cry.²⁸

ประโยคที่ว่า “ฉันเป็นคนอเมริกัน” ที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้เจสซีพูดนั้นหมายถึงว่าเขาเป็นคนอเมริกันที่เก่งและเฉลียวฉลาดกว่าคนตะวันออกอย่างคนเนปาลที่ด้อยปัญญาเพราะเขาเกิดมาในประเทศที่เจริญแล้วอย่างสหรัฐอเมริกาซึ่งตรงข้ามกับเนปาลที่เป็นประเทศด้อยพัฒนา รวมทั้งยังแสดงให้เห็นว่าเจสซีมีความรู้สึกที่เต็มไปด้วยความแบ่งแยกระหว่างคนตะวันตกและคนตะวันออก กล่าวคือ คำพูดของเจสซีที่ว่าตนเป็นคนอเมริกันซึ่งแตกต่างจากคนยุคกลางเหล่านี้

²⁷ Edward W. Said, *Orientalism*, pp. 93-94.

²⁸ Gordon McGill, *Little Buddha*, pp. 123-124.

อันหมายถึงคนตะวันออกสื่อถึงการแบ่งออกเป็นสองฝ่ายที่ไม่อาจหลอมรวมกันได้จึงสอดคล้องกับที่ซาอิตได้กล่าวถึงการแบ่งแยกประเภทไม่ว่าจะเป็นพวกนอกกรีต ชนชาติที่ศักดิ์สิทธิ์ เชื้อชาติ สีผิว อารมณ์ ลักษณะต่างก็เป็นการแบ่งแยกที่เต็มไปด้วยความแตกต่างระหว่างชาวคริสต์ (ตะวันตก) กับคนอื่น ๆ

(...) the categories of what Vico called gentile and sacred nations ; race, color, origin, temperament, character, and types overwhelmed the distinction between Christians and everyone else.²⁹

ประโยคดังกล่าวที่เจสซีพูดยังสื่อให้เห็นถึงความภาคภูมิใจปนกับความหยิ่งยะโสเล็กน้อยทั้งของเด็กและผู้ใหญ่ชาวอเมริกันที่มองว่าเนื่องจากพวกตนเป็นชาวอเมริกันนี่เองจึงมีความเหนือกว่าชนชาติอื่น ดังนั้นจะต้องไม่แสดงความอ่อนแอให้พวกที่ต่ำต้อยกว่าตนเห็นเป็นอันขาดโดยจะเห็นได้จากประโยคที่ว่า “ฉันจะไม่ยอมให้คนในยุคกลางเห็นฉันร้องไห้หรอก” คำว่า “คนในยุคกลาง” (these medieval people) ที่ผู้ประพันธ์ใช้ก็หมายถึงคนตะวันออก ทั้งนี้เพราะคนในสมัยกลางนั้นอยู่ในยุคที่ได้รับการขนานนามว่า “ยุคมืด” ที่ยังเต็มไปด้วยความป่าเถื่อนและความล้าหลังซึ่งในสายตาผู้ประพันธ์แล้วเปรียบไปก็เหมือนคนตะวันออกในยุคปัจจุบันนั่นเอง นอกจากนี้คำดังกล่าวยังสอดคล้องกับที่ผู้ประพันธ์ได้บรรยายไว้แต่ต้นว่าตะวันออกต้อยและล้าหลังกว่าตะวันตก และเมื่อความต้อยพัฒนาล้าหลังของตะวันออกนำมาเทียบกับประโยคที่ว่า “ฉันเป็นคนอเมริกัน” ก็ยิ่งทำให้การแสดงออกถึงตัวตน (identity) ของคนอเมริกันชัดเจนมากยิ่งขึ้นไปอีก กล่าวคือ ถ้าเป็นคนอเมริกันก็หมายถึงว่าต้องเหนือกว่าคนตะวันออกเท่านั้น ด้วยความคิดดังกล่าวนี้เองที่ทำให้คนอเมริกันไม่ยอมที่จะแสดงออกซึ่งความอ่อนแอพ่ายแพ้ให้กับคนที่พวกตนมองว่าต้อยกว่าอย่างเด็ดขาดเพราะถือเป็นเรื่องที่น่าอับสูสำหรับผู้ที่มีความเหนือกว่าอย่างคนอเมริกัน

เมื่อเจสซีได้พบกับราชูก็ได้พาราชูไปพบกับพ่อของตนและลามะนอร์บูและก็ได้รู้ว่าที่จริงแล้วราชูก็คือตัวเก็งอีกคนที่เชื่อว่าอาจจะเป็นลามะดอร์เจกลับชาติมาเกิดแต่ก็ยังมิตัวเก็งอีกคนที่ทั้งหมดจะต้องเดินทางไปหาโดยดินอาสาเป็นคนขับรถให้ ในระหว่างที่กำลังขับรถอยู่ดินก็

²⁹ Edward W. Said, *Orientalism*, p. 120.

ได้เปรียบเทียบตัวเองเป็นเรือต้องคำสาป (Flying Dutchman)* ที่ต้องพาพวกเด็ก ๆ เดินทางไปทั่วเอเชียไปตลอดกาล

Dean glanced in his mirror at the two boys, the latest monk, the Lama, and the monkey. He began to wonder if he was going to turn into some Flying Dutchman here, forever traveling around Asia, having to hire bigger and better vans as they filled up with eight-year-olds. Then, at a word from Lama Norbu, he turned south onto a dirt track.³⁰

ผู้ประพันธ์กำหนดให้ดินใช้คำว่า “เอเชีย” (Asia) คู่กับคำในความหมายลบ คือ “เรือต้องคำสาป” เพื่อสื่อถึงความเป็นตะวันออกที่แตกต่างจากตะวันตกในแง่ที่ว่าตะวันออกนั้นเจียบ อยู่ห่างไกลความเจริญเป็นสถานที่ที่เรือต้องคำสาปซึ่งถือว่าเป็นสิ่งเลวร้ายในสายตาของดินต้องเดินทางไปสู่ ในตอนต่อมาดินยังรู้สึกมึนงงและเริ่มรู้สึกว่าถูกล่อลวงใจด้วยสถานที่

Maybe it was the air, but he felt light-headed as if he had smoked some dope. Or maybe it was the presence of the Lama and the two monks, but he felt kind of spiritual. Or maybe it was just the combination of lingering jet lag and culture shock, but he was beginning to feel seduced by the place.³¹

ดินรู้สึกงวยงงกับการปรากฏตัวของลามะเพราะเขารู้สึกว่าเป็นประสบการณ์อันแปลกประหลาดที่ตนไม่เคยประสบมาก่อน การใช้คำว่า “ความตกใจในเรื่องของวัฒนธรรม” (culture shock) เมื่อดินได้ประสบกับสิ่งที่แปลกประหลาดแตกต่างไปจากสังคมตะวันตกที่ตนอาศัยอยู่นั้นสื่อถึงความแตกต่างทางวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกตามทัศนะของผู้ประพันธ์ และสามารถสื่อถึงอคติที่มีต่อตะวันออกผ่านดินได้เป็นอย่างดีว่าสิ่งที่เขาได้เจอล้วนแต่เป็นสิ่งที่เขาไม่เคยคิดมาก่อนทั้งสิ้น เช่น รถยนต์ที่ใช้เกียร์แบบคันโยก การจราจรที่ไร้ระเบียบ นอกจากนี้ประโยคที่ว่า “เขาเริ่มรู้สึกว่าถูกล่อลวงใจด้วยสถานที่” (to feel seduced by the place.) ซึ่งในที่นี้หมายความว่าสถานที่ที่มีความแตกต่างจาก “เรา” ที่เป็นชาวตะวันตกรวมทั้งยังสื่อถึงการมองตะวันออกในแง่ลบว่าเป็นสถานที่ที่มีลักษณะลวงล่อผู้คนให้หลงใหลเคลิบเคลิ้มซึ่งจะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์เคยใช้คำในลักษณะเดียวกันนี้ในการบรรยายน้ำเสียงของพระภิกษุขอมปาว่า “มันเป็นเสียงของผู้ที่เย้ายวนลวงล่อ” (It was the voice of seducer.)

* Flying Dutchman คือชื่อเรือที่ถูกสาปให้เดินทางอยู่ในห้วงทะเลตลอดกาล

³⁰ Gordon McGill, *Little Buddha*, pp. 126–127.

³¹ Ibid., p. 127.

เมื่อตื่นกล่าวว่า “พ่อคิดว่าพ่อกำลังจะหันกลับไปเป็นพวกฮิปปี” (I think I’m turning into a hippie.) ก็ยังเป็นการตอกย้ำความล้าหลังและจิตใจที่ยังด้อยพัฒนาของคนตะวันออก เพราะดินเปรียบคนตะวันออกกว่าเหมือนพวกฮิปปี* ซึ่งเป็นกลุ่มคนหนุ่มสาวในสหรัฐอเมริกาที่ต่อต้านสังคมที่เจริญแล้วและต้องการกลับไปใช้ชีวิตอยู่ตามธรรมชาติที่ยังไร้ความเจริญทางเทคโนโลยีอยู่ และการที่ตื่นรู้สึกที่ดินแดนในตะวันออกมีลักษณะที่ล่อลวงผู้คนก็หมายความว่า มันจะคอยล่อลวงให้คนที่เจริญแล้วอย่างคนตะวันตกกลับไปใช้ชีวิตอย่างพวกด้อยพัฒนาที่เหมือนกับพวกฮิปปี

การบรรยายดินแดนตะวันออกกว่าล้าหลัง ไม่เจริญ ของผู้ประพันธ์ยังปรากฏให้เห็นอยู่ต่อไปในการบรรยายอาคารปรักหักพัง

The track led through threes and up to a crumbling mansion that must once have been grand, a place of pillars, wide verandahs and cornices, and Dean had visions of the old days, of iced tea served beneath ceiling fans pulled by punkah wallahs and orders lazily given in drawling English accents, a Merchant-Ivory sort of a place, now gone to seed.³²

การที่ผู้ประพันธ์บรรยายบ้านของคีตาว่ามีลักษณะหักพัง ในบ้านมีเสาหินระเบียงกว้าง มีลายบัวบนกรอบประตูด้านบน จนทำให้ตื่นเมื่อเห็นแล้วต้องหวนนึกถึงภาพใน

* ในสหรัฐอเมริการาว ค.ศ. 1967 คนหนุ่มสาวที่เบื่อบรรยากาศสังคมชนชั้นกลางและระดับสูงกว่านั้นเพราะไม่อาจปฏิรูปสังคมได้ตั้งใจและไม่อาจเข้าใจถึงค่านิยมของพ่อแม่ที่เน้นความสำคัญของเงินตรา สถานภาพทางสังคม และความสำคัญของการทำงานหนักในชีวิตเพราะตนเติบโตมาโดยไม่ต้องผ่านการต่อสู้ชีวิตมาอย่างหนักเช่นพ่อแม่ คนเหล่านั้นต่างพากันปลีกตัวออกนอกสังคมและหันไปดำรงชีวิตอย่างนอกรีต หนุ่มสาวเหล่านี้ได้ชื่อว่าพวก “ฮิปปี” คนพวกนี้โดยทั่วไปจะด้อยการศึกษา อายุน้อย พุคน้อย ฐานะทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่จะต่ำ แต่งกายสกปรกขมขื่น รุ่งรัง ไร้หมวดเครา ผมยาว ห้อยลูกประคำ สวมรองเท้าแตะ ไม่สนใจจะผูกเนคไทหรือสวมถุงเท้า นิยมสูบบุหรี่และยาเสพติดอื่นๆ ซึ่งขัดการสะสมความมั่งคั่ง บางคนทำงานหนักที่ไม่ต้องใช้สมองเท่าใดนักและรายได้ต่ำมาก บางคนก็ขอเงินจากทางบ้านและไม่ค่อยทำตนเป็นขอทาน พวกฮิปปีต้องการจะมีชีวิตอยู่ตามธรรมชาติเหมือนอดัมกับอีฟมนุษย์คู่แรกของโลก เมื่อใกล้จะสิ้นทศวรรษ ค.ศ. 1960 สภาวะของพวกฮิปปีได้เลวร้ายลงกลายเป็น “คนข้างถนน” (street people) ที่สกปรก โสมม ภาควิชาจิตกับการลี้ภัยเล็กน้อยเพื่อยังชีพ ร่อนเร่พเนจรทั่วไป บ้างก็จับกลุ่มมั่วโลกีย์กันเป็นกลุ่มๆ และก่อความรุนแรงที่ท้าทายกฎหมาย

³² Gordon McGill, *Little Buddha*, pp. 127–128.

สมัยเก่าก็เป็นการให้ภาพของที่อยู่อาศัยของคนตะวันออกว่ามีลักษณะโบราณ เก่าคร่ำคร่าเหมือนกับที่อยู่ของคนในสมัยก่อนที่ยังล้าหลังอยู่

ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “สมัยเก่า” (the old days) เพื่อสื่อถึงความเป็นตะวันออกตามสายตาของดินที่เป็นชาวตะวันตก ดินรู้สึกว่าการหักทักพังอันเก่าแก่โบราณนั้นเปรียบได้กับความเป็นตะวันออกเพราะเขามองว่าตะวันออกก็คือโลกในสมัยโบราณส่วนตะวันตกคือโลกสมัยใหม่

เมื่อทุกคนไปถึงบ้านของคีตาก็ได้พบกับคีตา อนิลา และมารดาของอนิลา คีตาได้แสดงท่าทีไม่เชื่อว่าเด็กทั้งคู่จะมีคุณสมบัติพอที่จะเป็นลามะดอร์เจโดยบอกว่าราชูไม่เคยไปโรงเรียนเลยส่วนเจสซีก็เป็นเพียงคนต่างชาติ

(...) then turned and walked up to the boys, throwing her head back in disdain. (...) ...she said defiantly, and looked Raju up and down as if he had just crawled out of a sewer. “She was the abbess of a convent. But how could you know? You don’t even go to school.” Then she turned on Jesse. “And you’re just a foreigner.”³³

ผู้ประพันธ์ได้พยายามให้ภาพของคนตะวันออกว่าเป็นชาติที่มีนิสัยที่ไข่มุ่ไม่ได้ กล่าวคือ มีนิสัยชอบดูถูกและมองผู้อื่นอย่างมีอคติ โดยการกำหนดให้ตัวละครตะวันออก คีตา แสดงกริยาท่าทางดูถูกราชูและเจสซีและกล่าวว่าทั้งคู่เป็นเพียงพวกที่แอบอ้างว่าตนเป็นลามะดอร์เจกลับชาติมาเกิดแต่ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครเจสซี (characterization) ให้เป็นเด็กที่มีเหตุผล ไม่กล่าวหาหรือดูถูกผู้อื่นง่าย ๆ ดังเช่นคีตา ทั้งที่จริงแล้วเจสซีก็ดูถูกแต่สิ่งที่ดูถูกนั้นอยู่ในจิตใจดี สำนักมานานจนดูเป็นธรรมชาติ การสร้างตัวละครคีตาและเจสซีให้มีลักษณะดังกล่าวก็เพื่อจะแสดงให้เห็นว่าคนตะวันออกนั้นมีนิสัยที่ชอบกล่าวหาหรือดูถูกผู้อื่นอย่างไรเหตุผลเหมือนกับเด็ก ๆ ส่วนคนตะวันตกจะมีเหตุผล ไม่กล่าวหาใครง่าย ๆ

³³ Ibid., p. 129.

นอกจากนี้การที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้คีตา ตัวละครตะวันออกพูดจาตลกเจตนาว่าเป็นเพียงคนต่างชาติและเจสซีก็นิยามจะโต้กลับไปในนั้นก็เป็นการทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเห็นอกเห็นใจและคล้อยตามเจสซีซึ่งเป็นตัวละครตะวันตกว่าเขาไม่ใช่คนต่างชาติและอาจทำให้รู้สึกว่าการกำหนดเนื้อเรื่องในลักษณะนี้สะท้อนให้เห็นว่าผู้ประพันธ์ซึ่งเป็นคนตะวันตกมีอคติต่อคนตะวันออกว่าคนตะวันออกเป็นคนต่างชาติและมองว่าทั่วโลกคิดว่าคนอเมริกันไม่ใช่คนต่างชาติซึ่งอาจส่งผลให้ผู้อ่านที่ยังไม่มีวุฒิภาวะพอคิดว่าคนตะวันออกเป็นเช่นนั้นจริง ๆ

ยิ่งไปกว่านี้ประโยคที่ว่า “ส่วนเจ้าก็เป็นคนต่างชาติ” (And you’re just a foreigner.) นั้นแสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์เชื่อว่าแนวคิดแบบบูรพาคตินิยมได้เข้าครอบงำความคิดทั้งของคนตะวันออกและคนตะวันตก กล่าวคือ ผู้ประพันธ์กำหนดให้คีตาเป็นฝ่ายพูดว่าเจสซีเป็นแค่คนต่างชาติซึ่งสอดคล้องกับที่ซาอิดได้กล่าวไว้ว่าไม่ว่าจะเป็นฝ่ายตะวันตกหรือตะวันออก ล้วนแล้วแต่ถูกบังคับให้ต้องประกาศตัวว่าตนเป็นคนตะวันตกหรือไม่ก็เป็นคนตะวันออกอันเนื่องมาจากแนวคิดแบบบูรพาคตินิยมที่ยังคงมีอยู่และไม่ได้รับการแก้ไขนั่นเอง

เจสซีเกือบจะพูดสวนกลับไปว่าเขาไม่ใช่คนต่างชาติ เขาเป็นคนอเมริกัน
หล่อนต่างหากเป็นคนต่างชาติ ทุกคนรู้ว่าคนอเมริกันไม่ใช่คนต่างชาติ

Jesse blinked again. Just a foreigner indeed. He was about to say he wasn't a foreigner, he was an American. It was she who was just a foreigner. Everybody knew that Americans weren't foreign, but she was not about to let him interrupt. She posed dramatically, hands on hips, and said. “I have a secret garden.”³⁴

ผู้ประพันธ์ได้กำหนดให้เจสซีเกือบจะกล่าวโต้กลับไปว่าเขาไม่ใช่คนต่างชาติแต่เธอคิดเอาเองว่าเขาเป็นคนต่างชาติเพราะเจสซีคิดว่าความคิดที่ว่าคนอเมริกันไม่ใช่คนต่างชาติหรือคนต่างด้าวแต่เป็นที่รู้จักในทุกแห่งทั่วโลกซึ่งตรงกับที่ซาอิดได้กล่าวไว้ว่าคนตะวันตกมักจะใช้แนวคิดการยึดเอายุโรปเป็นศูนย์กลาง (Europocentrism) ในการมองและตัดสินสิ่งต่าง ๆ และคิดว่า

³⁴ Ibid.

คนตะวันตกเท่านั้นที่เป็นมนุษย์ที่แท้จริง มีอารยธรรม ต่างจากคนตะวันออกที่เป็นแค่คนต่างชาติ นอกจากนี้ประโยคที่ว่า “ทุกคนรู้ว่าคนอเมริกันไม่ใช่คนต่างชาติ” (Everybody knew that Americans weren’t foreign.) ก็ยังสื่อถึงความแบ่งแยกของคนตะวันตกที่มีต่อคนตะวันออกที่มีเพียง “พวกเรา” (us) ที่เป็นชาวอเมริกันส่วน “พวกเขา” (them) คือคนตะวันออก ตามความเห็นของผู้วิจัยนั้นการเลือกใช้ถ้อยคำเหล่านี้ของผู้ประพันธ์สื่อถึงแนวคิดแบบบูรพาคตินิยมผ่านทางความคิดของเจสซีซึ่งเป็นตัวละครเอก ทั้งนี้การใช้คำเหล่านี้อาจส่งผลต่อผู้อ่านวรรณกรรมให้เข้าใจผิดว่าคนตะวันออกเป็นคนที่ประหลาดหรือคนต่างดาว

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังใช้คำที่มีความหมายลบบรรยายท่าทางของคีตาเพื่อจะสื่อให้เห็นว่าสิ่งที่คีตาพูดออกมานั้นไม่น่าเชื่อถือ เติมไปด้วยอคติเพราะกิริยาท่าทางที่แสดงออกมาภายนอกของเธอนั้นทำให้ดูแล้วไม่น่าเชื่อถือ ในทางกลับกันผู้ประพันธ์ก็จะไม่บรรยายกิริยาอาการของเจสซีออกมาในทางลบเพราะต้องการสื่อให้ผู้อ่านเห็นว่าสิ่งที่เจสซีพูดนั้นเป็นความจริงว่าคนอเมริกันเช่นเขาไม่ถือเป็นคนต่างดาวอันเป็นไปตามมุมมองของผู้ประพันธ์เพราะกิริยาท่าทางของเขาที่แสดงออกมานั้นดูเป็นผู้ใหญ่ มีเหตุผลซึ่งทำให้สิ่งที่เจสซีพูดออกมาดูน่าเชื่อถือมากกว่าคีตา ซึ่งอาจจะมีผลให้ผู้อ่านเกิดความคิดคล้อยตามไปว่าคนอเมริกันไม่ใช่คนต่างชาติแต่ชาติที่ไม่ใช่อเมริกันถือเป็นคนต่างชาติ ประโยคที่เจสซีกล่าวสื่อให้เห็นถึงความคิดที่ว่าชาติอเมริกันเหนือกว่าชนชาติอื่นอยู่ตลอดเวลา

ตามความเห็นของผู้วิจัยแล้วแนวคิดบูรพาคตินิยมแสดงผ่านออกมาทางตัวละครเจสซีได้ชัดมาก ผู้ประพันธ์ได้พยายามทำให้เห็นว่าความคิดของเจสซีนั้นเป็นความจริง (truth) ที่คนทั่วโลกต้องยอมรับและเชื่อตามความคิดดังกล่าวก็ยิ่งนำไปสู่การแบ่งฝ่ายมากยิ่งขึ้นไปอีก

เมื่อคีตาพาเจสซีและราชูไปดูอุทยานลับของเธอ เจสซีก็รู้สึกว่านี้เป็นดินแดนที่แปลกประหลาดไม่เคยพบมาก่อนตามความคิดของเขา ดังนั้นเมื่อเขาเห็นรูปปั้นงูเห่ากำลังแผ่แม่เบี้ยจึงรีบเอามือไปแตะที่ลื่นของรูปปั้นเพื่อจะได้สัมผัสกับความแปลกประหลาดนี้

Gita’s secret garden was walled on all sides and overgrown with grass and vines. Two six-foot stone cobras reared out of cracked and empty water tanks. Their tongues protruded, their hoods were spread. Jesse, as he passed

one, reached out toward the tongue, then jerked back in case it suddenly came alive and spat venom at him. He wasn't taking any chances in this strange country.³⁵

ผู้ประพันธ์ได้บรรยายความรู้สึกของเจสซีที่มีต่อประเทศเนปาลว่า “เขาจะไม่ยอมทำอะไรเสี่ยง ๆ ในประเทศที่แปลกประหลาดเช่นนี้” คำว่า “ประเทศที่แปลกประหลาดนี้” (this strange country) หมายถึงประเทศเนปาลซึ่งก็คือประเทศตะวันออก ในสายตาของคนตะวันตกที่ยึดแนวคิดที่ถือว่ายุโรปเป็นศูนย์กลางนั้นจะมองว่าประเทศตะวันตกคือประเทศที่แท้จริง ผิดกับประเทศตะวันออกที่มีแต่ความแปลกประหลาดจุดนี้จึงน่าสนใจว่าเหตุใดผู้ประพันธ์จึงเลือกใช้คำว่า “ประเทศที่แปลกประหลาดนี้” ในการสื่อความเป็นตะวันออก ตามความเห็นของผู้วิจัยแล้วเป็นไปได้ว่าผู้ประพันธ์ซึ่งเป็นชาวตะวันตกนั้นทราบเป็นอย่างดีว่าคนตะวันตกเกือบจะส่วนใหญ่มองว่าตะวันออกเป็นดินแดนอันแปลกประหลาดจึงเลือกใช้คำ (diction) ดังกล่าวเพราะเป็นที่เข้าใจกันดีในหมู่คนตะวันตกด้วยกันว่าคำดังกล่าวจะหมายถึงประเทศอื่นใดไปไม่ได้นอกจากประเทศตะวันออกเท่านั้น ด้วยเหตุที่คนตะวันตกมีภาพลักษณ์เกี่ยวกับคนตะวันออกอยู่ในใจอยู่แล้วผู้ประพันธ์จึงสื่อภาพของตะวันออกออกมาตามความเข้าใจของคนตะวันตกเพื่อให้เป็นที่เข้าใจของผู้อ่านและผู้ชมกลุ่มหลักซึ่งเป็นชาวตะวันตก

ผู้ประพันธ์ยังได้แสดงให้เห็นว่านอกจากคีตาจะมีนิสัยชอบดูถูกผู้อื่นแล้วยังมีนิสัยเจ้าเล่ห์ชอบหลอกหลวงผู้อื่นอีกด้วยโดยกำหนดให้เธอโกหกเจสซีเรื่องปู่ของเธอ

“Right here in this garden,” she said, “my grandfather, who was a rajah and a great saint, was eaten by a tiger.” Dramatically she pointed to the spot in the corner beneath a tree.

Jesse looked at her in astonishment, Raju with suspicion.³⁶

(...) “This,” she said, “belonged to the tiger that ate my grandfather.”

³⁵ Ibid., p. 131.

³⁶ Ibid.

Again Jesse, despite himself, was impressed. He took it from her and studied it and did not hear Raju whisper to the girl, “You can’t fool me. I’ve heard that story a thousand times. But he doesn’t know that.”³⁷

การที่ราชูพูดว่า “เจ้าหลอกข้าไม่ได้หรอก” แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่คิตาเล่าอันล้วนแต่เป็นเรื่องโกหกหลอกหลวงทั้งสิ้นสื่อว่าคนตะวันตกมีนิสัยเจ้าเล่ห์ ชอบหลอกหลวง เช่นเดียวกับที่คิตาเคยเรียกลามะนอร์บูว่าเป็น “ชายแก่ที่ฉ้อฉลวงโลก” (the old fraud) ดังนั้นเห็นได้ว่าตลอดทั้งเรื่องผู้ประพันธ์จะกำหนดให้การกระทำของตัวละครตะวันตกเป็นไปในแง่ลบเป็นส่วนใหญ่ส่วนการกระทำของคนตะวันตกจะออกมาในแง่บวก เช่น เป็นคนมีเหตุผล ไม่มีนิสัยโกหกหลอกหลวง

อย่างไรก็ตามการที่คิตาโกหกเช่นนั้นราชูซึ่งเป็นชาวตะวันตกนั้นได้ยินเรื่องนี้มานับพันครั้งแล้วจึงไม่หลงเชื่อเธอแต่เจสซีซึ่งเป็นชาวตะวันตกและไม่เคยได้ยินเรื่องนี้มาก่อนก็สามารถใช้สติปัญญาของคนตะวันตกไตร่ตรองเรื่องดังกล่าวและรู้ว่านี่เป็นเรื่องโกหกสะท้อนให้เห็นการนำเสนอความเหนือกว่าของคนตะวันตกทั้งในด้านวิทยาการเทคโนโลยีและในด้านความคิด

Jesse held the tooth up. “Your grandfather must have been pretty tough if the tiger lost this on him.”

For a moment there was a standoff, and Jesse wondered how she would take it, as a joke or an insult ; then she smiled and took the necklace back. ³⁸

ผู้ประพันธ์ได้แสดงให้เห็นว่าเจสซีซึ่งเป็นชาวตะวันตกนั้นมีเหตุผลและปัญญามากพอที่จะไม่ถูกหลอกโดยคิตาซึ่งเป็นชาวตะวันตกที่มีนิสัยชอบโกหกหลอกหลวงผู้อื่นโดยจะเห็นได้จากประโยคที่เจสซีพูดว่า “ปู่ของเธอต้องหนักเหนียวแน่ ๆ ถ้าเจ้าเสือกินเขาแล้วฟันหลุด” ประโยคดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าเจสซีเป็นคนที่รู้จักใช้เหตุผลพิจารณาว่าสิ่งที่ตนได้ยินได้ฟังนั้นเชื่อถือได้หรือไม่ ไม่ใช่เชื่ออะไรง่ายจนเกินไปเพราะเจสซีคงไม่ไร้เดียงสาเกินที่จะไม่รู้ว่าเขี้ยวของเสือนั้นแข็งแรงกว่าหน้ของมนุษย์หลายเท่า

³⁷ Ibid., p. 132.

³⁸ Ibid.

ต่อมาทั้งหมดก็ได้เดินทางกลับราชอาณาจักรภูฏานทางเครื่องบิน ผู้ประพันธ์ได้บรรยายถึงความด้อยพัฒนาที่เต็มไปด้วยความแปลกประหลาดของประเทศโลกที่สามตามสายตาของคนตะวันตกเช่นดินอย่างเห็นได้ชัด เช่น บรรยายว่าเครื่องบินเล็ก มีเครื่องยนต์เครื่องเดียว

Nothing that Dean had anticipated had prepared him for flight in the mountains. It was a small, single-engined aircraft with the words *Royal Bhutan* on the fuselage in maroon. When the pilot invited him into the cockpit, he could not believe the altimeter.³⁹

ความคิดของดินที่ว่าเครื่องบินนี้เล็ก มีเครื่องยนต์เครื่องเดียวแสดงให้เห็นว่าเขาไม่มั่นใจในความปลอดภัยของเครื่องบินโดยสารลำนี้เลยว่าจะสามารถพาเขาไปถึงจุดหมายปลายทางได้โดยสวัสดิภาพหรือไม่ซึ่งสะท้อนอยู่ในความคิดของเขาที่ว่า “ดินไม่เชื่อมั่นเท่าใดนัก” (...he could not believe the altimeter.)

ดินนั้นมีทัศนคติอันเต็มไปด้วยอคติต่อตะวันออกอย่างเห็นได้ชัดโดยจะเห็นได้จากการที่เขาไม่เชื่อว่าเครื่องบินลำเล็ก ๆ เช่นนั้นจะสามารถลงจอดที่ใดได้

On the way back, Dean looked out.

Land? Land where? All he could see was mountain.⁴⁰

ทั้งนี้เป็นเพราะดินมองไม่เห็นลานบินแบบของตะวันตกแต่กลับเห็นแต่ภูเขาเต็มไปด้วยหมดและยังพบว่าสนามบินของที่นี่ก็คือทุ่งหญ้าที่มีกระท่อมหลังหนึ่งตั้งอยู่ภายในมีผู้ชายเพียงคนเดียวทำหน้าที่เป็นทั้งเจ้าหน้าที่ศุลกากรและกองตรวจคนเข้าเมือง

The runway was a strip of grass. Customs and Immigration was a man in a robe in his hut. Then they were off, in a bullock cart, heading north into

³⁹ Ibid., p. 141.

⁴⁰ Ibid., p. 142.

the hills, an American and his son, two monks, a Lama, a nun, two Nepalese children, and a monkey. The road was no more than pebbles. A mountain stream gurgled. Giant yaks peered at them from rhododendron bushes, then snuffled away uninterested. An occasional bullock cart trundled past.⁴¹

ทางวิ่งเป็นหลุมแอ่งที่จะเป็นคอนกรีตแบบทางวิ่งของประเทศตะวันตก เจ้าหน้าที่ที่ศุลกากรและกองตรวจคนเข้าเมืองก็มีเพียงชายคนเดียวใส่ชุดเสื้อคลุมยาวอยู่ในกระท่อมแทนที่จะเป็นเจ้าหน้าที่สวมเครื่องแบบที่มีตราบ่งบอกว่าเป็นเจ้าหน้าที่จริง ๆ หรือเป็นตึกสำนักงานที่ดูได้มาตรฐานพอที่จะยอมรับได้ว่าเป็นด่านศุลกากรและกองตรวจคนเข้าเมืองจริง ๆ ในสายตาของคนตะวันตก นอกจากนี้ยานพาหนะที่นำเขาไปยังที่พักก็ไม่ใช่รถยนต์แต่เป็นเกวียนเทียมวัวอันเป็นพาหนะที่ล้าหลังเป็นอย่างมากในสายตาของคนตะวันตกเพราะเป็นสิ่งที่ใช้กันในสมัยโบราณที่ยังไม่มีการพัฒนาทางเทคโนโลยีเท่าสมัยปัจจุบันที่มีรถยนต์ใช้กันแล้ว นอกจากนี้ถนนก็ไม่ใช่อินทราวงค์แต่เป็นทางที่มีแต่ก้อนกรวดขรุขระเต็มไปด้วยหลุมบ่อ ภาพที่ผู้ประพันธ์บรรยายนี้ก็เพื่อแสดงให้เห็นว่าประเทศตะวันออกนั้นสำหรับคนตะวันตกแล้วถือว่ายังล้าหลังอยู่มาก ภาพดังกล่าวนี้สอดคล้องกับคำบรรยายของผู้ประพันธ์ที่ว่าการมาเยือนโลกที่สามอันแสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์ยอมรับว่าสิ่งที่ตนกล่าวมาตั้งแต่ต้นนั้นคือการให้ภาพความล้าหลังของประเทศตะวันออก

Dean saw a baby tied into the saddlebag of a horse, like a Seattle kid strapped into a bicycle chair, and as they went ever northward and ever upward, he realized that he was feeling homesick, but not for Seattle. Seattle was lost in time and distance. He realized that such was the human ability to adapt, he was homesick for Kathmandu--and after only two nights in the place. Because at least Kathmandu was a town. At least Kathmandu was in the Third World. This place was another planet.⁴²

ดินได้เปรียบเทียบกับเด็กชาวตะวันออกที่ถูกผูกติดกับอานม้ากับเด็กชาวตะวันตกที่ถูกผูกมัดกับเบาะจักรยาน ภาพอันขัดแย้งนี้ได้สื่อถึงความแตกต่างในแง่ของเทคโนโลยีของชาติ

⁴¹ Ibid.

⁴² Ibid., pp. 142-143.

ตะวันออกและชาติตะวันตกอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือ อานม้าเป็นสัญลักษณ์ของความล้าหลังหรือความด้อยพัฒนาเพราะเป็นสิ่งที่คนในสมัยโบราณใช้ในการเดินทางคมนาคมกันเพราะสมัยก่อนยังไม่มีการประดิษฐ์รถยนต์แต่จักรยานเป็นสัญลักษณ์ของความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการเพราะเป็นสิ่งประดิษฐ์ที่มีความซับซ้อนกว่าอานม้าในขณะเดียวกันก็ใช้งานได้สะดวกและดีกว่าด้วยภาพเปรียบเทียบนี้จึงสื่อถึงความล้าหลังของตะวันออกและความเจริญของตะวันตก

เมื่อต้องประสบกับความไม่สะดวกสบายของประเทศด้อยพัฒนาตามความคิดของเขาเช่นนี้ก็ทำให้ตื่นเริ่มรู้สึกอึดอัดและอดคิดไม่ได้ว่าที่พบในการชุมนุมยุคนี้ อย่างไรก็ตามผู้ประพันธ์ก็ยังกำหนดให้ตื่นมองว่าการชุมนุมเป็นโลกที่สามอยู่ดีอันเป็นคำที่ผู้ประพันธ์ใช้ซ้ำหลายครั้ง (clichés) เพื่อเน้นถึงความด้อยพัฒนาของตะวันออก เช่น ในตอนที่เจสซีถูกแย่งเกมกตและได้ใช้คำว่าโลกที่สามเรียกเมืองการชุมนุม สภาพของเมืองการชุมนุมสำหรับตื่นแล้วยังด้อยพัฒนามากจึงได้ใช้คำว่าโลกที่สามเรียกเมืองดังกล่าวเพื่อสื่อถึงความคิดอันอยู่ในจิตใต้สำนึกของตื่นที่ว่าตะวันออกด้อยกว่าตะวันตกและตื่นก็พบว่า ที่ชนบทนี้ยิ่งเลวร้ายและล้าหลังกว่าเมืองการชุมนุมเสียอีกเพราะจะหาสิ่งอำนวยความสะดวกใดๆ ไม่ได้เลยแถมยังต้องเป็นกังวลกับความปลอดภัยของเครื่องบินเสียอีกเขาจึงเรียกดินแดนนี้ว่า “ดาวดวงอื่น” (another planet) ซึ่งหมายถึงเป็นโลกอื่นที่ด้อยพัฒนามากที่ไม่น่าเชื่อว่าจะมีอยู่จนเขาไม่อาจเรียกโดยใช้คำว่า world ได้ ทั้งคำว่า “โลกที่สาม” และ “ดาวดวงอื่น” ก็ใช้หมายถึงประเทศตะวันออกที่ยังคงด้อยพัฒนาอยู่ตามสายตาของชาวตะวันตกซึ่งเหตุที่ตื่นซึ่งเป็นชาวตะวันตกสามารถมองและนิยามตะวันออกให้มีความหมายดังกล่าวได้ก็เพราะตื่นเชื่อว่าตนมีความเหนือกว่าคนตะวันออกในทุกๆ ด้านอันสอดคล้องกับแนวคิดบูรพาคตินิยมที่ว่าตะวันออกคือความเป็นอื่น (other) ที่ไม่ใช่พวกของตะวันตกและยังช่วยให้คำจำกัดความแก่ตะวันตกในฐานะที่เป็นภาพ ความคิดบุคลิกลักษณะ ประสบการณ์ที่แตกต่างเมื่อเปรียบกับตะวันออก

(...) and one of its deepest and most recurring images of the Other. In addition, the Orient has helped to define Europe (or the West) as its contrasting image, idea, personality, experience.⁴³

⁴³ Edward W. Said, *Orientalism*, pp. 1-2.

เนื่องจากนวนิยายเรื่องนี้เป็นวรรณคดีหลักหนึ่งที่มีลักษณะมุ่งให้ความบันเทิงเป็นหลักตามสูตรของวัฒนธรรมชนนิยมที่มีวัตถุประสงค์หลักในการผลิตคือเอาใจตลาดซึ่งก็คือชาวอเมริกัน ดังนั้นเพื่อที่จะทำให้ผู้เสพวรรณกรรมเกิดความรู้สึกสนใจและพอใจก็จำเป็นต้องสร้างสิ่งที่ตรงกับใจของผู้เสพเพื่อให้เกิดการยอมรับและบริโภคสินค้าตัวนี้

นอกจากนี้เนื่องจากในฐานะที่ผู้ประพันธ์เองก็เป็นส่วนหนึ่งของสังคมนั้นก็ย่อมจะได้รับอิทธิพลจากสังคมที่ตนอาศัยอยู่ทั้งทางด้านวัฒนธรรม ชนบประเพณี ศาสนา ปรัชญา หรือการเมือง สิ่งต่างๆ เหล่านี้ย่อมมีส่วนกำหนดโลกทัศน์และชีวิตทัศน์ของเขา ดังนั้นแนวคิดบูรพาคตินิยมที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องนี้ก็น่าจะเกิดจากการที่สังคมอเมริกันส่วนใหญ่เองก็มีแนวคิดดังกล่าว ไม่น่าจะเกิดจากความคิดของผู้ประพันธ์แต่เพียงผู้เดียว

เมื่อเจสซีมาถึงวัดในภูฏานและได้พบกับเหล่าสามเณรที่กำลังเล่นลูกบอลอยู่เขาก็ไม่กลัวแต่กลับเดินเข้าไปหาสามเณรเหล่านั้น

Jesse dropped Dean's hand and slowly began to walk toward them, with Raju a pace behind and Gita in the rear, and Dean remembered the day he and Lisa went to see Jesse in his new school. They had watched through the fence and had seen a big kid come up and push Jesse. Lisa had started forward, but Dean had pulled her back, just as Jesse hit the kid in the belly and walked on. He was his father's son ; he knew how to deal with bullies, and now here he was, half a world away from home, walking toward fifty strangers in robes without so much as a backward glance.⁴⁴

ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “คนแปลกหน้า 50 คน” (fifty strangers) ในการกล่าวถึงเหล่าสามเณรชาวตะวันตก คำว่า “คนแปลกหน้า” (strangers) นี้สื่อถึงความแตกต่างระหว่างตะวันตกและตะวันออกที่ต่างฝ่ายต่างก็มองว่าอีกฝ่ายเป็นคนแปลกหน้า จุดนี้ชี้ให้เห็นว่าผู้ประพันธ์แสดงความแตกต่างระหว่างมนุษย์จากลักษณะทางกายภาพ ไม่ว่าจะเป็นสีผิว สีผม ภาษา เป็นต้น ทั้งๆที่ในความเป็นจริงแล้วความแตกต่างทางกายภาพเป็นเพียงการผันแปรไป

⁴⁴ Gordon McGill, *Little Buddha*, p. 145.

ตามลักษณะทางเชื้อชาติและบริบททางสังคม (social context) เท่านั้นแต่ในระดับจิตใจ อารมณ์ความรู้สึก มนุษย์ล้วนแล้วแต่มีความเหมือนกันทั้งสิ้น

ในนวนิยายเรื่องนี้จะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “แปลกประหลาด” (strange) ในการบรรยายตะวันออกมาอย่างสม่ำเสมอ เช่น คำว่า “สถานที่ที่แปลกประหลาด” (a strange place), “ประเทศที่แปลกประหลาดเช่นนี้” (this strange country) หรือคำอื่นแต่ความหมายในทางเดียวกัน เช่น “ต่างชาติ” (foreign) “ดาวดวงอื่น” (another planet) หรือ “โลกที่สาม” (The Third World) ซึ่งใช้ถึงสองครั้ง ดังนั้นตามความเห็นของผู้เขียนวิทยานิพนธ์การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำดังกล่าวในการบรรยายตะวันออกอยู่อย่างสม่ำเสมอ นั้นน่าจะสะท้อนอย่างชัดเจนถึงความคิดอันอยู่ในจิตใต้สำนึกของคนตะวันตกที่ว่าคนตะวันออกนั้นแปลกประหลาดและแตกต่างจากตน และเนื่องจากตะวันตกมองว่าตะวันออกนั้นแปลกและแตกต่างตะวันตกจึงได้ให้คำจำกัดความตัวตนของตนว่าเป็นมนุษย์ที่มีความปกติ ไม่มีลักษณะที่แปลกประหลาดเช่นเดียวกับตะวันออกโดยจะเห็นได้จากที่เมื่อตื่นมองไม่เห็นถึงความเหมือนกันระหว่างตะวันตกและตะวันออกดังเช่นที่เขาเห็นจากเครื่องบิน สนามบิน และยานพาหนะต่างๆ เขาก็ด่วนสรุปทันทีว่าคนเหล่านั้นแปลกและแตกต่างไปจากคนตะวันตกโดยเป็นการตัดสินความแตกต่างจากวัตถุภายนอกแต่ไม่ยอมมองเข้าไปที่ธรรมชาติภายในใจของมนุษย์ว่าล้วนมีลักษณะที่เหมือนกันทั้งสิ้น

การบรรยายถึงความแปลกประหลาดที่เข้าใจได้ยากยังปรากฏอยู่ต่อไปเมื่อตื่นได้เห็นมณฑลที่พระภิกษูกำลังทำ

He stopped at a portico, where three monks were crouched over a table.

Dean had never seen such intricacy. The mandala was six feet in diameter, a giant, multicolored jigsaw made of sand, symmetrical it seemed to the nearest grain. The oldest monk delicately picked out a pinch of red sand from one of a group of pots, held it between thumb and forefinger, then placed it in the pattern and smoothed it over.⁴⁵

⁴⁵ Ibid., p. 146.

ผู้ประพันธ์ได้บรรยายถึงความรู้สึกของดินว่า “ดินไม่เคยเห็นสิ่งที่สลับซับซ้อนเช่นนี้มาก่อน” (Dean had never seen such intricacy.) ประโยคนี้แสดงถึงมุมมองของตะวันตกว่าคนตะวันตกนั้นมองว่าความเป็นตะวันออกแปลกประหลาด ยากที่จะเข้าใจ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าคนตะวันตกนั้นมีการแบ่งแยกความแตกต่างระหว่างชาติตนและชาติตะวันออก

ลามะนอร์บูได้จัดห้องให้ กับคิตา เจสซี ราชู ส่วนดินนั้นพอมมาถึงห้องพักของตนก็ได้ออกไปเดินเล่นที่สนามและเห็นลามะดวลทางตรรกะกัน ดินได้ประคารมกับลามะหนุ่มผู้หนึ่งจนตนรู้สึกไม่พอใจและทนไม่ได้จึงได้กล่าวคำสบถออกมา

The monk smiled again and turned away. Dean slapped his left hand on his biceps and snapped his fingers. There, he said to himself. There's a hand signal for you, an all-American fuck-you signal.⁴⁶

เห็นได้ว่าในวรรณกรรมเรื่องนี้ผู้ประพันธ์ได้ใช้คำว่า “ชาวอเมริกัน” (American) เช่น “ฉันเป็นคนอเมริกัน” (I'm American.), “...คนอเมริกันไม่ใช่คนต่างชาติ” (...that Americans weren't foreign.) และในฉากนี้คือคำว่า “ชาวอเมริกันทั้งหลาย” เพื่อสื่อให้เห็นว่าความเป็นคนอเมริกันนั้นหมายถึงเอกลักษณ์เพียงหนึ่งเดียวที่ทำให้ชาติตนแตกต่างจากคนชาติอื่น มีสัญญาณมือที่ชาวอเมริกันทั้งหลายใช้กันแต่คนตะวันออกไม่ได้ใช้สัญญาณมือในลักษณะเดียวกันกับชาวอเมริกัน นี่ก็เป็นความแตกต่างระหว่างชาติตะวันตกของผู้ประพันธ์และชาติตะวันออก

การแสดงว่าตะวันตกมีอารยธรรมที่สูงส่งกว่าตะวันออกนั้นปรากฏให้เห็นตั้งแต่ตอนที่พระภิกษุซอมปาและลามะนอร์บูเดินทางไปถึงประเทศสหรัฐอเมริกาโดยผู้ประพันธ์ได้ทำให้ตัวละครพระภิกษุซอมปาผู้ซึ่งมาจากประเทศตะวันออกรู้สึกตื่นเต้นและประทับใจกับอารยธรรมอันสูงส่งของสหรัฐอเมริกา

Chompa's first impression as he scanned the crowds in the Arrivals Hall was of bewildering variety⁴⁷

⁴⁶ Ibid., pp. 149-150.

⁴⁷ Ibid., p. 26.

เมื่อพระภิกษุชอมปากำลังจะเดินเข้าประตูๆ ก็ส่งเสียงได้พร้อมกับเปิดออกเองโดยอัตโนมัติซึ่งยังทำให้เขารู้สึกตื่นเต้นและประทับใจในเวลาเดียวกัน

(...) so that he would be the first to step into America. Then he blinked, startled as the glass wall hissed and parted without a hand touching it,...⁴⁸

เมื่อพระภิกษุเท็นซินชี้ให้เห็นสิ่งที่เรียกกันว่าลานจอดรถพระภิกษุชอมปากก็ยิ่งเก็บความตื่นเต้นของตนไว้ไม่อยู่จนถึงกับต้องรับมองลอดหน้าต่างออกไปดูพร้อมกับเปลือปากเพราะความรู้สึกที่ระงับไว้ไม่อยู่แต่เมื่อถูกคิดได้ว่าตนกำลังอ้าปากอยู่ซึ่งลามะนอร์บูอาจไม่พอใจกับการกระทำเช่นนี้พระภิกษุชอมปากจึงรีบหุบปากจนเผลอกัดลิ้นของตัวเอง

(...), and Tenzin was through, bowing and saying welcome and pointing to something called a parking lot...

Chompa's brain could not take in the sights through the windows. He grew uncomfortably aware of Lama Norbu's disapproval and realized that his mouth was open and his tongue limp on his bottom lip. Open your mouth and catch mosquitoes. He clamped it shut so fast that he bit his tongue.⁴⁹

การที่ผู้ประพันธ์บรรยายภาพของพระภิกษุชอมปากว่ามีอาการตื่นเต้นและประทับใจมากในความเจริญก้าวหน้าของตะวันตกตามทั้งหมดที่กล่าวมาข้างต้นนั้นก็เพราะผู้ประพันธ์คิดว่าผู้ที่อาศัยอยู่ในประเทศที่ด้อยพัฒนาซึ่งมีเทคโนโลยีที่ล้าหลังกว่าเมื่อได้มาเยือนประเทศที่เจริญกว่ามีเทคโนโลยีที่ทันสมัยกว่าย่อมจะต้องรู้สึกตื่นเต้นและประทับใจเป็นอย่างมาก นอกจากนี้การบรรยายว่าพระภิกษุชอมปากรู้สึกตื่นเต้นกับสิ่งที่เรียกว่าลานจอดรถจนต้องมองลอดหน้าต่างออกไปดูก็เป็นการแสดงมุมมองที่เต็มไปด้วยอคติต่อตะวันออกของผู้ประพันธ์ที่มองว่าตะวันออกมีนิสัยที่เต็มไปด้วยความสงสัยที่ไม่มีในคนตะวันตกดังประโยคที่ว่า “สมองของพระภิกษุชอมปากไม่อาจจะควบคุมสายตาให้มองลอดหน้าต่างออกไปได้ ท่านรู้สึกกังวลเกรงว่าลามะนอร์บูไม่ชอบ

⁴⁸ Ibid., p. 27.

⁴⁹ Ibid.

ใจที่ท่านเผลอ้าปากจนเห็นลิ้นแตะอยู่ที่ริมฝีปากล่าง” แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์พยายามสื่อว่า คนตะวันออกมีนิสัยที่ช่างสงสัยผ่านตัวละครพระภิกษุขอมปาซึ่งทำให้ดูว่าเป็นตัวละครที่ดูตลก เป็นๆ ไม่ใช่ภาพของนักบวชที่สงบ สวรรณาเคารพ

เมื่อผู้ประพันธ์บรรยายถึงอาการที่ไม่เคยเห็นทางด่วนมาก่อนของพระภิกษุขอมปา จึงต้องเปรียบเทียบทางด่วนกับสิ่งเก่าๆ ที่ตนรู้จักเพื่อให้เป็นการง่ายขึ้นที่จะทำความเข้าใจในสิ่งใหม่ที่ตนไม่รู้จักนี้ก็ยังแสดงถึงความล้าหลังของประชากรในโลกที่สามที่มีอยู่ในตัวพระภิกษุขอมปา ตามที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อมายังผู้อ่าน

The freeways, as Tenzin called them, swooped over bridges and across water, joining up and separating again like so many ant trails, but with cars speeding along them. And the buildings were surely a mirage, some kind of optical illusion, like a mandala only without any symmetry.⁵⁰

การที่ผู้ประพันธ์บรรยายกิริยาอาการของคนในประเทศด้อยพัฒนาให้มีลักษณะเช่นนั้นก็เนื่องมาจากผู้ประพันธ์คิดว่าในความเป็นจริงก็เป็นเช่นนั้นจริง ๆ ทำให้มักจะบรรยายถึงเทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้ากว่าของชาติตะวันตกและชาวตะวันออกทุกคนจะต้องรู้สึกประทับใจและตื่นตะลึงจนวางตัวไม่ถูกเมื่อได้มาพบและมักจะเปรียบเทียบสิ่งที่ชาวตะวันออกไม่เคยพบเห็นมาก่อนนี้กับสิ่งที่ตนคุ้นเคยเป็นอย่างดีเพื่อจะได้เข้าใจในสิ่งที่ไม่เคยพบเห็นนี้ได้ง่ายยิ่งขึ้น เช่น การเปรียบว่าเส้นทางของทางด่วนนั้นเหมือนกับทางเดินของมดแต่ต่างกันตรงที่มีรถขับอยู่ข้างบน หรือการเปรียบว่าตึกเหล่านั้นก็เหมือนกับบวงมณฑลในสังคมตะวันออกเพียงแต่ไม่มีความสมมาตร แต่ผู้ประพันธ์จะไม่เคยบรรยายเจสซีหรือดินซึ่งเป็นชาวตะวันตกให้มีลักษณะอาการเช่นนี้เลย เช่น ตอนที่ดินมาถึงประเทศเนปาลเป็นครั้งแรกความรู้สึกแรกที่บังเกิดขึ้นในใจคือความผิดหวังตรงกันข้ามกับพระภิกษุขอมปาที่ความรู้สึกครั้งแรกคือความรู้สึกตื่นตะลึงที่ได้พบเจอสิ่งที่ไม่เคยเห็นมาก่อนและไม่มีในประเทศของตน

First impressions were a disappointment. Dean had expected something alien. He'd seen the commercials and enough travelogues. At worst he

⁵⁰ Ibid.

expected squalor, at best something exotic, but Kathmandu Airport at night could have been Cincinnati. Clouds hid the Himalayas, and all he could see from the taxi on the way to the hotel was the occasional twinkling light.⁵¹

อีกทั้งดินยังคิดว่าตนอาจเดินหลงไปในซอยที่มีแกะพอมโซคู่หนึ่งกำลังเฝ้าดูเขาอยู่ตามทางเดินที่เฉอะแฉะไปด้วยน้ำและยังคิดถึงเกี่ยวกับตะวันออกในแง่ลบว่าตึกรามบ้านช่องในตะวันออกเหมือนกับค่ายเอาชีวิตซ์ของนาซี

(...) but if he had known that he would be wandering up an alley watched by a couple of scrawny goats, alongside a stream trickling God knows what obscenities, them maybe he'd have thought twice...and the building he was being led to looked like something out of Auschwitz.⁵²

การต้อนรับก็ไม่มีพิธีรีตองหรือมีเสมียนคอยต้อนรับ พระภิกษุพาพวกเดินเดินไปตามเฉลี่ยงที่แคบและเรียงรายไปด้วยประตูเล็ก ๆ สีนํ้าเงินที่เขาจำได้ว่าเป็นกุฏิของพระภิกษุ

Reception was a table and a desk but no clerk and no formalities. The young monks led them along a narrow corridor, dotted with small blue doors, and Dean remembered that they called monks' room cells, didn't they?⁵³

เหล่านี้คือสภาพของความด้อยพัฒนาของประเทศตะวันออกตามสายตาของดินที่เป็นชาวตะวันตก เช่น ทางเดินก็ไม่ใช่ทางคอนกรีตแต่กลับเต็มไปด้วยน้ำที่สกปรก การต้อนรับก็ไม่ได้ทำอย่างเป็นทางการเหมือนอย่างตะวันตกที่จะมีเสมียนคอยออกมาต้อนรับขับสู้อย่างดี นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังได้แสดงถึงความเหนือกว่าของชาติตะวันตก กล่าวคือ ดินไม่รู้ลึกตื่นเต้นหรือประทับใจในสิ่งที่พบเห็นในประเทศตะวันออกเพราะรู้ดีเกือบจะทุกอย่างเกี่ยวกับตะวันออกโดยการรู้จักที่จะสังเกตเอาเอง เช่น ดินทราบอยู่แล้วว่าประตูเล็ก ๆ สีนํ้าเงินนั้นคือกุฏิของ

⁵¹ Ibid., pp. 110-111.

⁵² Ibid., p. 111.

⁵³ Ibid.

พระภิกษุเพราะฟังจากที่คนตะวันออกคุยกัน และได้แสดงความด้อยกว่าของชาติตะวันออกในแง่ของความรู้ที่ไม่สามารถรู้ได้เองว่าสิ่งไหนคืออะไร เช่น พระภิกษุขอมปาที่ทั้งตื่นเต้นและทั้งในสิ่งที่เห็นและต้องให้ผู้อื่นบอกว่าสิ่งที่ตนเห็นคืออะไร

การแสดงว่าประเทศตะวันออกด้อยกว่าประเทศตะวันตกทั้งในทางเทคโนโลยีนั้นจะเห็นได้จากตอนที่ผู้ประพันธ์บรรยายความคิดของดินที่มีต่อห้องพักว้าแยะเพียงใดในสายตาของคนตะวันตก ดินมองข้ามไปข้างในเห็นหลอดไฟที่ปราศจากสิ่งใดห่อหุ้ม แสงไฟหริจวนจะดับ เติงก็เป็นเติงเหล็กแคบ ๆ คูคล้ายกับโลงศพ โถเคลือบในหิ้งน้ำก็มีรอยร้าวอยู่

Dean looked in and saw a single naked lightbulb flickering uncertainly, two narrow iron beds with mattresses that looked like slabs out of a morgue. The lavatory was “en-suite,” a cracked enamel bowl. There was a small window with shutters overlooking a courtyard.⁵⁴

จุดนี้เป็นการบรรยายให้เห็นถึงความไม่เจริญของประเทศตะวันออก กล่าวคือหลอดไฟที่ไม่มีสิ่งใดห่อหุ้มมีนัยยะว่าควรจะมีอะไรมาห่อหุ้มให้เหมือนกับที่ประเทศตะวันตกที่ดินอยู่มี แสงไฟที่หริจวนจะดับก็สื่อนัยยะว่าด้อยกว่าเมื่อเทียบกับแสงไฟอันสว่างไสวในประเทศตะวันตก เติงแคบ ๆ สองเติงที่ทำด้วยเหล็กที่เมื่อเทียบกับเติงที่ทำด้วยฟูกที่นอนอันหนา นุ่มใหญ่ของตะวันตกก็เปรียบเหมือนโลงศพอันเป็นการเปรียบเทียบในแง่ลบที่สื่อถึงความด้อยพัฒนาของตะวันออกซึ่งเป็นการมองของคนตะวันตกที่ยึดตนเองเป็นศูนย์กลางในการตัดสินทุกสิ่ง นอกจากนี้ในหิ้งน้ำยังมีโถเคลือบที่มีรอยร้าว (a cracked enamel bowl) อันสื่อถึงความด้อยพัฒนาของตะวันออกอย่างเห็นได้ชัดเพราะโถที่อยู่ในสภาพที่ควรจะเปลี่ยนใหม่ได้แล้วเช่นนี้กลับยังใช้อยู่ในสังคมตะวันออก หน้าต่างที่มีก็เป็นบานเล็ก ๆ หนึ่งบานแทนที่จะเป็นหน้าต่างบานใหญ่ที่แสงสามารถส่องเข้ามาเต็มที่มากกว่า ทั้งหมดนี้ก็คือความเป็นตะวันออกในลักษณะที่ด้อยกว่าความเป็นตะวันตกที่ผู้ประพันธ์ได้สื่อให้เห็นไว้ทั้งสิ้น ในสายตาของคนตะวันตกแล้วความไม่สะดวกสบายต่าง ๆ เหล่านี้เกิดจากความไม่เจริญของประเทศตะวันออก ไม่ว่าจะเป็นการต้อนรับที่ไม่เหมือนการต้อนรับ หิ้งน้ำที่แทบจะไม่ใช่หิ้งน้ำ หลอดไฟที่แทบจะไม่ใช่หลอดไฟ เติงนอนที่แทบจะไม่ใช่เติงนอน หรือห้องนอนที่ไม่ต่างจากกรงขัง

⁵⁴ Ibid.

ดินได้ชำเลื่องมอเงสซื่ออย่างอย่างวิตกว่าเงสซื่อจะรู้สึกอย่างไรเกี่ยวกับห้องซ่งเล็ก
แห่งหิมาลัยแต่เขาก็หายกังวลเพราะเงสซื่อวิ่งไปที่เตียง กระโดดโลดเต้นอย่างคึกคะนอง

Dean glanced anxiously at Jesse to see how he was taking this idea of
a Himalayan cell block,... ⁵⁵

แม้ว่าพระภิกษุจะบอกแล้วว่านี่เป็นห้องพักที่ดีมากแต่ดินซึ่งเป็นชาวตะวันตกก็กลับ
ไม่รู้สึกเช่นนั้นอยู่ดีเพราะเขารู้สึกอยู่ตลอดเวลาว่าที่นี่เต็มไปด้วยความไม่เจริญ ในขณะที่ชาว
ตะวันออกรู้สึกว่าห้องนอนเล็ก ๆ เช่นนี้คือห้องที่ดีที่สุดแล้วแต่สำหรับชาวตะวันตกแล้วห้องนอนที่
แท้จริงควรมีความน่าอยู่มากกว่านี้ ไม่ใช่ห้องแคบ ๆ เช่นนี้ดินจึงเปรียบห้องเล็ก ๆ โทรม ๆ เช่น
นี้ว่าเหมือนกับห้องซ่งเล็ก ๆ ของนักโทษที่ไม่จำเป็นต้องได้รับความสะดวกสบายมากและสมควร
เป็นอย่างยิ่งที่จะได้อยู่ในห้องเช่นนี้เป็นการลงโทษ ดังนั้นการที่คนตะวันออกรู้สึกว่าห้องพักเช่นนี้
เป็นห้องที่ดีที่สุดได้นั้นก็เป็นการสื่อให้เห็นถึงความด้อยพัฒนาของคนตะวันออกรู้สึกอย่างชัดเจนที่มอง
ว่าสิ่งที่เลวร้ายที่สุดสำหรับคนตะวันตกเป็นสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนซึ่งสอดคล้องกับที่ซาอิดได้กล่าวไว้
ว่า แนวคิดบูรพาภินิยมเป็นแนวคิดที่แสดงถึงความแตกต่างระหว่างตะวันออกและตะวันตกในแง่
ของความเหนือกว่าของตะวันตกที่มีต่อตะวันออกที่ด้อยกว่าที่คงทนถาวรยากต่อการเปลี่ยนแปลง

If the essence of Orientalism is the ineradicable distinction between
Western superiority and Oriental inferiority, then we must be prepared to
note how in its development and subsequent history Orientalism deepened
and even hardened the distinction.⁵⁶

ในขณะที่ดินกำลังเอาของออกจากกระเป๋าเขาก็เริ่มทำใจได้และคิดว่าตนไม่หวังจะ
ได้รับความสะดวกสบายเหมือนอย่างในสหรัฐอเมริกาซึ่งจะเห็นได้จากคำพูดของเขาที่ว่า “ไม่ได้
หวังว่าจะมีอ่างน้ำวนหรือบาร์เหล้า” เพราะเขาคิดว่าการไม่มีสิ่งอำนวยความสะดวกสบายเช่นนี้คือ

⁵⁵ Ibid., p. 112.

⁵⁶ Edward W. Said, *Orientalism*, p. 42.

ลักษณะของประเทศด้อยพัฒนาแต่ก็ยังคิดบ้างเหมือนกันว่าอย่างน้อยถ้ามีไม้แขวนเสื้อสำหรับแขวนเสื้อโค้ทของเขาก็ยังดี

He got up and began to unpack, wondering what they did for cupboards here. He hadn't expected a jacuzzi or a mini-bar, but maybe a wire coat hanger....⁵⁷

การที่ตื่นแอบหวังว่าน่าจะมีไม้แขวนเสื้อสักอันในสถานที่เช่นนี้ก็แสดงถึงความคิดที่ว่าในสายตาของดินซึ่งเป็นชาวตะวันตกนั้นประเทศตะวันออกมีแต่ความล้าหลังถึงขนาดที่ชาวตะวันตกไม่อาจมองเห็นความเจริญได้เลยแม้สักนิดและโดยเฉพาะการที่ตื่นคิดเช่นนั้นกับไม้แขวนเสื้ออันเป็นเครื่องใช้ไม้สอยที่ธรรมดาмаกก็ยังแสดงถึงความด้อยพัฒนาเป็นอันมากของคนตะวันออกตามสายตาของคนตะวันตก

ย้อนกลับไปตอนที่พระภิกษุขอมปาได้เล่าให้ลามะนอร์บูฟังว่าตนฝันว่าลามะดอร์เจได้นั่งกางเกงยีนส์มาหาตนเพื่อพาตนไปยังสถานที่ที่ลามะดอร์เจกลับชาติมาเกิด

“Jeans?” he said. “He was wearing jeans?”

“Oh, yes,” Tenzin said, chuckling. “When in Rome, do as the Romans do. It's a Western saying.”⁵⁸

จากการที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้ลามะเท็นซินพูดว่า “เข้าเมืองตาหลิ่วก็ต้องหลิ่วตาตาม” นั้นมีนัยยะว่าในเมื่อตะวันออกเป็นฝ่ายที่เข้ามาในตะวันตกเองเหมือนอย่างที่ลามะดอร์เจต้องการที่จะกลับชาติมาเกิดเป็นคนตะวันตกก็สมควรที่จะต้องปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมตะวันตก ดังนั้นผู้ประพันธ์จึงได้กำหนดให้ลามะดอร์เจสวมกางเกงยีนส์อันเป็นเครื่องแต่งกายของตะวันตกและเหมาะสำหรับผู้ที่ยังไม่ตัดซึ่งทางโลกแทนที่จะให้นุ่งห่มผ้าคลุมของลามะที่เป็นเครื่องแต่งกายของตะวันออกที่เรียบง่ายเหมาะสำหรับพระภิกษุผู้ที่สละแล้วซึ่งทางโลก

⁵⁷ Gordon McGill, *Little Buddha*, p. 112.

⁵⁸ Ibid., p. 28.

อันแสดงให้เห็นว่าตะวันออกได้ยอมรับความเป็นตะวันตกไว้โดยศิโรราบซึ่งก็เท่ากับยอมรับว่า
ตะวันตกเหนือกว่าจึงได้รับวัฒนธรรมการแต่งกายของตะวันตก

การที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้ลามะดอร์เจสวามทางเกยขึ้นสี่ก็สามารถสื่อถึงและเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่เจสซีเลือกที่จะอยู่ในตะวันตกแทนที่จะเป็นตะวันออกดังจะวิเคราะห์ในตอนต่อไป

เมื่อพระภิกษุเห็นชินได้พบกับลามะนอร์บูและพระภิกษุซอมปากี้ได้พาทั้งสองไปเที่ยวชมเมือง เช่น พาไปดูลานจอดรถ ทางด่วน อาคารสูงระฟ้าสเปซ นีดเดิล อ่าวพูเก็ต ชาวด์ ภูเขาเรนเนียร์ ด้วยความชื่นชม

“See,” he said pointing to the tower that dominated the skyline.

“Beautiful, isn't it? One of the highest buildings on the West Coast.

Six hundred and five feet tall. And the bay, see. It's called Puget Sound, and the hill over there is Mount Rainier.”⁵⁹

ผู้ประพันธ์ได้แสดงให้เห็นถึงการยอมรับในความเป็นตะวันตกที่มีความเจริญมากกว่าตะวันออกที่ยังด้อยพัฒนาอยู่โดยกำหนดให้ตัวละครพระภิกษุเห็นชินกล่าวชื่นชมความเป็นตะวันตกซึ่งก็คือตึกระฟ้าว่างดงามและยิ่งใหญ่ ผู้ประพันธ์ยังกำหนดให้พระภิกษุซอมปากี้คิดว่าการยอมรับประเทศที่มีความเจริญก้าวหน้าเป็นบาปกรรมดังเห็นได้จากความคิดคำนึงของตัวละครที่ว่าพระภิกษุเห็นชินก็คงจะรู้สึกว่าการยอมรับประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นบาปแต่ถ้าเป็นบาปจริงก็เป็นเพียงแค่บาปเล็ก ๆ น้อย ๆ เพราะฉะนั้นคงไม่เป็นไร

Chompa opened his eyes, thinking that perhaps Tenzin was guilty of the sin of pride in his adopted country, but it did not matter. If it were a sin, it was a very minor one. The voice chattered on excitedly.⁶⁰

⁵⁹ Ibid.

⁶⁰ Ibid.

การที่พระภิกษุขอมปาพูดเช่นนี้ก็เท่ากับเป็นการยอมรับอย่างชัดแจ้งว่าตะวันตกนั้นเหนือกว่าตะวันออกเนื่องจากพระภิกษุขอมปาเองก็เห็นด้วยกับพระภิกษุเทินชินว่าถึงแม้จะเป็นบาปจริงแต่ก็เป็นเพียงบาปเล็ก ๆ น้อย ๆ เพราะในสายตาของพระภิกษุขอมปาแล้วประเทศสหรัฐอเมริกาก็เป็นประเทศที่พัฒนาแล้วจริง ๆ และตนก็ชื่นชมในความเจริญก้าวหน้าของสหรัฐอเมริกาไปไม่น้อยกว่าพระภิกษุเทินชินเลย การที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้พระภิกษุทั้งคู่แสดงออกถึงความชื่นชมในตะวันตกนั้นแสดงให้เห็นว่าชาวตะวันออกซึ่งด้อยพัฒนามากว่านั้นเมื่อได้มาพบเห็นและสัมผัสกับความเจริญก้าวหน้าของตะวันตกย่อมเป็นธรรมดาจะต้องรู้สึกทั้งชื่นชมและตื่นตะลึงซึ่งจะเห็นได้จากประโยคที่ว่า “น้ำเสียงที่เล่านั้นก็ยังคงตื่นเต้นอยู่” (The voice chattered an excitedly.)

การที่ผู้ประพันธ์บรรยายว่า “พระภิกษุเทินชินอาจจะรู้สึกผิดต่อสิ่งที่ตนเป็นบาปในการยอมรับประเทศนี้” เป็นความพยายามของผู้ประพันธ์ที่จะแสดงให้เห็นว่าคนตะวันออกไม่อยากจะยอมรับที่ประเทศตะวันตกมีความเจริญก้าวหน้าทางวิทยาการเทคโนโลยีมากกว่าประเทศตะวันออก กล่าวคือ ผู้ประพันธ์พยายามสื่อให้เห็นว่าพระภิกษุเทินชินนั้นรู้สึกอิจฉาและไม่อยากยอมรับความจริงที่ว่าประเทศตะวันตกเจริญก้าวหน้ามากจึงพยายามหาเหตุผลต่าง ๆ นานามาบอกกับตัวเองว่าการยอมรับดังกล่าวถือเป็นเรื่องที่เป็นบาปกรรมแต่เนื่องจากความจริงที่ว่าอเมริกามีความเจริญมากนั้นก็เป็นสิ่งที่ปฏิเสธไม่ได้พระภิกษุเทินชินจึงต้องยอมรับทั้ง ๆ ที่ใจจริงแล้วก็ไม่อยากจึงได้กล่าวว่า “ถ้าแม้ว่ามันเป็นบาปจริงก็เป็นเพียงแค่บาปเล็ก ๆ น้อย ๆ” ซึ่งสื่อให้เห็นว่าลึก ๆ แล้วก็ไม่อยากยอมรับว่าตะวันตกเจริญกว่าจึงพยายามหาเหตุผลว่าการยอมรับนั้นเป็นบาปเพื่อจะได้ไม่ต้องยอมรับ

นอกจากนี้การที่ผู้ประพันธ์พยายามสื่อว่าตะวันออกไม่อยากจะยอมรับความเจริญก้าวหน้าของตะวันตกก็ยังแสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์มีอคติด้านเชื้อชาติอย่างเห็นได้ชัดที่มองว่าคนตะวันออกมีนิสัยขี้อิจฉาผู้ที่เจริญกว่าตนเพราะลามะซึ่งเป็นผู้ที่เจริญศีล สมาธิ ปัญญา และรู้จักใช้สติในการพิจารณาลึ่งต่าง ๆ อย่างรู้เท่าทันตามความเป็นจริงเช่นนี้ไม่น่าจะมีความรู้สึกอิจฉาไม่ยอมรับความจริงว่าประเทศตะวันตกเจริญก้าวหน้ามากจนต้องเอาเรื่องบาปกรรมมาเป็นข้ออ้างในการที่จะไม่ยอมรับความจริงดังกล่าวโดยเฉพาะตามหลักพุทธศาสนานั้นการยอมรับว่าประเทศอื่นเจริญไม่ถือเป็นสร้างบาปกรรมแต่อย่างใด พระพุทธศาสนาสอนให้มนุษย์อย่าดูถูกเหยียดหยามกันเพราะชนชั้นวรรณะต่างกันหรือชาติตระกูลสูงต่ำไม่เท่ากันหรือเชื้อชาติต่างกันและสอนให้พิจารณาคคุณค่าของบุคคลที่คุณค่าความดีคือมีศีลและความรอบรู้คือมีปัญญา ที่สำคัญคือพุทธ

ศาสนาไม่เคยสอนให้มองสิ่งต่าง ๆ ในลักษณะแบ่งแยกดังเช่นในกรณีนี้ที่แบ่งว่าเป็นประเทศพัฒนาแล้วกับประเทศด้อยพัฒนาแต่จะสอนว่าทุกสิ่งทุกอย่างนั้นเป็นไปตามเหตุและปัจจัยเช่นเดียวกับที่อเมริกาสามารถพัฒนาประเทศให้เจริญก้าวหน้าไปได้มากมายนั้นก็เพราะมีปัจจัยหลายอย่างในประเทศด้อยพัฒนาอาจจะไม่มี ไม่ใช่มองเพียงแค่ระดับเดียวว่านี่คือประเทศด้อยพัฒนาอันจะนำมาซึ่งการแบ่งแยกและการดูแคลนเพราะไม่ได้ใช้หลักคำสอนเรื่องเหตุและปัจจัยในการมองร่วมด้วย ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงคิดว่ามุมมองที่พระภิกษุชอมปาเมื่อนั้นไม่ได้เกิดจากมุมมองตามหลักศาสนาพุทธแต่น่าจะเป็นการใช้มุมมองแบบตะวันตกตามแบบบูรพาคตินิยมที่ผู้ประพันธ์นำมาใช้มากกว่า นอกจากนี้การสร้างตัวละครพระภิกษุเท็นชินในลักษณะนี้ทำให้ตัวละครขาดความน่าเชื่อถือเพราะอุปนิสัยและการกระทำขัดแย้งกันเองซึ่งความไม่สมจริงนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์มีเจตนาที่จะสื่อว่าคนตะวันออกรู้สึกอิจฉาคนตะวันตกและแสดงว่าผู้ประพันธ์มีอคติต่อคนตะวันออก

การแสดงว่าตะวันออกด้อยกว่าตะวันตกนั้นยังคงดำเนินอยู่ต่อไป กล่าวคือ ในตอนที่เจสซีพาพระภิกษุชอมปาและลามะนอร์บูไปดูรถไฟรางเดี่ยวผู้ประพันธ์ได้กำหนดให้พระภิกษุชอมปาแสดงความรู้สึกทั้งและตื่นเต้นออกมาอย่างชัดเจนที่ได้พบกับสิ่งที่ไม่คาดว่าได้พบมาก่อน ผู้ประพันธ์บรรยายว่าพระภิกษุชอมปาไม่สามารถคาดการณ์ได้ว่าจะได้พบกับสิ่งใดบ้างในสหรัฐอเมริกาซึ่งตรงข้ามกับดินที่ไม่รู้สึกอะไรกับสิ่งที่ได้พบในตะวันออกเพราะสำหรับดินแล้วสิ่งที่เขาพบเห็นนั้นถือเป็นความด้อยพัฒนาของตะวันออกทั้งสิ้นจึงไม่มีอะไรแปลกใหม่ที่将会ทำให้เกิดความรู้สึกตื่นเต้นหรือประทับใจได้

Chompa had always been known for the power of his imagination, but nothing that he had anticipated about America had prepared him for this thing known as a monorail, this sealed tube of metal, traveling along a single track at, Jesse had told him, thirty miles an hour, fifty feet from the ground, swooping and bending between the buildings, above the traffic, sometimes seeming to go through the great glass buildings before swerving aside, then diving between towering canyons of concrete.⁶¹

⁶¹ Ibid., p. 53.

ผู้ประพันธ์ยังทำให้พระภิกษุขอมปาพยายามทำความเข้าใจสิ่งที่ตนไม่เคยพบมาก่อนโดยได้ทำการอุปมาอุปมัยตามแบบของคนที่มาจากประเทศตะวันออก กล่าวคือ ได้บรรยายว่ารถไฟรางเดียวมีลักษณะเป็นแท่งผลึกโลหะแล่นบนรางเดียว ทั้งนี้การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “แท่งผลึกโลหะแล่นบนรางเดียว” น่าจะเป็นเพราะว่าผู้ประพันธ์คิดว่าคนตะวันออกน่าจะเข้าใจสิ่งที่ตนคุ้นเคยในการเปรียบเทียบกับสิ่งที่ตนไม่คุ้นเคย นอกจากนี้ประโยคที่ว่า “รถไฟรางเดียวนี้อิงลงตามอาคารสูงในหุบเขาคอนกรีต” คำว่า “อาคารสูงในหุบเขาคอนกรีต” น่าจะเกิดจากมุมมองของผู้ประพันธ์ที่ว่าดินแดนตะวันออกส่วนใหญ่ยังคงเป็นหุบเขา คนตะวันออกจึงใช้ศัพท์ทางภูมิศาสตร์ที่ตนคุ้นเคยในการเปรียบเทียบกับรถไฟรางเดียวที่ตนไม่คุ้นเคยเพื่อให้เข้าใจดีขึ้น ทั้งนี้การกระทำดังกล่าวก็แสดงว่าตะวันตกพยายามจะสร้างภาพของตะวันออกขึ้นมาเอง เพราะคิดว่าตนมีอำนาจเหนือกว่าตะวันออกจึงมีสิทธิที่จะกำหนดความคิดแทนตะวันออกได้ซึ่งตรงกับหลักการบูรพาคตินิยมที่ชาวยุโรปกล่าวไว้ว่าตะวันตกได้สร้างภาพตะวันออกขึ้นมาด้วยคิดว่าตนมีอำนาจเหนือกว่าตะวันออกที่ด้อยกว่า เป็นผู้พ่ายแพ้และห่างไกลความเจริญจึงมีสิทธิที่จะกำหนดความคิดแทนตะวันออกเห็นได้จากเอสคิลุสได้สร้างภาพตะวันออกในบทละคร *The Persians* ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าตะวันตกมองว่าตนมีสิทธิที่จะกำหนดความคิด การกระทำ คำพูด ฯลฯ ทุกอย่างแทนตะวันออกตะวันตกจึงกลายเป็นผู้ให้ชีวิตตะวันออกและสร้างตะวันออกขึ้นมาอย่างแท้จริงไปโดยปริยาย

What matters here is that Asia speaks through and by virtue of the European imagination, which is depicted as victorious over Asia, that hostile “other” world beyond the seas.⁶²

A line is drawn between two continents. Europe is powerful and articulate ; Asia is defeated and distant. Aeschylus represents Asia, makes her speak in the person of the aged Persian queen, Xerxes’ mother. It is Europe that articulates the Orient; this articulation is the prerogative, not of a puppet master, but of a genuine creator, whose life-giving power represents, animates, constitutes the otherwise silent and dangerous space beyond familiar boundaries.⁶³

⁶² Edward W. Said, *Orientalism*, p. 56.

⁶³ Ibid., p. 57.

การที่ผู้ประพันธ์ทำให้พระภิกษุขอมปาตื่นกลัวกับการที่จะต้องนั่งรถไฟรางเดียวนั้นก็ยิ่งแสดงให้เห็นว่าเจสซีและมาเรียซึ่งเป็นชาวตะวันตกมีวุฒิภาวะและมีความเหนือกว่ามากยิ่งขึ้น เพราะทั้งคู่ไม่ได้รู้สึกตื่นกลัวกับการนั่งรถไฟรางเดียวอย่างพระภิกษุขอมปาเลย

His smile was stitched across his face in a pretense of enjoyment because it would not do to show fear in front of the boy, but his eyes betrayed him. His eyes did not smile. They stared at one spot, and his knuckles, grasping the seat in front of him, looked like lines of pebbles. Now and again he glanced at Lama Norbu and drew strength from him.⁶⁴

The machine erupted out of a canyon into brilliant sunshine and ran for a while alongside the bay, and Chompa looked behind to see how the dark-haired woman was taking it. Maria smiled at him as if to comfort him, and he felt better, knowing that she, who seemed like a stranger here, was unafraid. But why did they need to go so fast?⁶⁵

การที่ผู้ประพันธ์ทำให้เจสซีซึ่งเป็นเด็กไม่ตื่นกลัวกับการนั่งรถไฟรางเดียวนั้นสื่อถึงความเป็นผู้ใหญ่ที่สุขุม เยือกเย็น อันเป็นลักษณะของชาวตะวันตกที่มีแม้กระทั่งในเด็กตัวเล็ก ๆ อย่างเจสซี ลักษณะดังกล่าวแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าตะวันตกนั้นเหนือกว่าตะวันออกที่มีลักษณะที่ไร้วุฒิภาวะแม้กระทั่งในผู้ใหญ่อย่างพระภิกษุขอมปาที่ยังคงแสดงความหวาดกลัวออกมาอย่างเก็บไม่อยู่ และถึงแม้จะเป็นเพศสมณะแต่ก็ไม่ได้ช่วยในเรื่องของความมีวุฒิภาวะเลย ดังนั้นพระภิกษุขอมปาจึงมีลักษณะของความเป็นเด็กอย่างเห็นได้ชัดตรงข้ามกับเจสซีที่เต็มไปด้วยลักษณะของผู้ใหญ่ซึ่งผู้ประพันธ์ก็ได้พยายามแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนผ่านความคิดของตัวละครที่ว่าถ้าพระภิกษุขอมปาถามเจสซีต้องให้คำตอบได้แน่ทำให้ท่านรู้สึกเหมือนตัวเองเป็นเด็กเพราะไม่รู้อะไรเลยส่วนเจสซีเป็นผู้ใหญ่

Jesse would know, and Chompa, as he, felt like the child with Jesse

⁶⁴ Gordon McGill, *Little Buddha*, pp. 53-54.

⁶⁵ Ibid., p. 54.

as the adult.⁶⁶

การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “เด็ก” (the child) บรรยายตัวละครพระภิกษุชอมปา และใช้คำว่า “ผู้ใหญ่” (the adult) บรรยายตัวละครเจสซีนั้นเท่ากับเป็นการกำหนดอัตลักษณ์ของตะวันตกขึ้นมาว่าตะวันตกมีความเป็นผู้ใหญ่ผ่านตัวละครเจสซี คำว่า “เด็ก” และ “ผู้ใหญ่” นั้นเป็นคำที่เป็นคู่ตรงข้ามกัน (binary opposition) ซึ่งสื่อความหมายที่ตรงกันข้ามกันอย่างสิ้นเชิง กล่าวคือ คำแรกจะใช้กับผู้ที่ยังไม่มีวุฒิภาวะที่ไม่สามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกไว้ได้จนต้องแสดงออกมาส่วนคำหลังจะใช้กับผู้ที่มีวุฒิภาวะที่สามารถควบคุมอารมณ์ความรู้สึกไว้ได้ ดังนั้นการที่ผู้ประพันธ์สร้างตัวละครพระภิกษุชอมปาให้มีลักษณะที่ขาดความสำรวมหรือกลัวการนั่งรถไฟรางเดียวก็ล้วนแต่สะท้อนว่าตะวันตกมองตะวันออกอย่างมีอคติว่าตะวันออกมีลักษณะเหมือนเด็ก ไร้วุฒิภาวะ โดยเฉพาะจะเห็นได้ชัดจากการที่ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “เด็ก” บรรยายพระภิกษุชอมปา

ยิ่งเมื่อเจสซีบอกว่าความเร็วของรถไฟรางเดียวยังไม่ถือว่าเร็วถ้าเทียบกับรถไฟเหาะก็ทำให้พระภิกษุชอมปารู้สึกไม่อยากจะยุ่งเกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่ารถไฟเหาะเลย

“This isn't fast,” Jesse said, as if it were a dumb question.

“Wait till you go on a roller coaster.”

Whatever a roller coaster was, Chompa wanted nothing to do with it.⁶⁷

ประโยคที่ว่า “เจสซีพูดขึ้นดังคล้ายกับว่าเป็นคำถามโง่ๆ” ก็บอกให้รู้ว่าคำถามของพระภิกษุชอมปาที่ว่า “ทำไมพวกเขาจึงต้องไปกันเร็วขนาดนี้ด้วยละ” นั้นเป็นคำถามแบบเด็กๆ ที่ผู้ใหญ่เช่นพระภิกษุชอมปาไม่น่าจะถามเพราะคนที่เป็นผู้ใหญ่เช่นนี้น่าจะทราบถึงความเร็วเท่านี้ยังเทียบไม่ได้กับความเร็วของรถไฟเหาะดีลังกา ดังนั้นการที่เจสซีตอบคำถามลักษณะนี้ได้จึงแสดงว่าเขามีความเป็นผู้ใหญ่มากกว่าพระภิกษุชอมปาซึ่งเป็นผู้ตั้งคำถามและลามะนอร์บูอันแสดงถึงความไม่มีวุฒิภาวะ และยังเมื่อพระภิกษุชอมปาแสดงท่าทีหวาดกลัวไม่ต้องการไปยุ่ง

⁶⁶ Ibid.

⁶⁷ Ibid.

เกี่ยวกับสิ่งที่เรียกว่ารถไฟเหาะก็ยังเป็นการตอกย้ำถึงความเป็นเด็กในตัวพระภิกษุซอมปาที่แสดงท่าทางหวาดกลัวเหมือนกับเด็ก ๆ ที่ไม่กล้านั่งรถไฟเหาะซึ่งเป็นการสื่อภาพของคนตะวันออกในแง่ลบว่ามีลักษณะเหมือนกับเด็ก ๆ อย่างเห็นได้ชัด จุดนี้แสดงให้เห็นว่าตะวันตกเหนือกว่าตะวันออกเพราะคนตะวันตกแม้แต่เด็กเล็ก ๆ ก็ล้วนแต่มีวุฒิภาวะทั้งนั้นส่วนคนตะวันออกจะไร้เหตุผลไม่มีวุฒิภาวะแม้แต่ในผู้ใหญ่ชาวตะวันออกก็ตาม ตะวันตกคือความเป็นผู้ใหญ่ มีเหตุผล ในขณะที่ตะวันออกคือความเป็นเด็ก ไร้เหตุผล เต็มไปด้วยความอยากรู้อยากเห็น และช่างสงสัยแบบเด็ก ๆ ซึ่งลักษณะเช่นนี้ตรงกับลักษณะในบุรพาคตินิยมที่ซาอิดได้กล่าวไว้ว่าตะวันตกเชื่อว่าตะวันออกนั้นไร้เหตุผล เลื่อมทรม เหมือนเด็ก แตกต่างจากตะวันตกที่เป็นผู้มีเหตุผล ทรงไว้ซึ่งความดีงาม มีวุฒิภาวะ และปกติ

The Oriental is irrational, depraved (fallen), childlike, “different,” thus the European is rational, virtuous, mature, “normal.”⁶⁸

ด้วยเหตุนี้ตะวันตกจึงเหนือกว่าตะวันออกในอีกแง่ที่ว่าตะวันออกมีลักษณะของความเป็นเด็ก ไร้วุฒิภาวะนั่นเอง

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังกำหนดให้ลามะนอร์บูที่เป็นพระผู้ใหญ่ซึ่งมีศักดิ์เป็นลามะชั้นสูงพยายามเหลียวมองไปรอบ ๆ ตัวด้วยความอยากรู้อยากเห็นเหมือนเด็ก ๆ

The old man was looking around him, as curious as a child...⁶⁹

ผู้ประพันธ์ได้พยายามสร้างภาพของตะวันออกให้มีลักษณะเหมือนกับเด็กเล็ก ๆ ที่ไม่ประสีประสา ไม่มีวุฒิภาวะโดยแสดงผ่านทางตัวละครพระภิกษุซอมปาให้มีอาการตื่นกลัวและผ่านทางตัวละครลามะนอร์บูให้มีความอยากรู้อยากเห็น ในทางตรงกันข้ามผู้ประพันธ์ได้สร้างภาพของตะวันตกให้มีลักษณะของความเป็นผู้ใหญ่โดยสื่อผ่านตัวละครเจสซีและมาเรียให้มีเหตุผล มีวุฒิภาวะโดยจะเห็นได้จากคำพูดของเจสซีที่แสดงว่านอกจากเขาจะไม่กลัวรถไฟรางเดียวแล้วยังแสดงถึงความมีวุฒิภาวะด้วยซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดบุรพาคตินิยมที่ซาอิดกล่าวไว้ว่าตะวันตกเชื่อ

⁶⁸ Edward W. Said, *Orientalism*, p. 40.

⁶⁹ Gordon McGill, *Little Buddha*, p. 54.

ว่าตนแข็งแรงแต่ตะวันออกจะอ่อนแอ (...because the Orient was weaker than the West, which elided the Orient's difference with its weakness.)⁷⁰

การแสดงว่าตะวันออกมีลักษณะของความเป็นเด็กยังปรากฏต่อไปในฉากที่ลามะทั้งสามเดินทางไปบ้านเจสซีและเมื่อลิซาแม่ของเจสซีเปิดประตูออกมาก็ได้พบกับลามะทั้งสามที่ดูเหมือนเด็กๆ ดังที่ผู้ประพันธ์ได้บรรยายไว้ว่า “เมื่อเธอเปิดประตูออกเธอก็เห็นพระภิกษุร่างเด็ก ห่มจีวรสีแดงเข้ม” (She opened the door and saw the little, old baby in his maroon robes.)⁷¹ คำว่า “พระภิกษุร่างเด็กห่มจีวรสีแดงเข้ม” แสดงอย่างชัดเจนว่าตะวันตกพยายามสร้างภาพตะวันออกให้มีลักษณะที่ด้อยกว่า ต่ำต้อยกว่า ให้ตะวันออกคือเด็กในขณะที่ตะวันตกคือผู้ใหญ่ อีกทั้งในคำพูดที่เหมือนผู้ใหญ่ของเจสซีซึ่งพูดกับพวกลามะนอร์บูในตอนที่เราพวกลามะนอร์บูไปดูรถไฟรางเดียวที่ว่า “ความเร็วขนาดแคร่รถไฟรางเดียวยังไม่เรียกว่าเร็วนักเมื่อเทียบกับความเร็วของรถไฟเหาะตีลังกา” นั้นสะท้อนให้เห็นว่าเจสซีซึ่งเป็นชาวตะวันตกมีวุฒิภาวะมากกว่าพระภิกษุขอมปาซึ่งเป็นชาวตะวันออก

ผู้ประพันธ์ยังคงแสดงว่าตะวันออกนั้นต่ำต้อยกว่าตะวันตกผ่านความคิดของดินตอนที่กำลังขับรถไปที่บ้านของคีตา ดินคิดว่าชาวทิเบตไม่กระตือรือร้น ตนขับรถใช้เกียร์อัตโนมัติมานานทำให้ไม่ชินกับการขับรถคันนี้ และแม้ว่าการจราจรในกรุงกาฐมาณฑุจะค่อนข้างสับสนและถนนหนทางขรุขระแต่เขาก็มีความสุข รู้สึกตื่นเต้นกับอีกบรรยากาศหนึ่ง บางครั้งหลังต้องกระแทกกับพระภิกษุขอมปาที่นั่งถัดมาจากเขาอย่างแรงเมื่อเขยิบตัดหน้าสามล้อเครื่อง พระภิกษุขอมปาก็ยิ้มให้เขาแล้วพูดว่า “เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม”

A van was hired, and Dean offered to drive. The Tibetans did not seem too keen and it would give him something to do, a chance to take charge a little, to be something other than a chaperon. It was a wreck with a gearshift and he'd driven automatic for years, but he soon got the hang of it. Kathmandu was chaos anyway, and he happily bumped along with Chompa next to him. When he cut off a *pudrej*, Chompa grinned at him

⁷⁰ Edward W. Said, *Orientalism*, p. 204.

⁷¹ Gordon McGill, *Little Buddha*, p. 29.

“When in Rome, do like Romans,” he said, and Dean wondered where he had come across the saying.⁷²

ประโยคที่ว่า “ดูเหมือนว่าชาวอิตาเลียนจะไม่กระตือรือร้น” สื่อให้เห็นทัศนคติของคนตะวันตกที่ว่าคนตะวันออกอย่างเช่นคนอิตาเลียนมีนิสัยที่ไม่กระตือรือร้น เนื้อหาดังจะเห็นได้ว่าคนอิตาเลียนไม่กระตือรือร้นในภารกิจนี้เท่าใดนักในขณะที่คนตะวันตกอย่างดินจะตรงกันข้าม กล่าวคือ จะทำทุกสิ่งอย่างกระตือรือร้นโดยผู้ประพันธ์กำหนดให้ดินเป็นคนอาสาที่จะช่วยรบด้วย ความกระตือรือร้นซึ่งตรงกับหลักการบุรพาคตินิยมของชาอิตที่ว่าคนตะวันออกจะไม่กระตือรือร้น เนื้อหา ในขณะที่คนตะวันตกจะกระตือรือร้น

This “object” of study will be, as is customary, passive, non-participating, endowed with a “historical” subjectivity, above all, non-active, non-autonomous, non-sovereign with regard to itself...⁷³

นอกจากนี้ดินยังรู้สึกรังเกียจที่ต้องขับไมโซระบบเกียร์อัตโนมัติเช่นที่ตะวันตกใช้กันแต่กลับเป็นเกียร์แบบคันโยก (gearshift) ซึ่งเป็นเกียร์แบบเก่าที่ชาวตะวันตกเลิกใช้ไปนานแล้วซึ่งก็สื่อให้เห็นว่าตะวันออกนั้นล้าหลังในด้านเทคโนโลยีกว่าตะวันตกและว่าตะวันตกเหนือกว่าตะวันออกในด้านระบบเทคโนโลยีรถยนต์

ผู้ประพันธ์ยังได้บรรยายว่าการจราจรค่อนข้างสับสน ดูไม่เป็นระเบียบซึ่งแสดงถึงความด้อยพัฒนาของประเทศทางตะวันออกว่าการจราจรไม่ค่อยเป็นระเบียบนักซึ่งตรงข้ามกับประเทศที่พัฒนาแล้วที่การจราจรจะเป็นระเบียบมากกว่านี้เพราะผู้คนต่างก็ปฏิบัติตามกฎจราจรเป็นอย่างดี ผู้ประพันธ์ยังได้บรรยายอีกด้วยว่าถนนหนทางนั้นขรุขระโดยมีเจตนาที่จะสื่อว่าสภาพเช่นนี้เป็นสภาพที่จะพบได้ในประเทศโลกที่สามที่ความเจริญยังคงกระจายไปได้ไม่ทั่วถึง ตรงข้ามกับเมืองซีแอตเติลที่ดินอาศัยอยู่อย่างสันติ

⁷² Ibid., p. 126.

⁷³ Edward W. Said, *Orientalism*, p. 97.

เนื่องจากการจราจรที่ไร้ระเบียบเช่นนี้เองทำให้ดินต้องขบรตัดหน้าสามล้อเครื่องจนทำให้ต้องกระแทกกับพระภิกษุขอมปาอย่างแรงจนพระภิกษุขอมปาต้องหันมาพูดกับดินว่า “เข้าเมืองตาหลิ่วต้องหลิ่วตาตาม” (When in Rome, do like Romans.) อันเป็นสุภาษิตตะวันตกที่พูดโดยคนตะวันออกถึงสองครั้ง กล่าวคือ ครั้งแรกก็คือตอนที่พระภิกษุเห็นชินพูดถึงลามะดอร์เจซึ่งนั่งยืนสัว่เมื่อมาอยู่ในประเทศตะวันตกก็ต้องทำตามอย่างตะวันตก และครั้งที่สองก็คือครั้งนี้ที่พระภิกษุขอมปาพูดกับดิน น่าสังเกตว่าในกรณีแรกนั้นเป็นการใช้สุภาษิตดังกล่าวในแง่ดีว่าในเมื่อคนตะวันออกไปอาศัยอยู่ในประเทศตะวันตกก็เป็นการถูกต้องแล้วที่จะปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมตะวันตกซึ่งก็เท่ากับเป็นการยอมรับตะวันตกที่เหนือกว่า ในทางกลับกันพระภิกษุขอมปากลับใช้สุภาษิตนี้ในแง่ลบว่าการจราจรของประเทศตะวันออกมักจะไม่ค่อยเป็นระเบียบเช่นนี้และในเมื่อดินเข้ามาในประเทศตะวันออกแล้วก็ควรจะต้องยอมรับสภาพเช่นนี้ด้วย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสุภาษิตเดียวกันแต่ถ้าใช้ในสถานการณ์ที่ต่างกันก็สามารถสื่อความหมายออกมาได้หลายแง่มุม กล่าวคือ ผู้ประพันธ์กำหนดให้พระภิกษุเห็นชินใช้สุภาษิตดังกล่าวเพื่อแสดงให้เห็นว่าตะวันตกเหนือกว่าตะวันออกและคนตะวันออกก็ยอมรับความเหนือกว่านี้ไว้ด้วยซึ่งจะเห็นได้จากการที่ลามะดอร์เจยอมสวมกางเกงยีนส์แทนที่จะนั่งผ้าคลุมแบบลามะและผู้ประพันธ์ยังได้กำหนดให้พระภิกษุขอมปาใช้สุภาษิตเดียวกันนี้เพื่อแสดงให้เห็นว่าคนตะวันออกก็ยอมรับว่าตนนั้นด้อยพัฒนาจริง

เมื่อเจ้าอาวาสต้องการที่จะพบกับเด็ก ๆ เพื่อที่จะทำการคัดเลือกว่าใครเป็นผู้กลับชาติมาเกิดที่แท้จริงดินก็ต้องการให้เจสซีเป็นผู้ชนะเพราะคนที่ไม่ใช่อเมริกันจะเป็นได้แค่ที่สองไม่ว่าจะเป็นชาวพุทธหรือไม่ใช่ก็ตามตามความคิดของคนตะวันตก

“The Abbot will see them now,” Sangay said.

And maybe it was the patronizing monk who did it, but Dean suddenly came all over competitive. Go on Jesse, he said to himself. Win.⁷⁴

Dean held his breath. He had not known how he would react. It seemed a century ago that he had pacified Lisa by saying that it wouldn't

⁷⁴ Gordon McGill, *Little Buddha*, p.150.

be Jesse, that they'd found another candidate, that the odds were stacked against a foreigner. Though he wasn't a betting man, he'd figured that an old Tibetan lama would rather inhabit the body of a Kathmandu kid than a supporter of the Seattle Seahawks...but when Lama Norbu walked toward Raju, Dean felt a tug of disappointment. Maybe it was the American in him, but he knew now that, whatever the consequences, he had wanted Jesse to be the Chosen One. Ever since he had accepted the plane tickets from the old man, he had felt that it would pay the monks back many times over if Jesse were the one, because otherwise it was a terrible waste of time and money. But even as he thought this, Dean realized that he was rationalizing, that he wanted Jesse to be chosen because it was un-American just to take part, and it was certainly un-American to come second, Buddhism or no Buddhism.⁷⁵

ความคิดความเชื่อแบบคนอเมริกันที่บรรยายผ่านตัวละครดินนั้นสามารถสื่อให้เห็นถึงแนวคิดบูรพาคตินิยมที่อยู่ในจิตใต้สำนึกของชาวตะวันตกได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ดินจะมีความคิดว่าตนนั้นแตกต่างจากคนอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ชาติอเมริกันเสมอ จะมองว่าคนตะวันออกนั้นเป็นคนอื่น (other) ที่ไม่ใช่พวกเดียวกับตน (...that the odds were stacked against a foreigner...) (...Maybe it was the American in him but he knew now that...) นอกจากนี้ดินยังมีความคิดที่ว่าชาติอเมริกันนั้นมีความเหนือกว่าชาติอื่นเพราะความเป็นคนอเมริกันนั้นก็หมายถึงความเป็นที่หนึ่งไม่เป็นรองใครเสมอส่วนชาติที่ไม่ใช่อเมริกันก็ต้องเป็นรองเสมอ ไม่ว่าจะเป็นชาวพุทธหรือไม่ก็ตาม สิ่งที่ดินคิดนั้นดูไม่มีเหตุผลเพราะขัดกับที่เขาเคยพูดว่าคนอเมริกันเป็นชาติที่มีเหตุผลแต่ดินกลับพูดสิ่งที่ไร้เหตุผลเช่นนี้เพียงเพราะอยากให้เจสซีได้รับเลือกเป็นการพูดเข้าข้างตัวเอง ทั้งนี้ผู้ที่เป็นคนมีเหตุผลน่าจะยอมรับความเป็นไปของสิ่งต่าง ๆ อย่างมีเหตุมีผล ไม่ใช่ไม่ยอมรับและหาเหตุผลที่ใช้ไม่ได้มาสนับสนุนความคิดของตน

ความคิดของดินยังสะท้อนให้เห็นว่าเขานั้นเต็มไปด้วยอคติทางด้านเชื้อชาติ (racial prejudice, racism) ในแบบบูรพาคตินิยมอันรุนแรง กล่าวคือ ดินคิดว่าแม้ว่าชาวพุทธ

⁷⁵ Ibid., p. 154.

หรือผู้ที่นับถือศาสนาอื่นจะสามารถชนะคนอเมริกันได้นั้นก็ไม่อาจทำให้คนอเมริกันยอมรับได้ เพราะคนเหล่านั้นไม่ใช่คนอเมริกัน ทั้งนี้เพราะคนอเมริกันนั้นเต็มไปด้วยอคติที่ว่ามีเพียงคนอเมริกันเท่านั้นที่จะเป็นหนึ่งได้และไม่ว่าคนอเมริกันจะแสดงความไม่ฉลาดออกมาให้เห็นเพียงใด ก็ยังถือว่าคนอเมริกันเป็นผู้ชนะอยู่ดีเนื่องจากเขามีเชื้อชาติอเมริกันอันเป็นการตัดสินคุณค่าของคนที่เชื้อชาติซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่ถูกต้อง

ในความคิดเห็นของผู้วิจัยความคิดของคนตะวันตกในการพยายามหาเหตุผลที่จะยกให้ตนเหนือกว่าผู้อื่นโดยทำตัวเป็นคนหูหนวกตาบอดไม่ยอมรับฟังเหตุผลใด ๆ ทั้งสิ้นนั้นจัดเป็นความคิดที่อันตรายและล่อแหลมเพราะอาจมีอิทธิพลต่อผู้ที่ยังไม่มีวุฒิภาวะพอให้ทำตามได้ซึ่งย่อมส่งผลให้การกระทำและการตัดสินใจของคนผู้นั้นเต็มไปด้วยอคติและข้อผิดพลาดอันนำไปสู่ความเสื่อมและสูญสลายของอารยธรรมของชาติตนในที่สุด ดังนั้นสิ่งที่ควรกระทำคือการทำตนเป็นผู้มีเหตุผล มองสิ่งต่าง ๆ อย่างเป็นกลางและตามความเป็นจริง ไม่แฝงไปด้วยอคติ อันเป็นทางแก้ปัญหาก็แท้จริงซึ่งจะนำมาซึ่งสันติภาพอย่างถาวร

ความคิดของเจสซีที่ว่าคนอเมริกันต้องเป็นหนึ่งในเสมอและไม่ยอมให้คนตะวันออกที่เปรียบเหมือนคนยุคกลางเห็นตอนที่ตนร้องไห้เป็นอันขาดเพราะตนถือเป็นการกระทำของผู้ที่อ่อนแออย่างคนตะวันออกเท่านั้นที่ได้กล่าวไปแล้วนั้นก็เหมือนกับความคิดของดินในตอนนี้ที่คิดว่าคนอเมริกันต้องเหนือกว่าคนตะวันออกที่ต่ำต้อยกว่าเสมออันสอดคล้องกับบุรพาคตินิยมของชาติดิต์ว่าความคิดที่ว่าตะวันตกเหนือกว่าตะวันออกล้วนตะวันออกต้อยกว่าตะวันตกนั้นเป็นไปอย่างคงทนถาวร เหนียวแน่น และเปลี่ยนแปลงได้ยาก

เมื่อเจสซีและดินถูกทำให้โกรธขึ้นมาในตอนเจสซีถูกขโมยเกมกอดและวิ่งหนีไปส่วนดินก็เป็นในตอนที่กำลังมีปากเสียงกับลามะผู้หนึ่งเกี่ยวกับเรื่องความเชื่อทางศาสนาที่ทำให้เขาโกรธจนลืมตัวและคิดแต่ว่าจะต้องเป็นฝ่ายชนะให้ได้ซึ่งจุดนี้น่าพิจารณาว่าแม้จะเป็นเช่นนี้แต่ในตอนสุดท้ายเจสซียังได้รับเลือกให้เป็นหนึ่งในผู้กลับชาติมาเกิดและดินก็ได้เรียกเจสซีเป็นครั้งแรกว่าเจ้าเจสซีหูยาวอันเป็นฉายาที่ลามะนอร์บูตั้งให้ ดินรู้สึกว่าการอิจฉาริษยาของเขาได้จางหายไปหมดแล้ว

“I know. Big day, Jesse Long-Ears.”

It was the first time that he had used the nickname the old man had given

his son, and Jesse grinned at him. The demon of jealousy had been defeated.⁷⁶

การที่เจสซีได้รับเลือกให้เป็นหนึ่งในผู้กลับชาติมาเกิดก็ไม่อาจทำให้สิ่งที่อยู่ในจิตใจ
สำนึกของดินซึ่งเป็นชาวตะวันตกจางหายไปได้เพราะมันจะผุดขึ้นมาทุกครั้งที่เขาถูกทำให้โกรธหรือรู้
สึกว่ากำลังถูกทำร้าย เขาจะรู้สึกเฉย ๆ ก็ต่อเมื่อคนตะวันออกยอมฟังเขาเท่านั้น

หากวิเคราะห์ตามหลักการบูรพาคตินิยมของชาอิตแล้วจะเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์ได้
พยายามสื่อให้เห็นว่าตะวันตกเหนือกว่าตะวันออกโดยผ่านตัวละครเจสซีซึ่งเป็นตัวละครเอก
(major character) เพราะนวนิยายและภาพยนตร์เรื่องนี้ถูกสร้างขึ้นโดยยึดหลักวัฒนธรรมชน
นิยมที่ถือว่าตะวันตกเหนือกว่าตะวันออกและเป็นมาตรฐานสำหรับชาติอื่นทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นด้าน
ความคิด ศาสนา หรือการเมือง ฯลฯ จนถึงขนาดว่าผู้ประพันธ์ต้องกำหนดให้ตัวละครเอก
เป็นชาวตะวันตก

ส่วนการที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้ตัวละครอื่นที่เป็นชาวตะวันออกอย่างราชูและคีตา
ได้รับเลือกให้เป็นสามะดอร์เจด้วยนั้นก็เป็นการไปตามหลักการของวัฒนธรรมชนนิยมที่ต้องการให้สิน
ค้าตัวนี้เป็นที่ยอมรับจนต้องมีการผลิตซ้ำอยู่เรื่อย ๆ เพื่อส่งขายไปทั่วโลก กล่าวคือ เนื่องจากคน
ตะวันตกเล็งเห็นว่าประเทศตะวันออกก็เป็นตลาดที่จะสามารถขายสินค้าตัวนี้ได้เหมือนกันหากทำ
ให้คนตะวันออกยอมรับในสินค้าตัวนี้ได้และวิธีการอันแยบคายของตะวันตกก็เป็นดังนี้ คือ
กำหนดให้ตัวละครรอง (minor character) เป็นชาวตะวันออกและให้ได้รับเลือกเป็นสามะดอร์
เจซึ่งทำให้ตัวละครรองมีความสำคัญขึ้นมาโดยปริยาย ด้วยเหตุนี้เมื่อผู้ชมชาวตะวันออกได้รับ
ชมภาพยนตร์เรื่องนี้แล้วก็จะรู้สึกว่าได้ได้รับความสนใจไม่แพ้ตัวละครตะวันตกเช่นกันทำให้เกิด
การยอมรับที่จะบริโภคสินค้าตัวนี้อยู่เรื่อย ๆ

อย่างไรก็ตามหากเราลองพิจารณาดูให้ดี ๆ แม้ว่าตัวละครทั้งสองคือราชูและ
คีตาจะถูกทำให้ดูเหมือนมีความสำคัญเท่า ๆ กับตัวละครหลักคือเจสซีแต่ผู้ประพันธ์ก็ยังคงให้
ความสำคัญกับเจสซีมากที่สุดทั้งโดยใช้วิธีการแนะนำโดยตรง (direct presentation) และวิธีการ
แนะนำโดยอ้อม (indirect presentation) เช่น ลักษณะภายนอก (appearance) บท

⁷⁶ Ibid., p. 156.

สนทนา (dialogue) การกระทำ (action) อันทำให้แนวคิดบูรพาคตินิยมที่นักประพันธ์ต้องการจะสื่อดูแนบเนียนและเป็นธรรมชาติมากยิ่งขึ้นโดยที่ผู้อ่านแทบจะไม่รู้ตัวเลย เช่น ในฉากที่ลามะนอร์บูได้ก้มลงกราบเด็กทั้งสามคนเพราะได้พิสูจน์แล้วว่าเด็กทั้งสามคือลามะดอร์เจ กลับชาติมาเกิดผู้ที่ได้รับบทเด่นมากที่สุดก็คือเจสซีซึ่งเป็นตัวละครชาวตะวันตกในขณะที่ราชูและคีตาซึ่งเป็นตัวละครชาวตะวันออกแทบจะไม่ได้รับความสำคัญเลย กล่าวคือ ผู้ประพันธ์ไม่ได้บรรยายถึงความรู้สึกนึกคิดของตัวละครทั้งคู่ตอนที่ได้รับเลือกละเอียดเท่าใดนักหรือถ้าดูในภาพยนตร์ก็จะเห็นได้จากการใช้มุมกล้องว่าจะถ่ายที่ตัวละครทั้งสองแค่ช่วงขณะเท่านั้น ในทางกลับกันผู้สร้างจะใช้มุมกล้องในการเล่าเรื่องของตัวละครเจสซีมากที่สุด กล่าวคือ เมื่อลามะนอร์บูก้มลงกราบเจสซีแล้วภาพก็ยังคงจับอยู่ที่ตัวละครเจสซีที่กำลังทำท่าล้อเลียนลามะนอร์บูโดยทำท่ากราบเช่นเดียวกับเขา

He ran across the parapet and down the stairs and reached the courtyard just in time to see Lama Norbu prostrate himself yet again, this time in front of Jesse, and through the crowd of excited monks, he saw Jesse mimic him, go down on his knees, the boy and the old man touching foreheads. Then the old man's voice boomed a third time...⁷⁷

ผู้ประพันธ์ยังให้ความสำคัญกับตัวละครเจสซีโดยบรรยายความคิดของเจสซีที่สงสัยว่า “เราทั้งหมดเป็นลามะดอร์เจได้อย่างไร?”

And it was Jesse who put the question, Jesse who had never been backward at coming forward.
“But how can we all be Lama Dorje?”⁷⁸

รวมทั้งยังบรรยายฉากที่เจสซีสนทนากับดินไว้อย่างละเอียดว่า

The speech had exhausted him and he leaned against one of the monks

⁷⁷ Ibid., p. 155.

⁷⁸ Ibid., pp.155-156.

for support. Then Jesse saw his father, ran to him and leapt into his arms.

“Dad, Dad,” he bumbled enthusiastically, “we are all Lama Dorje. Raju, Gita, and me.”

“I know. Big day, Jesse Long-Ears.”

It was the first time that he had used the nickname the old man had given his son, and Jesse grinned at him. The demon of jealousy had been defeated.

“Which one are you?” he said. “The body, speech, or mind?”

“The body,” he said. “No, the mind.” He shrugged. “I don't know.

It doesn't matter.” He squirmed out of Dean's grip and slithered to the ground. “I gotta go, Dad. The Abbot wants to see us.”⁷⁹

เห็นได้ว่าตัวละครราชูและคิตาไม่ได้รับความสนใจเท่านี้ ทั้งนี้เพราะการกำหนดตัวละครชาวตะวันตกทั้งสองขึ้นมาก็เพื่อเหตุผลทางธุรกิจดังได้กล่าวไปแล้ว

การให้ความสำคัญกับตัวละครเอกเจสซีอย่างมากมายเช่นนี้ย่อมทำให้ผู้อ่านรู้สึกประทับใจและทำให้ตัวละครนี้ตราตรึงอยู่ในใจผู้อ่านผู้ชมมากยิ่งขึ้นไปอีกดังเช่นฉากที่ลามะนอร์บูก้มลงกราบเจสซีนั่นเป็นฉากที่ตราตรึงอยู่ในจิตใจของผู้ชมมากกว่าตอนที่ก้มลงกราบราชูและคิตาเสียอีก

ฉากตอนที่ลามะนอร์บูได้แสดงความเคารพเทิดทูนเจสซีซึ่งเด็กกว่านั้นยังปรากฏให้เห็นอีกหลายครั้งส่วนตัวละครรองราชูและคิตากลับไม่เคยได้รับบทที่โดดเด่นเท่านี้เลย ในตอนงานพิธีฉลองตำแหน่งของตุลกูผู้กลับชาติมาเกิดนั้นผู้ประพันธ์ก็ได้เน้นการบรรยายถึงเฉพาะความรู้สึกของตัวละครเอกเจสซีเท่านั้นว่าเขาไม่มีความกลัว ไม่คิดถึงบ้านและรู้สึกว่ามีค่าสำคัญที่มีพระผู้ใหญ่มาคำนับอยู่เบื้องหน้าเขา ผู้ประพันธ์ยังเน้นย้ำให้เห็นถึงการแสดงความเคารพของเหล่าพระภิกษุที่มีต่อเจสซีและเจสซีก็รับการแสดงความเคารพนั่นโดยการพยักหน้าและยิ้ม

Now that he was a *tulku*, Jesse was no longer afraid, no longer homesick or apprehensive about the boys in their robes. Everyone

⁷⁹ Ibid., pp.156-157.

seemed to want to make him happy ; grown men bowed before him, and he began to feel important and wondered if such a feeling were a sin.⁸⁰

He felt like Siddhartha leaving the palace to see the world, and he half expected to be showered with rose petals and lotus blossoms.

Then the cacophany began. Drums began to beat, trumpets blared, tambourines and percussion instruments shrieked and clattered, and each monk, as he passed, prostrated himself.⁸¹

Jesse watched the treasure piling up in front of him and accepted the obeisances with a nod and a smile,...⁸²

ภาพที่ปรากฏซ้ำซากนี้ได้กลายเป็นสิ่งที่ตราตรึงอยู่ในใจของผู้อ่านและผู้ชมว่าคน ตะวันออกนั้นได้เชิดชูคนตะวันตกไว้เหนือตนซึ่งตรงกับที่ผู้ประพันธ์ได้บรรยายไว้แต่ต้นว่า ตะวัน ออกด้อยกว่าตะวันตกในทุกๆ เรื่องและถึงกับใช้คำว่า “โลกที่สาม” (The Third World) “ดาวดวงอื่น” (another planet) “คนแคระ” (midget) และ “คนในสมัยกลาง” (medieval people) อันเป็นคำที่มีความหมายสื่อถึงความด้อยพัฒนาแล้วหลังในการบรรยายคน ตะวันออกและประเทศตะวันออกกว่าคนตะวันออกเป็นเพียงคนในโลกที่สาม คนที่มาจากดาวดวง อื่น พวกคนแคระ และคนในสมัยกลางที่ต้องยอมจำนนต่อคนตะวันตกที่เหนือกว่าพวกตนใน ทุกๆ ด้าน ดังนั้นการที่สามะทั้งหลายต่างก็พากันก้มลงกราบเจสซินั้นจึงมีความหมายแฝงสื่อว่า คนตะวันออกซึ่งเป็นเหมือนกับพวกที่ล้าหลังต้องยอมศิโรราบต่อคนตะวันตกซึ่งเหนือกว่าทั้งใน เรื่องของปัญญาความคิดและความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวัตถุซึ่งทำให้ตะวันออกลาย เป็นผู้ที่พ่ายแพ้ ที่อ่อนแอ ที่มีลักษณะของเพศหญิง ที่น่าสงสาร และที่เหมือนเด็กส่วน ตะวันตกนั้นเป็นผู้ที่มีเหตุผล มีคุณธรรม และมีวุฒิภาวะจึงยอมเหนือกว่าตะวันออกเป็น ธรรมดา

⁸⁰ Ibid., p. 160.

⁸¹ Ibid., p. 161.

⁸² Ibid., p. 163.

เมื่อพระภิกษุขอมปา ลามะนอร์บู และพระภิกษุเหินชินไปถึงบ้านของเจสซี เจสซีก็ได้ขออนุญาตดินและลิซาพาลามะพวกนี้ไปครูอไฟรางเดียว ลามะนอร์บูได้ส่งของขวัญให้เจสซีพร้อมกับกล่าวว่าเจสซีจะเป็นคนนำทางให้แก่ตนพรุ่งนี้

“And this is for you... and tomorrow you will be my guide.”

“Yeah.”

Guide? thought Lisa. His old teacher was his guide. This was getting curiouser and curiouser.⁸³

คำว่า “คนนำทาง” (guide) ที่เจสซีใช้นั้นสามารถตีความได้หลายอย่างซึ่งไม่น่าจะมีความหมายจำกัดอยู่แค่คนที่นำทางไปชมรดไฟรางเดียวแต่น่าจะมีความหมายในอีกระดับหนึ่ง เพราะเราจะสังเกตเห็นได้ว่าตลอดทั้งเรื่องผู้ประพันธ์จะใช้แต่คำบรรยายเจสซีให้มีลักษณะของผู้ที่เหนือกว่าตลอด เช่น ประโยคที่ว่า “ฉันเป็นคนอเมริกัน ฉันจะไม่ยอมให้คนยูกกลางเห็นฉันร้องไห้หรอก” หรือตอนที่ดินบอกให้เจสซีต้องชนะเพราะคนอเมริกันต้องเป็นที่หนึ่งเสมอ ดังนั้นคำว่า “คนนำทาง” ก็น่าจะมีความหมายแฝงว่าเจสซีซึ่งเป็นชาวตะวันตกมีลักษณะของความเป็นผู้นำที่นำทางให้กับตะวันออกในทุกๆ เรื่อง ส่วนตะวันออกก็มีลักษณะของผู้ตามที่ต้องตามตะวันตกที่เหนือกว่าตน การที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้คำ (diction) ที่มีความหมายตรงและแฝงที่แสดงถึงความเหนือกว่านี้ก็เพราะต้องการสื่อว่าตะวันตกนั้นเหนือกว่าตะวันออกนั่นเอง

ผู้ประพันธ์เรื่อง *ลิตเติล บุคคา* ได้พยายามสื่อให้เห็นว่าชาวตะวันตกส่วนใหญ่ มักจะมีทัศนคติในแง่ลบเกี่ยวกับชาวตะวันออกผ่านทางตัวละครสตีฟ แม็กโกเวอร์นซึ่งเป็นเจ้าหน้าที่ศุลกากรหนุ่มประจำสนามบินซีแอตเติลซึ่งสอดคล้องกับที่ซาอิดได้กล่าวถึงพัฒนาการของบุรพาคตินิยมที่เกิดจากภูมิศาสตร์ในจินตนาการที่มนุษย์กำหนดขึ้นมาเองในลักษณะของการแบ่งแยกเป็น “พวกเขา” และ “พวกเรา” อยู่ตลอด “พวกเขา” จะสื่อถึงความเป็นคนละพวกและความเป็นศัตรูกับ “พวกเรา” และสำหรับในนวนิยายเรื่องนี้ “พวกเรา” ก็คือสตีฟ แม็กโกเวอร์นซึ่งเป็นศุลกากรหนุ่มผู้ทำการตรวจสัมภาระสิ่งของที่ลามะนำมาด้วยจากภูฏาน เช่น หีบ ขามเก่าๆ เครื่องประดับ พระพุทธรูป กริช แม็กโกเวอร์นนั่นไม่เข้าใจว่าสิ่งเหล่านี้มีไว้เพื่ออะไร เช่น กริชสำหรับใช้ตัดพันธนาการทางกิเลสในทางพุทธศาสนาเขากลับเข้าใจว่าไว้สำหรับใช้เป็นอาวุธ

⁸³ Ibid., p. 40.

ป้องกันตัวจึงตั้งใจจะยึดไว้แต่โรเจอร์ซึ่งเป็นเจ้านายของเขาได้ห้ามเขาเอาไว้และบอกว่าสิ่งเหล่านี้ไม่มีอะไรผิดปกติแต่อย่างใด บุคคลเหล่านี้คือพวกลามะซึ่งเป็นนักบวชชาวทิเบตทำให้แม็กโกเวอร์นรู้สึกประหลาดใจ

Lama?

McGovern blinked as he watched the two men in maroon robes wander off to the exit, and then he remembered. A lama was a priest, wasn't it? So the rumors were true. Roger was a goddamn Buddhist after all. Maybe that was where he got his telepathy from.

Amen, McGovern said to himself; two more crazies with a knife in the land of the free; a drop in the ocean.⁸⁴

ผู้ประพันธ์ได้แสดงอคติของตนที่มีต่อชาวตะวันตกโดยการกำหนดให้ตัวละครแม็กโกเวอร์นใช้คำว่า “ชาวพุทธเฮงซวย” (a goddamn Buddhist) ซึ่งถือเป็นพวกนอกกรีตสำหรับชาวตะวันตกเช่นเขาเพราะเมื่อเห็นเครื่องแต่งกายรวมทั้งข้าวของของพวกลามะอันเป็นสิ่งที่แม็กโกเวอร์นไม่เข้าใจว่ามีไว้เพื่ออะไรในเมื่อสังคมตะวันตกที่ตนอยู่นั้นไม่เคยปรากฏมีสิ่งเหล่านี้เลยก็ยิ่งทำให้เขาคิดว่าชาวตะวันตกเป็นพวกปกติ (normal) ส่วนพวกลามะนั้นในสายตาของเขาคือว่าเป็นคนวิกลจริต (crazies) เพราะมีสิ่งที่ไม่เคยปรากฏมาก่อนในสังคมอเมริกัน ดังนั้นการใช้คำว่า “ชาวพุทธเฮงซวย” และ “คนวิกลจริต” จึงสื่อถึงอคติของตะวันตกต่อตะวันออกทั้งสิ้น

อย่างไรก็ดีผู้ประพันธ์ก็ยังพยายามทำให้เห็นว่าอย่างน้อยก็ยังมีชาวตะวันตกบางคนเข้าใจชาวตะวันออกอยู่เหมือนกันดังเช่นตัวละครโรเจอร์ เจ้านายของแม็กโกเวอร์นที่เข้าใจดีถึงลักษณะความเป็นตะวันออกของลามะและก็ได้อนุญาตให้ลามะเข้าเมืองได้โดยไม่ขัดข้องใด ๆ แต่อย่างไรก็ตามคนตะวันตกที่เข้าใจความเป็นตะวันออกอย่างแท้จริงนั้นจะมีสักเท่าใดกันซึ่งผิดกับคนตะวันตกจำนวนมากที่ไม่ได้เข้าใจถึงความเป็นตะวันออกอย่างแท้จริงจึงมักจะตัดสินคนตะวันออกจากลักษณะภายนอกเท่านั้นดังเช่นแม็กโกเวอร์น

⁸⁴ Ibid., p. 26.

ผู้ประพันธ์ยังให้ภาพของพระภิกษุที่ปฏิบัติตัวเยี่ยงฆราวาส กล่าวคือ ทำตัวไม่
สำรวมจนมองไม่เห็นภาพของพระภิกษุซึ่งควรจะต้องเป็นผู้เต็มเปี่ยมไปด้วยศีล สมาธิ และ
ปัญญาที่ปฏิบัติตัวตามรอยพระบาทขององค์พระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้

How he could not bring himself to approach them
or ring their doorbell, and Chompa sleepily nodded agreement.

Respect for privacy was paramount.

Tenzin told how he had seen Jesse at the local school
and how one day he had taken a deep breath and just walked
up to the boy's mother at the fence....

And Chompa fell asleep.⁸⁵

การที่ผู้ประพันธ์บรรยายภาพของพระภิกษุขอมปากำลังง่วงนอน พยักหน้าหงิกๆ
และในที่สุดก็ผล็อยหลับลงไปอีกก็เปรียบได้กับการกระทำของผู้ที่ไร้วุฒิภาวะ ไม่รู้ว่าควรจะทำตัว
เช่นใดให้เหมาะกับกาลเทศะเช่นเดียวกับที่ผู้ประพันธ์ได้บรรยายว่าขอมปากู้สึกว่าตนเองเป็นเด็ก
ในขณะที่เจสซีมีความเป็นผู้ใหญ่มากกว่าดังที่ได้กล่าวถึงไปแล้วซึ่งสิ่งเหล่านี้ก็ล้วนแต่สะท้อนอคติ
ของผู้ประพันธ์ที่มีกับคนตะวันตกทั้งสิ้น

เมื่อลามะนอร์บูได้พบกับดินและลิซาก็ได้พูดถึงความว่างเปล่าว่า “ความว่างเปล่า
นั้นเป็นสิ่งประเสริฐ” และจึงหันไปหาดิน “เหมือนกับเลขศูนย์สำหรับนักคณิตศาสตร์” “แต่ว่า
จะไม่มีห้องใดว่างเปล่าเลยถ้าเราจะเติมสติปัญญาให้เต็ม” ท่านยิ้มให้พระภิกษุเห็นชินแล้วพูดต่อ
ว่า “เรียนรู้จากห้องขัง”.

“Emptiness is a big subject,” Lama Norbu said to Lisa,
then turned to Dean. “Like zero for a mathematician. But no
room will be empty if the mind is full.” He smiled at Tenzin.
“You learn that in a prison cell.”⁸⁶

⁸⁵ Ibid., p.29.

⁸⁶ Ibid., p. 34.

คำพูดเหล่านี้ทำให้ดินและลิซาคิดว่าสามะพวกนี้คือพวกนอกรีต

Lisa shot a glance at Dean and guessed what he was thinking. He was thinking : Christ, these guys are ex-cons. In my house.⁸⁷

ผู้ประพันธ์กำหนดให้ลิซาใช้คำว่า “พวกนอกรีต” (ex-cons) กับพวกสามะนอร์บู เพราะพวกนี้ได้พูดถึงหลักธรรมคำสอนที่ไม่ได้อยู่ในพระคัมภีร์ไบเบิลและสำหรับดินและลิซาซึ่งเป็นชาวตะวันตกแล้วหลักศาสนาที่ไม่ได้มาจากคัมภีร์ไบเบิลจะถือว่าเป็นหลักคำสอนของพวกนอกรีตทั้งสิ้น ทั้งนี้เพราะผู้ประพันธ์มีอคติกับตะวันออกในทุก ๆ ด้านอยู่แล้วรวมทั้งด้านศาสนาด้วย

นอกจากนี้ดังที่เคยกล่าวไว้ว่าวรรณกรรมสามารถสะท้อนสังคมได้ซึ่งบางที่สังคมตะวันตกในขณะนั้นอาจมองว่าหลักธรรมคำสอนของตะวันออกเป็นสิ่งนอกรีตสำหรับพวกตน ดังนั้นเพื่อให้เข้ากับความรู้สึกความเข้าใจของผู้เสพวรรณกรรมที่เป็นชาวตะวันตกผู้ประพันธ์จึงกำหนดให้ตัวละครดินและลิซามองว่าศาสนาพุทธเป็นสิ่งนอกรีตสำหรับพวกตนที่เป็นชาวตะวันตก ทำให้ผู้ชมที่เป็นคนตะวันตกเข้าถึงเรื่องราวได้ง่าย ดังนั้นการที่ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “พวกนอกรีต” จึงเป็นการสื่อให้เห็นว่าคนตะวันตกมีอคติกับคนตะวันออกไม่เว้นแม้แต่เรื่องศาสนา

นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังให้ภาพของตะวันออกว่ามีลักษณะที่เย้ายวนลวงล่อ

(...) because there was something about the old man's voice, so deep, melodious, hypnotic that a sacrilegious thought sneaked into her mind. It was the voice of a seducer.⁸⁸

ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “ผู้ที่เย้ายวนลวงล่อ” (seducer) เพื่อบรรยายลักษณะน้ำเสียงของสามะนอร์บูในความคิดของลิซา คำว่า “ผู้ที่เย้ายวนลวงล่อ” เป็นคำที่แสดงให้เห็น

⁸⁷ Ibid.

⁸⁸ Ibid., p. 36.

ถึงการรวมกันระหว่างความเป็นตะวันออกกับเรื่องราวเชิงสังวาสดังที่ซาอิตได้กล่าวไว้ว่าความเป็นตะวันออกกับเรื่องราวในเชิงสังวาสนั้นถูกเชื่อมโยงเข้าไว้ด้วยกัน

(...) is and almost uniform association between the Orient and sex. ...

Why the Orient seems still to suggest not only fecundity but sexual promise (and threat), untiring sensuality, unlimited desire, deep generative energies,...⁸⁹

แสดงว่าการที่ลัทธิคิดว่าน้ำเสียงของลามะนอร์บูฟังดูไพเราะล้าลึกและมีมนต์สะกดต่อความคิดของเธอนั้นไม่ได้เป็นไปในลักษณะของน้ำเสียงของผู้ทรงคุณธรรมที่ฟังดูน่าเชื่อถือและน่าเคารพยกย่องจนทำให้ต้องคล้อยตามหากแต่เป็นไปในลักษณะของสตรีผู้เปี่ยมล้นไปด้วยเสน่ห์ทางเพศอย่างมากจนทำให้บุรุษผู้ใดที่ได้แลเห็นอดไม่ได้ที่จะตกหลุมรักและเชื่อฟังทุกอย่างที่เจ้าหล่อนพูดดังสื่อผ่านประโยคที่ว่า “มันเป็นเสียงของผู้ที่เย้ายวนลวงล่อ” (It was the voice of a seducer.)

การที่ผู้ประพันธ์บรรยายว่าน้ำเสียงของลามะนอร์บูเปรียบเหมือนเสียงของผู้ที่เย้ายวนลวงล่อเช่นนี้ก็มักจะเกิดจากความรู้สึกที่อยู่ในจิตใจได้สำนึกของผู้ประพันธ์ที่เป็นชาวตะวันตกเอง จึงเลือกใช้คำดังกล่าวอันมีความหมายในเชิงสังวาสบรรยายความเป็นตะวันออกซึ่งหากพิจารณาตามแนวคิดบูรพาคตินิยมของซาอิตก็จะเข้าใจได้ว่าคนตะวันตกคิดว่าตะวันออกกับเรื่องเพศเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้จนทำให้ความเป็นตะวันออกกลายเป็นสัญลักษณ์ทางเพศ (sex symbol) สำหรับคนตะวันตกไปแล้วจึงทำให้ความคิดเกี่ยวกับคนตะวันออกของคนตะวันตกสื่อความหมายในเชิงสังวาสเกือบทั้งสิ้นดังจะเห็นได้จากความคิดของลัทธิที่มีต่อลามะนอร์บู การใช้คำว่า “ผู้ที่เย้ายวนลวงล่อ” สื่อว่าคนตะวันออกเป็นผู้ที่ฝึกฝนแต่ในเรื่องการมอมเมาอย่างไม่มีขีดจำกัดตามมุมมองที่แฝงไปด้วยอคติของคนตะวันตก

ดินและลัทธิยังคงมองว่าพุทธประวัติของสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นเพียงตำนานโดยเฉพาะดินซึ่งมองว่าเรื่องราวเหล่านี้ฟังดูราวกับเป็นเทพนิยายหรือเป็นเพียงตำนานที่เล่า

⁸⁹ Edward W. Said, *Orientalism*, p. 188.

สืบทอดกันมาซึ่งเต็มไปด้วยการใช้สำนวนที่ใช้กันซ้ำ ๆ ซาก ๆ ในการเล่าเรื่องทำให้ดูเหมือนกับเป็นเพียงเทพนิยายสำหรับเด็ก

“Strutting peacocks, gliding swans, chattering monkeys,”

Dean said. “Cliché heaped upon cliché.”⁹⁰

สำหรับดินแล้วคำว่า “มยุราร่าฟอน” “หงส์ล่องลอยในธารา” และ “เสียงเจี๊ยกจ๊ากของฝูงลิง” ล้วนเป็นสำนวนการเขียนที่ใช้ในการเขียนหรือเล่าตำนานหรือเทพนิยายโดยเฉพาะซึ่งเขาได้เคยอ่านและฟังมาซ้ำซากหลายครั้งแล้วทำให้ดินมองประวัติพระพุทธเจ้าว่าเป็นเพียงเรื่องที่แต่งขึ้นไปโดยปริยาย

ส่วนลิลิตถึงแม้จะไม่ได้มองว่าคำพูดเหล่านี้เป็นสำนวนที่เห็นได้บ่อยในตำนานต่าง ๆ แต่เธอก็มีความเห็นเช่นเดียวกับดินว่าพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าเป็นเพียงตำนานหรือเทพนิยายที่เธอพูดว่า “แล้วไงล่ะ พระแม่มารีก็ยังมีเทวดาของท่านเช่นกัน นี่มันตำนานนะดิน เทพตำนานด้วย”

“So? The virgin Mary had her angle. This is legend, Dean.

Mythology...”⁹¹

นอกจากดินจะแสดงออกถึงความไม่เชื่อแล้วยังแสดงอาการดูถูกดูแคลนว่าเป็นเพียงตำนานที่เล่าสืบทอดกันมาโดยไม่ได้อยู่บนพื้นฐานของความเป็นจริงแต่อย่างใดส่วนลิลิตก็คิดว่าเป็นแค่ตำนานเช่นกันซึ่งก็แสดงว่าเธอก็ไม่เชื่อว่าพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าเป็นเรื่องจริงเช่นกันดังปรากฏอยู่ในคำพูดของเธอที่ว่าดินเป็นผู้ชายที่สร้างตัวเองขึ้นมาซึ่งไม่มีเวลาให้กับวรรณคดีปรัมปราเหล่านี้

She smiled. He was kidding again, playing the role of the down-to-earth, self-made man again with no time for

⁹⁰ Gordon McGill, *Little Buddha*, p. 52.

⁹¹ Ibid.

arty-farty literature, and suddenly,...⁹²

การใช้คำว่า “วรรณคดีปรัมปรา” (arty-farty literature) สืบให้เห็นถึงความคิดของลัทธิที่มองว่าพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าเป็นเพียงตำนานที่เล่าสืบต่อกันมา หาใช่เรื่องจริงแต่ประการใด และทั้งหมดที่กล่าวมาก็สะท้อนให้เห็นว่าทั้งดินและลัทธิซึ่งเป็นชาวตะวันตกยังคงมีอคติต่อตะวันออก กล่าวคือ มองว่าตะวันออกเป็นประเทศที่ด้อยพัฒนามากว่าตะวันตกจึงไม่น่าจะมีบุคคลที่ยิ่งใหญ่เช่นพระพุทธเจ้าเกิดขึ้นได้ เรื่องราวของบุคคลผู้ยิ่งใหญ่เช่นนี้น่าจะมีแต่ในประเทศที่เจริญแล้วเช่นประเทศตะวันตก เช่น เรื่องราวของประธานาธิบดีอับราฮัม ลินคอล์นที่เป็นผู้จัดระบบทาสให้หมดไปจากสหรัฐอเมริกา ซึ่งสอดคล้องกับนักวิจารณ์ภาพยนตร์ชาวตะวันตกที่กล่าวว่าผู้กำกับภาพยนตร์เรื่องนี้ต้องการสื่อให้เห็นว่าพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าเป็นเพียงเทพนิยาย หาใช่เรื่องจริงแต่ประการใด

เจสซีได้แสดงออกซึ่งความเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะ รู้จักใช้เหตุผลและสติปัญญาในการไตร่ตรองสิ่งต่าง ๆ โดยการโต้ตอบลามะนอร์บูว่าถ้าเขาไม่ใช่ลามะดอร์เจแล้วลามะนอร์บูจะมาถึงที่บ้านของเขาทำไม

Jesse tugged at his left ear for a moment, then nodded. “I think I am,” he said. “I am Lama Dorje.”

The old man smiled. “We’ll have to see about that,” he said.

“Then if I’m not, why did you come to our house.”

Perfectly logical, Maria thought, and the old man could not answer it.

Instead, he just laughed, tweaked Jesse’s nose, and said, “You ask a lot of questions.”

Jesse was disappointed. It was like when he was younger and when his mom and dad were stumped and they just said, “Because....”⁹³

⁹² Ibid.

⁹³ Ibid., p. 56.

การที่เจสซีได้ลามะนอร์บูเช่นนั้นซึ่งมาเรียกก็เห็นด้วยนั้นเป็นการสื่อให้เห็นถึงความเฉลียวฉลาดในตัวเจสซีที่สามารถตั้งคำถามโต้ลามะนอร์บูกลับได้อย่างมีเหตุผลจนลามะนอร์บูที่เป็นผู้ใหญ่กว่าก็ไม่สามารถที่จะตอบได้ดังที่ผู้ประพันธ์ได้บรรยายความคิดของเจสซีที่มีต่อลามะนอร์บูว่า “มันก็เหมือนตอนที่เขาอายุน้อยกว่านี้เมื่อแม่และพ่อจนปัญญาที่จะตอบแต่เพียงว่า “ก็เพราะว่า...” จากประโยคนี้ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อว่าเจสซีซึ่งเป็นชาวตะวันตกมีความเป็นผู้ใหญ่ มีสติปัญญาเฉียบแหลม และมีเหตุผล ในขณะที่ลามะนอร์บูซึ่งเป็นชาวตะวันออกและเป็นผู้ใหญ่แล้วยังต้องยอมแพ้ให้กับเด็กชาวตะวันตกอย่างเจสซี ความเป็นผู้ใหญ่ของเขาไม่อาจช่วยให้เขาหลุดจากสถานะความเป็นผู้แพ้ได้

ผู้ประพันธ์ยังได้ให้ภาพของเจสซีที่มีความเป็นผู้ใหญ่ที่ต้องการคิดและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองเห็นได้จากที่เขาต้องการแสดงให้พวกของลามะนอร์บูเห็นว่าพระพุทธเจ้านั้นอยู่ที่ไหน

He was about to press home his advantage when Maria leaned forward and whispered a suggestion. It was a good one. He wished he'd thought of it himself.

“Yes, Maria, yes,” he said and clenched his fists in triumph. He would show them where the Buddha lived.⁹⁴

การที่ผู้ประพันธ์บรรยายว่า “แต่เขาอยากคิดด้วยตัวเอง” ก็เพื่อต้องการสื่อว่าเจสซีเป็นเด็กแต่กลับมีวุฒิภาวะแบบผู้ใหญ่จึงต้องการที่จะคิดและทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเองบ้างซึ่งยังเป็นการเน้นย้ำว่าชาวตะวันตกมีความเหนือกว่าส่วนชาวตะวันออกอย่างเช่นลามะนอร์บูก็เป็นได้แต่ผู้ปราชัยต่อตะวันตกอันถือเป็นความคิดในแง่ลบที่ตะวันตกมีต่อตะวันออก

ในฉากที่เจสซีพาพวกลามะนอร์บูไปยังพิพิธภัณฑ์เพื่อไปชมพระพุทธรูปที่จัดแสดงอยู่ที่นั่นผู้ประพันธ์ก็ได้บรรยายความคิดแบบบูรพาคตินิยมอย่างที่เขาจินตนาการผ่านตัวละครพระภิกษุ ขอมปาที่คิดว่าประเทศตะวันตกใจกว้างที่ยอมให้มีรูปปั้นของศาสดาในศาสนาอื่นตั้งแสดงอยู่ในประเทศตนส่วนประเทศภูฏานยังไม่ยอมให้มีรูปปั้นของพระเยซูเลย

⁹⁴ Ibid., pp. 56-57.

Chompa stared at it in astonishment, amazed that nonbelievers

in the West had gone to the trouble to give the Buddha pride of place in their city. It showed tolerance and compassion for the beliefs of others. These were not narrow-minded people. Indeed, he thought, they are more open than we are, for there were no statues to the man they called Jesus in Bhutan.⁹⁵

ผู้ประพันธ์ได้แสดงความคิดของตนในเรื่องบุรพาคตินิยมที่ว่าไม่ว่าจะเป็นคนตะวันตกหรือคนตะวันออกก็ล้วนแต่มีแนวคิดนี้อยู่ในใจทั้งสิ้นผ่านทางตัวละครพระภิกษุชอมปา กล่าวคือ ประการแรกการที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้พระภิกษุชอมปาใช้คำว่า “ซีกโลกตะวันตก” (the West) และ “พวกอื่น” (others) ก็สื่อให้เห็นว่าพระภิกษุชอมปาซึ่งเป็นชาวตะวันออกก็ยังมีแนวคิดในการแบ่งแยกระหว่างตะวันตกและตะวันออกและมองว่าตะวันตกเป็นพวกอื่นที่ไม่ใช่พวกเดียวกับตะวันออก

นอกจากนี้คำพูดของพระภิกษุชอมปาที่ว่า “แต่ที่นี่ก็ใช่เพราะพวกเขามีจิตใจคับแคบหรือเพราะอันที่จริงแล้วพระภิกษุชอมปาคิดว่าพวกเขายังเปิดกว้างมากกว่าพวกเราเสียอีกนะซึ่งในกฎเกณฑ์เองก็ไม่มีรูปปั้นของชายชื่อว่า “เยซู” เลย” ก็เป็นการสะท้อนแนวคิดบุรพาคตินิยมที่อยู่ในจิตใจได้สำนึกของผู้ประพันธ์ที่มองว่าตะวันตกแตกต่างจากตะวันออกในแง่ที่ว่าตะวันตกเป็นผู้มีอารยธรรมและเปิดกว้างกว่าตะวันออกจึงได้ให้ภาพของตะวันตกในแง่บวกว่าเป็นผู้มีใจกว้างและให้ภาพของตะวันออกในแง่ลบว่ามีใจคับแคบดังปรากฏในความคิดคำนึงของพระภิกษุชอมปาซึ่งในความเป็นจริงแล้วพระภิกษุซึ่งเป็นผู้ที่เต็มไปด้วยศีล สมาธิ และปัญญา ไม่น่าจะมีอคติกับตนเองเช่นนี้แต่น่าจะมองความเป็นไปของสิ่งต่าง ๆ โดยยึดหลักเหตุและปัจจัยว่าสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในโลกเรานี้ล้วนแต่มีเหตุและปัจจัยทั้งสิ้นเช่นเดียวกับการที่ประเทศภูฏานไม่มีรูปปั้นพระเยซูก็เพราะมีเหตุปัจจัยของมันเอง ไม่ได้หมายความว่าคนในประเทศจะต้องเป็นคนใจแคบเสมอไป ดังนั้นการด่วนสรุปว่าประเทศที่ไม่มีรูปปั้นของพระเยซูนั้นใจแคบจึงเป็นข้อสรุปที่ฟังดูไม่สมเหตุสมผลสมกับผู้ที่เปี่ยมพระภิกษุ ประโยคที่ว่า “พวกเขายังเปิดกว้างมากกว่าพวกเราเสียอีกนะ” เป็นการสื่อให้เห็นว่า “พวกเขา” หรือตะวันตกคือผู้มีใจกว้างส่วน “พวกเรา” หรือตะวันออกเป็นผู้ที่จิตใจคับแคบเพราะไม่ยอมให้มีรูปปั้นพระเยซูอันน่าจะเป็นภาพของตะวันออกที่ผู้

⁹⁵ Ibid., p. 57.

ประพันธ์กำหนดขึ้นมาเองมากกว่าเพื่อจะสื่อแนวคิดแบบบูรพาคตินิยมว่าตะวันตกดีกว่า เปิดกว้างกว่าตะวันออก

เมื่อตื่นคุยกับลิซาถึงเรื่องเจสซีซึ่งตื่นคิดว่าเจสซีมีจินตนาการแบบเด็ก ๆ และตอนนี้เขากำลังสับสนอยู่และบางทีต่อไปเขาอาจจะเริ่มคิดว่าเขาคือลามะดอร์เจก็ได้แต่ลิซาคิดว่ามันไม่น่าจะเสียหายตรงไหนที่เด็กชายตัวเล็ก ๆ จากซีแอตเติลจะเรียนรู้เรื่องของอีกโลกหนึ่งซึ่งเหมือนกับว่าเทพนิยายได้กลายมาเป็นเรื่องจริง

But she wasn't laughing. "Maybe," she said. "But how often does a little boy from Seattle get to learn about another world? It's like a fairy tale come true."⁹⁶

คำว่า "อีกโลกหนึ่ง" (another world) และ "เทพนิยาย" (a fairy tale) นั้นสามารถสะท้อนถึงอคติที่ชาวตะวันตกมีต่อความเป็นตะวันออกได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ทั้งดินและลิซาต่างก็มีความคิดเรื่องการแบ่งแยกระหว่างตะวันตกและตะวันออกจึงมองว่าตะวันออกเป็นอีกโลกหนึ่งที่ไม่ใช่โลกเดียวกับตะวันตก นอกจากนี้ทั้งคู่ก็ยังมีอคติเกี่ยวกับเรื่องราวของตะวันออกที่ฟังดูเหลือเชื่อจึงเปรียบเทียบกับเทพนิยาย

เมื่อตื่นได้กล่าวต่อว่าตนไม่เชื่อเรื่องการกลับชาติมาเกิดและขอความเห็นลิซาเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยหวังว่าคำตอบของลิซานั้นจะต้องเห็นด้วยกับเขาแต่ว่าเธอก็ไม่พูดอะไรเลย ต่อเมื่อตื่นถามย้ำเธอถึงได้ตอบว่าเธอก็ไม่เชื่อเช่นเดียวกัน

"Except that it's not true, is it?" He had become suddenly angry.

"I don't believe in reincarnation. Not like this, anyway. Coming back as a specific person with a name, address, and telephone number. And neither do you."

He was expecting an answer, demanding that she agrees with him, but she said nothing.

⁹⁶ Ibid., p. 64.

“Or do you?” he insisted.

“No.”⁹⁷

การที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้ลิลิซามีความเห็นขัดแย้งกับดินนั้นไม่ใช่เพราะเธอเชื่อว่าเรื่องราวของตะวันออกเป็นเรื่องจริงแต่เป็นเพราะท่านลามะนอร์บูมีลักษณะบางอย่างที่ทำให้ลิลิซากล้าที่จะทำสิ่งที่เป็นการคิดคดชอบต่อท่าน

Dean wanted reassurance from her. He wanted her to back up his skepticism, but she couldn't do it. She kept seeing the face of the old man and hearing the dignity in his voice. To agree with Dean would somehow mean betraying the Lama, and she could not bring herself to do it.

“We don't know much about anything,” she said. “And absolutely nothing about the most important things of all. We don't know why we were born. Or if there is a why.”

She looked up and dared him to contradict her, to contradict the great why-are-we-here? question that none of the biggest brains on the planet had answered.⁹⁸

การที่ผู้ประพันธ์บรรยายลักษณะอาการของดินและลิลิซาเช่นนี้สามารถสื่อให้เห็นถึงความคิดอันแฝงไปด้วยอคติเกี่ยวกับตะวันออกของคนตะวันตกได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ ในสายตาของดินและลิลิซาซึ่งเป็นชาวตะวันตกเรื่องราวเกี่ยวกับตะวันออกเป็นเพียงแค่ “เทพนิยาย” ที่มาจาก “อีกโลกหนึ่ง” ซึ่งถูกแต่งขึ้นมาสำหรับเล่าให้เด็ก ๆ ฟังเท่านั้น

ผู้ประพันธ์ยังได้เน้นย้ำว่าเรื่องราวของตะวันออกเป็นเพียงเทพนิยายไว้ในฉากถัดมาที่ดินไปรับเจสซีที่ศูนย์ปฏิบัติธรรม ในขณะที่ลามะนอร์บูกำลังเล่าพุทธประวัติของพระพุทธเจ้าอยู่ดินก็ยิ้มน้อย ๆ และกล่าวนั้นเป็นเทพนิยายที่งดงามจริง ๆ

⁹⁷ Ibid., pp. 64-65.

⁹⁸ Ibid., p. 65.

“I know,” Dean said. “I was listening. It’s a beautiful story.
A beautiful myth.”⁹⁹

ในสายตาของดินเรื่องราวของพระพุทธเจ้านั้นเป็นเพียง “เทพนิยาย” (myth) ทำให้ความจริงแต่ประการใด จะสังเกตได้ว่าในนวนิยายเรื่องนี้ผู้ประพันธ์จะใช้คำในลักษณะนี้หลายคำในการสื่อถึงความเป็นตะวันออก ไม่ว่าจะเป็นคำว่า “legend”, “mythology” หรือ “fairy tale” เป็นต้น อันสื่อถึงอคติของตะวันตกที่มองว่าเรื่องราวของตะวันออกเป็นเพียงเรื่องโกหกหลอกลวง

ถึงแม้ดินจะบอกว่าตนมีความเคารพในศาสนาและวัฒนธรรมของตะวันออกเป็นอย่างมากแต่ก็ไม่ได้หมายความว่าเราจะเลิกความคิดอันแฝงไปด้วยอคติต่อตะวันออกเช่นนี้

Dean nodded. “Lama Norbu,” he said. “I have a great respect for your religion and your culture. I know about the invasion of Tibet and the tragedy that happened and I—”¹⁰⁰

อคติดังกล่าวก็คือว่าแม้ว่าตะวันออกจะมีศาสนาและวัฒนธรรมแต่ในสายตาของชาวตะวันตกอย่างดินแล้วสิ่งเหล่านี้ก็เป็นเพียง “เทพนิยายที่งดงาม” (a beautiful myth) ที่ดูไม่ศักดิ์สิทธิ์ ไม่มีความน่าเชื่อถือราวกับเป็นเรื่องที่บรรจงแต่งขึ้นเท่านั้น

ความไม่ศรัทธาในศาสนาและวัฒนธรรมตะวันออกของดินได้ปรากฏให้เห็นชัดเจนเมื่อลามะนอร์บูได้พยายามอธิบายหลักการเวียนว่ายตายเกิดหรือการกลับชาติมาเกิดโดยเปรียบเทียบน้ำชาเป็นดวงวิญญาณที่อยู่ในถ้วยน้ำชาส่วนถ้วยน้ำชาก็เปรียบเป็นร่างกายของมนุษย์ เมื่อถ้วยน้ำชาแตกหรือร่างกายได้ดับสูญไปแล้วน้ำชาก็ยังคงเป็นน้ำชาหรือวิญญาณก็ยังคงเป็นวิญญาณอยู่ และดวงวิญญาณดวงนี้ก็จะไปสู่ในร่างกายใหม่โดยยังเป็นวิญญาณดวงเดิมอยู่แต่สำหรับดินเรื่องเหล่านี้เป็นเพียงสาธกนิยายของพุทธศาสนาที่ยังพิสูจน์อะไรไม่ได้

⁹⁹ Ibid., p. 82.

¹⁰⁰ Ibid.

Dean grinned back at him. A neat allusion. But, as in all religious parables, it proved nothing. You still needed blind faith.¹⁰¹

ประโยคที่ว่า “นิยายของทุกศาสนา มันไม่ได้พิสูจน์อะไรเลย” (... , as in all religious parables, it proved nothing.) สื่อให้เห็นว่าดินไม่ได้มีความเชื่อและศรัทธาในศาสนา ตะวันออกเลยแม้แต่นิดเดียว. ถึงแม้ลามะนอร์บูจะพยายามอธิบายหลักศาสนาโดยใช้สาธก นิยายเปรียบเทียบก็ไม่อาจทำให้เขาเชื่อได้เพราะสำหรับคนตะวันตกเช่นดินแล้วสิ่งที่ลามะนอร์บู เล่ายังพิสูจน์อะไรไม่ได้จึงเหมือนเป็นความเชื่อโดยไม่มีเหตุผลของคนตะวันออกซึ่งตรงกับแนวคิด แบบบูรพาคตินิยมที่ปรากฏในงานของชาโตบริยองที่เชื่อว่าคนตะวันออกงมงายไร้เหตุผล มีศรัทธาที่มีขอบเขต ไม่ใช่ศรัทธาที่ชัดเจนอย่างชาวคริสต์ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของชาวคริสต์ที่จะต้องนำศรัทธาที่แท้จริงมาเผยแพร่ในโลกตะวันออก

Everywhere, one encountered Orientals, Arabs whose civilization, religion, and manners were so low, barbaric, and antithetical as to merit reconquest. (...) the theme of Europe teaching the Orient the meaning of liberty : which is an idea that Chateaubriand and everyone after him believed Orientals, and especially Muslims, knew nothing about.

Of liberty, they know nothing ; of propriety, they have none : force is their God. When they go for long periods without seeing conquerors who do heavenly justice, they have the air of soldiers without a leader, citizens without legislators, and a family without a father....

Chateaubriand puts the whole idea in the Romantic redemptive terms of a Christian mission to revive a dead world, to quicken in it a sense of its own potential, one which only a European can discern underneath a lifeless and degenerate surface. For the traveler this means that he must use the Old Testament and the Gospels as his guide in Palestine; only in this way can the apparent degeneration of the modern Orient be gotten

¹⁰¹ Ibid., p. 84.

beyond.¹⁰²

ซึ่งจะเห็นได้ว่าเป็นมุมมองที่แฝงไปด้วยอคติของคนตะวันตกที่มีต่อตะวันออก

แม้ว่าดินจะรู้ตัวว่าสิ่งที่ตนเคยมองเกี่ยวกับพระภิกษุในศาสนาพุทธในบางเรื่องนั้นไม่ได้เป็นอย่างที่เขาคิดเมื่อพบว่าศาสนาพุทธจะไม่มีการบังคับในเรื่องการนับถือ เช่น การที่ลามะนอร์บูปล่อยให้เจสซีตัดสินใจเองว่าจะบวชหรือไม่เมื่อตนเองโตขึ้น แต่ความรู้สึกเช่นนี้ก็แทบจะหมดไปเมื่อเขารู้สึกโกรธที่ลามะนอร์บูพยายามจะพาเจสซีไปประเทศภูฏานเพื่อทำการพิสูจน์ว่าเป็นลามะดอร์เจกลับชาติมาเกิดหรือไม่เพราะสำหรับชาวตะวันตกเช่นดินการกระทำดังกล่าวถือเป็นการละเมิดสิทธิส่วนบุคคลแต่สำหรับชาวทิเบตถือเป็นเรื่องธรรมดาโดยไม่ได้ถือว่านี่คือการลักพาตัวซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงความไม่เข้าใจกันระหว่างคนตะวันตกและคนตะวันออก

Dean's smile died on him.

"Now you look angry," the Lama said.

"I am," Dean said. "Taking children away from their families.

In this country we call it kidnapping."¹⁰³

ความโกรธของดินยิ่งเพิ่มขึ้นเมื่อลูกชายคนเดียวของเขาให้ความสนใจต่อลามะนอร์บูมากกว่าตัวเขาซึ่งเป็นบิดาบังเกิดเกล้าเสียอีก

Dean had had enough of all this. His son was more interested in

the old fraud than in him. He roughly lifted him up. It was time to go.¹⁰⁴

การที่ผู้ประพันธ์ใช้คำว่า “ชายแก่ที่ฉ้อฉลลงโลก” (the old fraud) ได้สื่อให้เห็นถึงความคิดในแง่ลบที่ดินมีต่อลามะนอร์บูอันเนื่องมาจากการที่ดินไม่ศรัทธาในศาสนาตะวันออกประกอบกับการที่เขาเข้าใจผิดว่าลามะนอร์บูพยายามใช้เล่ห์เหลี่ยมพาลูกชายไปจากเขาซึ่งสอดคล้อง

¹⁰² Edward W. Said, *Orientalism*, p. 172.

¹⁰³ Gordon McGill, *Little Buddha*, p. 85.

¹⁰⁴ Ibid., p. 86.

คล้อยกับแนวคิดบูรพาคตินิยมของชาติดั้งกล่าวไว้ว่าคนตะวันออกจะมีนิสัยคิดคดทรยศ ไม่ซื่อสัตย์ เป็นผู้ร้ายที่คอยทำร้ายและล่อหลอกคนตะวันตกซึ่งสะท้อนอยู่ในคำว่า “ชายแก่ที่ฉ้อฉลลวงโลก” ที่ผู้ประพันธ์ใช้บรรยายลามะนอร์บู แต่ผู้ประพันธ์ก็ได้แสดงให้เห็นว่าตนเองก็มีสำนึก เพราะเขาตระหนักดีว่าความโกรธของเขานั้นเกิดจากความอิจฉาขุ่นเคืองที่มีต่อลามะนอร์บู เขา รู้สึกสับสนว่าทั้ง ๆ ที่ตนมั่นใจว่าความเชื่อของคนตะวันออกในเรื่องการกลับชาติมาเกิดเป็นสิ่งที่ไร้สาระและไม่น่าเชื่อถือแม้แต่น้อยแต่เหตุใดเขาจึงต้องรู้สึกอิจฉาลามะนอร์บู หรือเป็นเพราะว่าลามะนอร์บูเป็นคนดีจริง ถ้าเป็นเช่นนั้นเหตุใดคนดี ๆ เช่นนี้จึงได้แต่นั่งเล่นเกมกับถ้วยน้ำชา มอบของขวัญให้กับคนแปลกหน้า เดินทางมาไกลครึ่งโลกเพื่อมาหาเจสซีและจะพาเขาเดินทางไปยังเทือกเขาหิมาลัยซึ่งในสายตาของดินถือเป็นการกระทำที่ไร้สาระแต่เจสซีกลับให้ความสำคัญและรู้สึกเป็นจริงเป็นจังมากกว่าเขาซึ่งแน่ใจแล้วว่ามันเป็นเรื่องไร้สาระ เขาไม่เข้าใจว่าทำไมเจสซีจะต้องใส่ใจกับเรื่องราวไร้สาระเช่นนี้

They drove in silence, father and son, Dean's hands tight-knuckled on the wheel. He knew his anger was a jealous pique, and the knowledge merely reinforced the problem. So the old boy was a nice guy? So what? So he played games with teacups? So he gave presents to strangers? So he'd come halfway around the world to see Jesse? So what? The very notion of traveling to the Himalayas was absurd. How could the old guy have the gall to ask? It was like proposing on a first date. It was crazy. It was goddamn un-American.¹⁰⁵

ประโยคที่ว่า – “บ้าเซมด ไม่ใช่วิถีแบบอเมริกัน” (It was crazy. It was goddamn un-American.) สื่อให้เห็นถึงความคิดของคนตะวันตกที่มองว่าคนตะวันออกแตกต่างจากตนในแง่ที่ว่าคนตะวันออกนั้นมีวิถีชีวิตที่ไร้สาระ แปลกประหลาด ซึ่งไม่มีในสังคมอเมริกัน ทำให้ตนไม่อาจยอมรับได้ ดังนั้นวรรณกรรมเรื่องนี้จึงสะท้อนให้เห็นว่าสังคมอเมริกันซึ่งยึดมั่นในวิถีชีวิตแบบอเมริกันว่าเป็นสิ่งที่ถูกต้องและเป็นมาตรฐานสำหรับชาติอื่น ๆ นั้นเมื่อได้มาเห็นว่าชาติอื่นไม่ได้มีวิถีชีวิตเช่นเดียวกับตนก็ทำให้ไม่อาจยอมรับได้และมองว่าชาตินั้นมีวิถีชีวิตที่แปลกและแตกต่างจากตนซึ่งแน่นอนในสายตาของคนอเมริกันย่อมถือว่าการใช้ชีวิตที่ไม่ได้มาตรฐาน

¹⁰⁵ Ibid., p. 87.

ของผู้ด้อยพัฒนามากว่าตนในทุก ๆ ด้านอันเป็นการมองแบบยึดตนเองเป็นหลักในการวัดคุณค่าและวัฒนธรรมของสังคมอื่น (Eurocentrism) ซึ่งชาวตะวันตกมักจะยึดถือมุมมองดังกล่าวจึงทำให้การพิจารณาสิ่งต่าง ๆ เติบโตด้วยอคติดังที่ปรากฏในดินซึ่งเป็นชาวตะวันตกกำลังใช้บรรทัดฐานทางสังคมตะวันตกวัดสังคมตะวันออกทำให้มองว่าวิถีชีวิตของสังคมตะวันออกเป็นวิถีชีวิตของผู้ที่สติไม่ดี

ความไม่เชื่อเรื่องการกลับชาติมาเกิดของดินยังคงมีอยู่ต่อไป กล่าวคือเมื่อคืนทราบข่าวเพื่อนร่วมหุ้นธุรกิจของเขา อีแวน มาตัวตายเขาก็รู้สึกสับสนเป็นอย่างมากว่าชีวิตนี้คืออะไร และพยายามที่จะหาคำตอบให้กับตัวเอง เนื่องจากศาสนาที่อีแวนเคยยึดถือก็คือความอิสระที่ทำอะไรได้หลายอย่างแล้วรวยแต่เมื่ออีแวนพลาดก็ทำให้เขาถึงกับฆ่าตัวตาย และนี่หรือคือทางออกของศาสนาในแบบที่อีแวนยึดถือ พระเจ้าคือเงินตราดังที่อีแวนยึดจริงหรือ ดินรู้สึกสะเทือนใจและสับสนจนอยากจะลองเชื่อในเรื่องการกลับชาติมาเกิดแบบคนตะวันออกเพื่อเป็นการปลอบประโลมจิตใจตัวเองว่าอีแวนน่าจะได้รับโอกาสอีกครั้งจากการกลับชาติมาเกิด เพราะถ้าอีแวนมีโอกาสกลับชาติมาเกิดใหม่บางทีอาจจะไม่ต้องตกอยู่ในภาวะที่สับสนและเป็นทุกข์เยี่ยงนี้ แต่ถึงดินจะพยายามค้นหาคำตอบของชีวิตเพื่อจะได้ลบล้างความรู้สึกสับสนที่อยู่ในจิตใจเขาออกไปก็ไม่อาจทำให้เขาสามารถละทิ้งความรู้สึกไม่เชื่อในเรื่องการกลับชาติมาเกิดได้

“You know,” he said, “at the funeral I wished I did believe in reincarnation.”¹⁰⁶

ประโยคที่ว่า “ผมอยากจะให้ตัวเองเชื่อเรื่องการกลับชาติมาเกิดจริง ๆ” สื่อว่าจริง ๆ แล้วดินซึ่งเป็นชาวตะวันตกไม่เชื่อในเรื่องการกลับชาติมาเกิดของตะวันออกเลยแม้แต่นิดเดียวซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดแบบบูรพาคตินิยมที่มองตะวันออกอย่างมีอคติของดินดังที่วิเคราะห์ในข้างต้นที่ว่าสำหรับชาวตะวันตกเรื่องราวของตะวันออกยังคงเป็นเพียงเทพนิยายที่ไม่น่าเชื่อถือแม้แต่น้อย

ผู้ประพันธ์ได้พยายามที่จะนำเสนอประวัติของพระพุทธเจ้าซึ่งเป็นเรื่องราวทางตะวันออกว่าเป็นเพียงตำนานเรื่องเล่าหรือเทพนิยายเท่านั้นดังในตอนที่คุณประพันธ์บรรยายถึงเจสซี

¹⁰⁶ Ibid., p.101.

ว่า “อาการเพี้ยนเครื่อง” ก็ถูกรวบรวมไว้ในเทพนิยายต่าง ๆ เช่นเดียวกับเรื่องราวของซานตาครอส รวมทั้งตำนานของเจ้าชายสิทธัตถะแต่เจสซิกกลับเชื่อในเรื่องราวของเจ้าชายสิทธัตถะมากกว่า

Jet lag had been filed under Fairy Stories, like Father Christmas and the legend of Siddhartha, except that he wanted to believe in Siddhartha.¹⁰⁷

คำว่า “ตำนานของเจ้าชายสิทธัตถะ” (the legend of Siddhartha) สื่อว่าผู้ประพันธ์มองว่าประวัติพระพุทธเจ้าเป็นเพียงตำนานหรือเรื่องที่แต่งขึ้นเหมือนกับเทพนิยายต่าง ๆ (fairy stories) เช่น เรื่องราวของซานตาครอส (Father Christmas) และประโยคที่ว่า “แต่เจสซิกกลับเชื่อในเรื่องราวของเจ้าชายสิทธัตถะมากกว่า” ก็สื่อให้เห็นว่าการที่เด็กอย่างเจสซียอมรับเรื่องราวของเจ้าชายสิทธัตถะก็เพราะเป็นเรื่องราวที่เต็มไปด้วยความสนุกสนานตื่นเต้นแบบเทพนิยายสำหรับเด็กซึ่งสอดคล้องกับที่ได้วิเคราะห์ไว้ตั้งแต่ต้นแล้วว่าตะวันตกยังคงมองตะวันออกอย่างมีอคติว่าเรื่องราวของตะวันออกเป็นเพียงตำนานที่ไม่น่าเชื่อถือ

โดยเฉพาะดินที่ความมืดคตของเขาต่อตะวันออกจะปรากฏอย่างเด่นชัดเมื่อเขาได้สัมผัสกับดินแดนตะวันออกเป็นครั้งแรก กล่าวคือ เขาคาดว่าจะต้องได้พบกับสิ่งที่แปลกกว่าไม่คุ้นเคย ความหอมช่อ หรือความแปลกประหลาด แต่เขาก็พบว่าดินแดนตะวันออกก็แทบจะไม่ต่างจากอเมริกาเลยเมื่อมองในเวลากลางคืนเพราะมีกลุ่มเมฆหมอกบดบังทุกสิ่งทุกอย่างทำให้เขาสามารถมองเห็นได้แค่เพียงแสงไฟที่กระพริบเป็นบางครั้งบางคราวเท่านั้นซึ่งก็สร้างความผิดหวังให้เขาเป็นอย่างมาก

First impressions were a disappointment. Dean had expected something alien. He'd seen the commercials and enough travelogues. At worst he expected squalor, at best something exotic, but Kathmandu Airport at night could have been Cincinnati. Clouds hid the Himalayas, and all he could see from the taxi on the way to the hotel was the occasional twinkling light.¹⁰⁸

¹⁰⁷ Ibid., p. 105.

แสดงให้เห็นว่าในใจของดินเต็มไปด้วยความมือคติต่อตะวันออกอันเนื่องมาจากการที่เขาถูกปลูกฝังในเรื่องแนวคิดแบบบูรพาคตินิยมโดยสังคมอเมริกันซึ่งก็จะเห็นได้จากคำว่า “อะไรที่แปลกกว่าไม่คุ้นเคยต่างไป” (something alien) “ความขมช่อ” (squalor) และ “ของแปลกประหลาด” (something exotic) ที่สื่อถึงความมือคติของตะวันตกที่มีต่อตะวันออกได้เป็นอย่างดี

โฆษณาทางโทรทัศน์และภาพยนตร์ สไลด์ท่องเที่ยวที่ดินได้ถูกจัดเป็นเครื่องมือ (tool) ที่เป็นบูรพาคตินิยมที่แสดงออกอย่างเปิดเผยที่แพร่หลายอยู่ในสังคมตะวันตกและมีบทบาทต่อการเผยแพร่ความคิดแบบบูรพาคตินิยมในสังคมตะวันตกอีกด้วยทำให้สิ่งเหล่านั้นเข้าไปอยู่ในจิตใต้สำนึกใจของคนตะวันตกซึ่งส่งผลให้คนตะวันตกคิดว่าสิ่งที่เห็นในสื่อเหล่านั้นเป็นความจริงของประเทศตะวันออกและคิดว่าจะได้พบเห็นสิ่งที่ตนชมตามสื่อต่าง ๆ ในประเทศตะวันออกจริง ๆ ซึ่งความรู้สึกผิดหวังของดินก็เป็นหลักฐานอย่างดีที่แสดงว่าคนตะวันตกมีแนวคิดแบบบูรพาคตินิยมต่อคนตะวันออกจริง ๆ

ในระหว่างที่ดินเดินออกจากวัดไปยังที่พักของตนเขาต้องเดินผ่านตรอกซอยต่าง ๆ ซึ่งก็ทำให้เขารู้สึกกระอักกระอ่วนใจมากจนต้องร้องครวญครางออกมาเสียงดังพอให้พระภิกษุขอมปาไต้ยิน

Then they got out. They were in some sort of alley. Two monks were picking up the bags and motioning them to follow. Dean groaned loud enough for Chompa to ask what was wrong. He said, “Nothing.” He couldn’t be rude to his hosts. They were picking up the tab after all, but if he had known that he would wandering up an alley watched by a couple of scrawny goats, alongside a stream trickling God knows what obscenities, them maybe he’d have thought twice...and the building he was being led to looked like something out of Auschwitz.¹⁰⁹

¹⁰⁸ Ibid., pp. 110-111.

¹⁰⁹ Ibid., p. 111.

ประโยคที่ผู้ประพันธ์บรรยายว่า “คืนกลับคิดว่าเขาอาจจะเดินหลงไปในซอยที่มี
แกะพอมกร่องคู่หนึ่งกำลังเฝ้าดูเขาอยู่ก็ได้ตามทางที่เขาละด้วยน้ำเงอะและที่พระเจ้าเล่นสกปรก”
ก็เป็นการแสดงให้เห็นถึงความคิดอย่างมีอคติของดินที่มองว่าสภาพบ้านเมืองของตะวันออกนั้นไร้
ระเบียบขนาดที่ปล่อยให้สัตว์อย่างเช่นแกะมาเดินเล่นพ่นผ่านอยู่กลางซอยซึ่งก็เป็นแกะที่พอมกร่อง
อันสื่อให้เห็นว่าประเทศตะวันออกนั้นยากจนจนขั้นขั้นถึงขนาดที่ไม่สามารถเลี้ยงดูสัตว์ให้อ้วนท้วน
สมบูรณ์ได้ และว่าบ้านเมืองตะวันออกนั้นสกปรกมอมชอมมากเสียจนเขารู้สึกทนไม่ได้จนต้องพูด
ออกมาว่า “พระเจ้าเล่นสกปรก” เพื่อสื่อให้เห็นถึงสภาพที่น่ารังเกียจนี้

นอกจากนี้ประโยคที่ว่า “เขาคิดย้อนนึกอีก... บางทีศิกรามพวกนี้เหมือนค่าย
เอาชีวิตของนาซีก็ได้” ซึ่งการที่เขาเปรียบเทียบบ้านเมืองของตะวันออกว่าเหมือนค่ายเอาชีวิต
ของนาซีนั่นก็สื่อให้เห็นว่าดินซึ่งเป็นชาวตะวันตกมองตะวันออกในแง่ลบไม่ใช่แบบธรรมดาแต่เป็น
แบบที่รุนแรงร้ายกาจมากเพราะนอกจากจะเป็นการมองว่าบ้านเมืองของตะวันออกปราศจากความ
สะดวกสบายแล้วยังเท่ากับว่าเขาคิดว่าผู้คนที่ย้ายอยู่ในดินนั้นมีนิสัยโหดร้ายทารุณเหมือนกับพวก
นาซีอีกด้วย

การบรรยายถึงสภาพบ้านเมืองและความเป็นอยู่ของตะวันออกในแง่ลบยังคงมีอยู่
ต่อไป

Reception was a table and a desk but no clerk and no formalities.

The young monks led them along a narrow corridor, dotted with small
blue doors,...¹¹⁰

คำบรรยายข้างต้นสื่อให้เห็นความคิดของผู้ประพันธ์ผ่านตัวละครดินซึ่งมองว่า
ประเทศตะวันออกล้าหลัง ไม่เจริญ เพราะในสายตาของดินสังคมที่เจริญแล้วจะต้องมีเสมีชน
และการต้อนรับที่เป็นทางการมากกว่านี้ ไม่ใช่มีโต๊ะเพียงตัวเดียว ทางเดินก็น่าจะกว้างมาก
กว่านี้ ไม่ใช่เป็นแค่เฉลียงแคบๆ

¹¹⁰ Ibid.

ความคิดของผู้ประพันธ์ที่ว่าสังคมตะวันตกออกสู่หลังนั้นจะเห็นได้ชัดขึ้นในฉากที่ พระภิกษุขอมปาพาเดินไปดูห้องพักซึ่งเขาบอกดีนว่าเป็นห้องที่ดีที่สุดแต่สำหรับชาวตะวันตกเช่น ดีนห้องนี้กลับตรงกันข้ามกับที่พระภิกษุขอมปาพูดโดยสิ้นเชิงเห็นได้จากคำบรรยายของผู้ประพันธ์ ที่บอกว่า “ดีนมองข้ามไปข้างในเห็นหลอดไฟที่ปราศจากอะไรห่อหุ้ม แสงไฟหรือจวนดับไม่ดับ แผลกับมีเตียงเหล็กแคบๆ สองเตียงซึ่งมีที่นอนอยู่ ดูแล้วคล้ายกับโลงศพ ห้องน้ำเกือบจะ เหมือนห้องน้ำของห้องสวิต มีโถเคลือบขาวอยู่ มีหน้าต่างบานเล็กๆ 1 บาน พร้อมบานเกล็ด ซึ่งสามารถที่จะมองไปยังสนามข้างล่างได้”

Dean looked in and saw a single naked lightbulb flickering uncertainly, two narrow iron beds with mattresses that looked like slabs out of a morgue.

The lavatory was "en-suite," a cracked enamel bowl. There was a small window with shutters overlooking a courtyard.¹¹¹

คำบรรยายห้องพักที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้ตัวละครดีนคิดนั้นล้วนแล้วแต่เป็นในทางลบทั้งสิ้น การใช้คำว่า “แคบๆ” (narrow) และ “เล็กๆ” (small) ในการบรรยายสภาพในห้องพักต่างก็เป็นคำที่ความหมายแฝงในแง่ลบที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อว่าที่พักในประเทศตะวันตกตรงข้ามกับที่พักในตะวันตกที่มีความใหญ่โตกว้างขวาง ไม่อึดอัด และดีนยังใช้คำในลักษณะนี้บรรยายห้องน้ำว่าเป็น “ห้องน้ำที่มีลักษณะแบบห้องขังเล็กแบบหิมาลัย” (a Himalayan cell block) และเมื่อดีนเฝ้าของออกจากกระเป๋าก็เกิดความคิดเชิงดูถูกสภาพอันล้าหลังของสังคมตะวันตกโดยคิดว่าตนไม่ได้หวังว่าจะมีอ่างอาบน้ำหรือบาร์เหล้าเล็กๆ เพราะในความคิดของดีนนั้นมองว่าสังคมตะวันตกล้าหลังแบบสุดๆ และเขาก็คิดต่อไปว่าอย่างน้อยก็คงจะมีไม้แขวนเสื้อบ้างอันเป็นการดูถูกตะวันตกอย่างร้ายกาจที่คิดว่าสังคมตะวันตกล้าหลังมากเสียจนไม่รู้จักสิ่งของธรรมดาอย่างไม้แขวนเสื้อ ซึ่งทั้งหมดนี้คือการบรรยายภาพของสังคมตะวันตกออกมาในแง่ลบของผู้ประพันธ์โดยผ่านความคิดของตัวละครดีนซึ่งเป็นชาวตะวันตก

เมื่อดีนกลับไปยังที่พักเขาได้สั่งให้เจสซึนนอนหลับส่วนตัวเขาเองก็ได้ออกไปเดินเล่น และได้พบกับพระที่กำลังสวดบทสวดมนต์ครั้งแล้วครั้งเล่าจนทำให้เขารู้สึกกลัว

¹¹¹ Ibid.

"Om mani padme hum."

Again and again, the mantra becoming, in Dean's brain, the sound of a swarm of bees. He shivered. Sweat broke out on his forehead and upper lip.

His memory dredged up terrible sermons of his Presbyterian childhood, of the price of sin being an eternity of hellfire, and the awful panic when he was six and burnt his finger on a match and could not comprehend the notion of an eternity of that scorching pain...¹¹²

บทสวดโอม มณี ปัทเม หุม ถือเป็นบทสวดที่สำคัญยิ่งในพุทธศาสนาแบบทิเบต เพราะมีความหมายในการอัญเชิญแก้วมณีอันมีค่ายิ่งเปรียบได้กับคำสอนของพระพุทธเจ้าให้มาสถิตอยู่ในจิตใจของผู้สวดแต่สำหรับชาวตะวันตกเช่นดินกลับรู้สึกวาทสวดนี้คล้ายกับเสียงหึ่งของผึ้งที่ฟังดูน่าสะพรึงกลัวและคิดว่าเหมือนกับบทเทศน์อันน่ากลัวของศาสนาคริสต์นิกายเพรสไบทีเรียน* ที่เขาเคยฟังตั้งแต่สมัยเป็นเด็กที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับผลของบาปอันเผาไหม้ใจให้ทุกข์ทรมานอย่างยาวนาน เสียงของบทสวดนี้ยังทำให้ดินต้องหวนกลับไปคิดถึงเหตุการณ์อันน่ากลัวในตอนที่มีอายุได้เพียง 6 ขวบ ที่นิ้วของเขาไหม้ไฟจากไม้ขีดไฟ เขาก็ยังไม่อาจเข้าใจได้ถึงความรู้สึกเจ็บปวดชั่วนิรันดร์นั้นได้โดยเปรียบเทียบกับสิ่งที่น่ากลัวและเหตุการณ์ที่น่ากลัวที่ดินไปประสบมาตั้งแต่เด็กสะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความที่มีอคติในแง่ลบต่อคนตะวันออกโดยเป็นการสื่อให้เห็นถึงมุมมองที่ตะวันตกมีต่อตะวันออกว่าไม่ว่าจะเป็นพิธีกรรมหรือศาสนาของคนตะวันออกล้วนแล้วแต่เป็นพิธีที่มีแต่ความลึกลับจนน่าขนพองสยองเกล้า อีกทั้งยังมีความเชื่อมกมายในเรื่องเหนือธรรมชาติดังเช่นความเชื่อในเรื่องลามะผู้ศักดิ์สิทธิ์กลับชาติมาเกิด ทั้งที่ความหมายของบทสวดอันศักดิ์สิทธิ์ของทิเบตโดยแท้จริงแล้ว ล้วนแล้วแต่มีความหมายในทางที่เป็นสิริมงคลต่อตัวผู้สวดเองทั้งสิ้น

คำบรรยายของผู้ประพันธ์เกี่ยวกับเมืองการูมาณพผ่านตัวละครดินได้สื่อให้เห็นถึงแนวคิดแบบบูรพาคตินิยมที่มีอยู่ในจิตใจได้สำนึกของเขาอย่างชัดเจน

Kathmandu.

¹¹² Ibid., p. 115.

* เพรสไบทีเรียน (Presbyterian) เป็นนิกายหนึ่งที่แยกมาจากนิกายโปรแตสแตนต์ เคร่งครัดและถือระบบอาวุโสอย่างมาก

Geography had never been one of Dean's strongest subjects.

Kathmandu was one of those places you could spell three or four ways. There was something about a little green-eyed idol to the north of it, wasn't there? The town where old hippies went to die.

If he had considered it at all in his subconscious, he would have expected filth an despair, poverty and sly villains out of Indiana Jones tugging at his sleeve.

What he saw was bustle and color, a swirl of perpetual motion, of seemingly happy-go-lucky chaos. The insults traded between drivers, the cyclists and motorized rickshaw bikes seemed haphazard and even affectionate. A cow chewed the cud in the middle of the street. And at last, there, in all their magnificence, were the Himalayas.¹¹³

คำว่า “เทวรูปตาสีเขียว” ที่ผู้ประพันธ์กำหนดให้ดินใช้สื่อให้เห็นว่าดินมองว่าประเทศตะวันออกเป็นดินแดนเก่าแก่โบราณที่ยังเต็มไปด้วยความลึกลับเพราะสำหรับดินเทวรูปตาสีเขียวคือสัญลักษณ์ของความเก่าแก่โบราณและความลึกลับ

นอกจากนี้ประโยคที่ว่า “เมืองที่พวกฮิปปี้รุ่นเก่าไปตาย” ก็สื่อให้เห็นว่าผู้ประพันธ์มีเจตนาที่ให้ภาพของเมืองในตะวันออกในแง่ลบเพราะพวกฮิปปี้สำหรับสังคมอเมริกันแล้วคือกาฝากสังคมที่ไม่ยอมทำงาน ดังนั้นการที่ผู้ประพันธ์บรรยายเช่นนี้ก็แสดงว่าผู้ประพันธ์มองว่าการรวมกันเป็นเมืองที่มีสภาพเลวร้ายเหมาะสมพวกกาฝากสังคมอย่างพวกฮิปปี้เป็นอย่างดีที่ผู้ประพันธ์บรรยายไว้ว่าเมืองนี้น่าจะเต็มไปด้วยสิ่งไม่ดีต่างๆ ดังในประโยคที่ว่า “เขาแน่ใจว่าจะได้เจอกับความโสมม การลั่นหว้ง ความยากจน และเจ้าตัวโกงชั่วจากหนังเรื่อง *อินเดียนา โจนส์* ที่มาถึงแขนเสื้อของเขา” สิ่งเหล่านี้ก็สอดคล้องกับที่เจคอบ เรซ (Jacob Raz) และเอเวียต อี เรซ (Aviad E. Raz) ได้ศึกษาในงานวิจัย *America “Meets” Japan : A Journey for Real between Two Imaginaries* ที่ได้ศึกษาแนวบรรพาคตินิยมที่มีอยู่ในภาพยนตร์ฮอลลีวูดเรื่อง *Black Rain* และ *Rising Sun* ที่ให้ภาพของตะวันออกเป็นผู้ร้าย เป็นคนละพวกกับตะวันตก

¹¹³ Gordon McGill, *Little Buddha*, pp. 115-116.